www.vadaszlap.hu

magyar VADÁSZLAP

13. ÉVFOLYAM, 11. 2004/NOVEMBER

HU ISSN 1215-6159 04011 9 771215 615006

Ára: 400 FT,
előfizetőknek 350 FT

Diagnózis és terápia

Vadászat a mohácsi vész korában

A vadászok TOP-listája

Előfizetési tájékoztató

Harapjunk bele!

FOTÓ: CSEKE CSILLA

Nem azért mondom, mert személyesen érint, hanem azért mondom, mert általában jellemző, hogy az emberek érdektelenek. Nem érdekli őket – sok egyéb mással együtt – a vadászat sem.

A TÁRKI közelmúltban elvégzett közvélemény-kutatása szerint, a megkérdezett ezer válaszadó közül kétszázötvenen semmilyen forrásból nem szoktak tájékozódni a vadászattal kapcsolatban. (Miért is tennék?!) A maradék hétszázötven megkérdezettnek több mint a fele a televíziókból szerzi be a vadászattal kapcsolatos információkat, kétszázan újságokból, illetőleg vadászó ismerősöktől és mindössze tízen az internetről tájékozódnak e témában.

Megnyugtatónak tűnik, hogy a közvélemény sokkal pozitívabban ítéli meg a vadászatot, mint azt mi, vadászok gondolnánk. A reprezentatív felmérésből kiderül, hogy a lakosság 90 százaléka szükségesnek és hasznosnak tartja a tevékenységünket és a 43 százalék a vadászat lényegének azt tartja, hogy ez a vadállomány és az élővilág egyensúlyának tervszerű fenntartása és hasznosítása. Persze azért nem ülhetünk a babérjainkon, mert a megkérdezettek 6 százaléka az állatok értelmetlen leölésében látja a vadászat lényegét.

Mindig bosszant, amikor különböző természetfilmekben azt hallom, hogy egy-egy védett vadfaj azért kerül a kihalás szélére, mert a vadászok így és úgy ... miközben egyértelműen az üzletszerű orvvadászat okoz gondot. Számomra ezért megnyugtató a felmérés megállapítása, mely szerint a lakosság 97 százaléka pontosan tudja a különbséget a vadászat és az orvvadászat között.

Lehet, hogy a hivatalos természetvédelem nem fog tapsikolni örömében, hogy a lakosság szemében a vadászok természetvédelmi feladatokat is ellátnak. A válaszadók 56 százaléka azt mondta, hogy mi nem csak védjük, etetjük is a vadon élő állatokat. Sőt, 19 százalékban azt is tudják rólunk, hogy igyekszünk tisztán tartani a természeti környezetet, 10 százalékuk feltételezi rólunk, hogy jelezzük a természetkárosításokat. S ha még lehetne a boltokban elfogadható áron vadhúst is kapni, talán nem csupán 69 százaléknyian gondolnák azt, hogy a vadhús egészséges bioétel, a magyar konyha különlegesen értékes alapanyaga.

Úgy tűnik, a legnagyobb bizonytalanság a lakosság körében a vad tulajdonjogának megítélésében van. 49 százalék gondolja úgy, hogy a vad az államé, 32 százalék pedig úgy tudja, hogy a vad a vadászoké, a vadásztársaságoké ... és ha hiszik, ha nem, a felnőtt lakosságnak csak mindössze 8 százaléka tudja, hogy a vadászati jog a föld tulajdonosát illeti meg.

Még többször kell majd foglalkoznunk a közvélemény-kutatás megállapításaival, melyet az OMVK kommunikációs „bizottságának" javaslatára és megbízásából végeztek el, s mely alapja, kiindulópontja lehet a magyar vadászat kidolgozás előtt álló kommunikációs stratégiájának. Merthogy másfél éves vajúdás után ez is – a november elején sorra kerülő – OMVK elnökségi ülés napirendjén van.

Meggyőződésem, minden magyar vadász érdeke – ha a felelősséggel együtt járó munkájának, sportszerű szórakozásának, szenvedélyének a későbbiekben is akar hódolni – hogy kialakuljon valamilyen közös elképzelés arról, hogyan beszéljünk, mit mondjunk a vadászatról, a vad elejtéséről, a vadászatról, a vadgazdálkodásról ... amit az emberek megértenek, s elfogadnak. Ez ugyanis – leegyszerűsítve – a külső kommunikáció.

Ha egy alma kívülről szép, gusztusos... szívesen beleharapunk, de mekkora a csalódásunk, ha belülről netán rohadt, ehetetlen. Törődjünk hát az alma belsejével is! Ne forduljon elő, hogy a rendezvényeinken több az érdeklődő nem vadászlátogató, mint a vadász és egy vadász-képzőművészeti kiállítás megnyitójára nemhogy a vadászok, még a kiállítók se jönnek el.

főszerkesztő

Magyar VADÁSZLAP

MEGJELENIK HAVONKÉNT, A MEGELŐZŐ HÓNAP UTOLSÓ HETÉBEN

Lapzárta a megelőző hónap második péntekén.
Meg nem rendelt kéziratokat és fotókat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Ára: 400 Ft, előfizetőknek: 350 Ft. Az előfizetési díj: 4200 Ft/év
Nyugdíjasoknak, diákoknak és hivatásos vadászoknak az előfizetési díj kedvezményes: 3850 Ft/év (A jogosultságot igazolni kell.)
A lapot a VKE tagjai ingyen kapják meg.

A Magyar VADÁSZLAP előfizethető "Belföldi Postautalványon" a szerkesztőség címén, átutalással a 65100149-10004115 számlán, vagy a hírlapkézbesítőnél, a postahivatalokban.
Terjeszti a Hírker Rt., az NH Rt. és az alternatív terjesztők.
Kiadja a Vadászati Kulturális Egyesület
Központi telefon és fax: 242-00-42
E-mail: vke@vadaszlap.hu
Hompage: www.vadaszlap.hu

A szerkesztőség és a kiadó címe: 1031 Budapest, Pákász u. 7.
Nyomdai előállítás: Origo Print Kft.
Felelős vezető: **Bánáti László** ügyvezető igazgató
ISSN 1215-6159 (Nyomtatott) ISSN 1588-1229 (Online)

Kiadó-főszerkesztő
Csekő Sándor (30/397-56-51)
Felelős szerkesztő
Homonnay Zsombor (30/397-56-71)
Főmunkatárs
Somfalvi Ervin (30/397-56-61)
Tervezőszerkesztő
Major-Maróthy Szabolcs (06-20-392-7445)
Webmester
Hegedüsné Wéber Ildikó (20/391-70-47)
Szerkesztőségi titkár
Elek Ferencné (30/410-10-51)

Az országgyűlés módosította a vadászati törvényt

Az országgyűlés október 4-én, immár negyedszer módosította az 1996.LV. vadászati törvényt. A törvénymódosítást hosszú tárcaközi, szakbizottsági és érdekképviseleti egyeztető, előkészítő munka előzte meg, ennek ellenére számtalan – és tegyük hozzá – sokszor szakmailag megalapozatlan, feltételezéseken alapuló és jó indulatúnak cseppet sem nevezhető bírálat hangzott el, amely a médiában is jócskán hangot kapott.

A legtöbb vita a kóbor állatok elejtésével, a „társ" szakhatósági jogkörökkel, valamint a nagyvad gazdálkodással kapcsolatos kérdésekben volt, jelesül - a gyakorlat próbáját soha ki nem állt - „minimum - maximum" nagyvadlétszám indokolt eltörlésének kérdésében. A természetvédő civil szervezetek nehezményezték, hogy velük nem történt – pontosabban túl későn történt – egyeztetés. (Érdekes, hogy fordított esetekben, amikor mondjuk vadgazdálkodási érdekeket veszélyeztető „ötletekkel" hozakodtak elő, az egyeztetés szinte kínzó hiányáért ilyen harcosan soha nem törtek lándzsát.)

A viták során azonban egyértelműen kiderült, hogy a módosítás ellenzőinek fogalmuk sincs a nagyvadállomány szabályozásának gyakorlati kérdéseiről, nem ismerik a hosszú távú tervekből lebontott éves tervek (vadfaj - minőség – kor – nem) eddig a társhatóságokkal is kötelezően egyeztetett előírásait, a számonkérés egész rendszerét.

A kóbor kutyák, macskák kérdésében az Alkotmánybíróság írta elő az újra szabályozást. Ezek szerint (a lényeget idézve) **„elejthető a bizonyítottan vadat űző kutya, ha a vad sérelme másképp nem hárítható el, illetve fertőzés továbbterjedése, vagy másként el nem hárítható támadás megakadályozása céljából fogható, ejthető el, ha a kóborló kutya és macska tulajdonosának felderítésére nincs közvetlen lehetőség"**.

Fontos szövegváltozások, pontosítások vannak a földtulajdonosi jogközösségeket - , a körzeti és üzemterveket -, a hivatásos vadászok felszereléseit -, a tiltott vadászati eszközöket-, a járműből való vadászat-, a vadászati rend megsértését -, a trófeabírálatot-, a vadvédelmi és vadgazdálkodási bírságot - illető kérdésekben.

A változások tüzetes tanulmányozása, terjesztése jelentős feladatokat ad mind a vadászatra jogosult szervezetek vezetőinek, mind pedig a vadászoknak.

(Lapunk www.vadaszlap.hu internetes honlapjáról a törvénymódosítás teljes szövege letölthető.)

Együtt ünnepelve

Meghitt hangulatú, ünnepélyes közgyűlést tartott a sárospataki Kossuth Vadásztársaság (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) abból az alkalomból, hogy idén a gróf Nádasdy Ferenc Emlékplakettel ismerték el a társaság munkásságát. Részletes értékelő beszédet mondott és a rangos kitüntetést dr. Székely László, az OMVV Országos Választmányának elnöke adta át. A közgyűlést közös vacsora zárta az Árpád Vezér Gimnázium aulájában

Az idei legnagyobb

Az év bikája címet méltán érdemelte ki Hans Peter német vadászvendégnek a Szép Zala Vadásztársaság bagodi területén szeptember 23 -ikán terítékre hozott 253,1 nemzetközi - és 234,30 Nadler pontos, 13,97 kilogrammos, páratlan 24-es agancsú szarvasbikája.

VADÁSZLAP -ra

apunkat, szintén talál benne egy előfizetési sekket, amelynek olvasható kitöltésével és efizetésével regisztrált előfizetője lehet juártól a Magyar VADÁSZLAP-nak.

*

A Vadászati Kulturális Egyesület tagjainak a tagdíja változatlanul 4800 forint, amely a különböző kedezményeken túl tartalmazza a VADÁSZLAP névre-címre küldését is.

VADÁSZATI KULTURÁLIS EGYESÜLET 1991

Búcsúzunk

Kassai László
1916-2004

1945 novemberében az első zalai területes vadásztársaság – a nagykanizsai MAORT Vt. – alapítójaként ismerhették meg nevét a vadászok. Ez a vadásztársaság volt a jogelődje a későbbi, de még ma is működő nagykanizsai Olajipari Dolgozók Vadásztársaságnak. 1959-ben a Zala megyei Vadászválasztmány titkárává, majd elnökévé is megválasztották. 1962-től tíz éven keresztül volt a MAVOSZ Országos Intézőbizottságának is tagja. Fáradhatatlanul mindig azon munkálkodott, hogy a vadásztársaságok szervezeti rendje és fegyelmi helyzete megerősödjön, kezdeményezte a vadászok továbbképzésének beindítását. Rendkívül jó kapcsolatot alakított ki az erdőgazdaságok vezetőivel. Személyének is köszönhető, hogy a zalai vadásztársaságok sokkal előbb kaptak lehetőséget a nagyvaddal való gazdálkodásra, mint az ország más megyéi. Az 1971. évi budapesti Vadászati Világkiállítást követően - betegsége miatt - többé nem vállalt vadászati tisztséget, de aktív vadászként több mint két évtizeden át lelkesítője, motorja volt a nagykanizsai vadászoknak és vadásztársaságoknak.

Maradandó irodalmi és vadászat történeti dokumentum az általa írt és szerkesztett „Visszaemlékezéseim a Nagykanizsai Olajipari Dolgozói Vadásztársaságának több mint fél évszázados múltjára (1945-97.)" Neve ma is annyit jelent, hogy a vadászatért tenni kell és vadászni csak tisztességesen, becsületesen lehet!

Varga Ernő

Helyesbítés

Előző számunk 31. oldalán megjelent „Vadásznap a nyilvánosság jegyében" című cikkünkben a kitüntetettek neve után hiba csúszott. Helyesen: Nimród éremmel tüntették ki Kovács Józsefet, a mezőtúri Fekete István Vadásztársaság volt elnökét.

A hibáért az érintett szíves elnézését kérjük.

Bronzba öntve

„Diana állatkertje – bronzban" címmel László Péter István szobraiból rendeztek nagysikerű gyűjteményes kiállítást a dr. Jablonkay István Helytörténeti Gyűjtemény épületében, a fővároshoz közeli Solymáron, október 2-a és 17-e között. A kiállítást Török András Mátyás festőművész, a VKE Művészkörének elnöke nyitotta meg.

Emlékverseny eredmények

A nagynevű koronglövőink emlékének szentelt hagyományos versenyeket idén is megrendezte a Visegrádi Erdész Lövész Klub budakeszi szakosztálya. A százas korongvadászatokon a versenyzők három tagú csapatokban mérték össze tudásukat.

Dóra Iván Emlékverseny, június 9.

A csapatverseny eredmény szétlövéssel alakult ki. I. Mezőföldi Zsiványok (253 , Szalai -Maár – Szabó), II.- Keszthelyi Lövész Klub (253, Kőfalvi – Endrődi – Kovács),III. Tatabánya csapata (237, Németh – Koltai – Scherb). Egyéniben Szabadi István (90), Endrődi Roland (88), Bognár Richárd, Borbás László és Borzán László (87).

Lumnitzer Sándor Emlékverseny, július 17.

Csapatban: I. „Andrások" csapata (250, Szoller – ifj. Szoller – Palkovics), Tatabányai Lövész Klub (246, Gosztola – Fehér – Németh), III M-Zéró (231, Borbás – Brezina – Kurucz) Egyéniben: Szollár András (93) Endrődi Roland (88) Szolga József (86)

Egyed István Emlékverseny, augusztus 21.

Csapatban: I. DASEL SE (256, Sándor – Papp – Angyal), szétlövéssel II. Mezőföldi Zsiványok (252, Szabó – Szalai – Németh), III Gemenc Rt. II. csapata (252, Kovács – Gyöngyös – Palkovics). Egyéniben Szollár András (92), Bús András (90),Farkas Mihály (89). A verseny értékes tárgyjutalom díjait támogatta az OMVK, az OTP és egyéb intézmények, amelyeket a szervezők ezúton is hálásan köszönnek.

Gál Ferenc

Búvárbika

Bikát sebzett a német vendégvadász a mőcsényi Hubertus Vadásztársaság (Tolna megye) területén, a katasztrofálisan elhíresült napon, azaz pontosan szeptember 11-én. A rálövés helyét átvizsgálva, Krahun Gábor, a vendég sportvadász kísérője, a sebzés helyszínére hívta kutyáival a neves vérebvezetőt, Egle Zoltánt, mert a jelek magas láblövésre utaltak. A sokat tapasztalt hannoveri vérebszuka - Körcsönyei Fürge - és bevezetés alatt lévő lánya, a lövés után öt órával vette fel a csapát. Mintegy 800 méter után találták meg az első sebágyat. A hajszára másfél kilométeres szakszerű vezetékmunka után került sor és a két kutya rövidesen állította is a bikát, de igazán nem akármilyen helyen és körülmények között.

A sebzett bika ugyanis a hajsza közben a szálkai horgásztóba vetette magát, amely esemény a verőfényes napsütésben a tavat szép számmal körülülő békés horgászok körében nem keltett kisebb meglepetést, mintha egy bálna, vagy más vízi emlős bukkant volna fel.

A vízben úszó bikát a kutyák körbeúszva igyekeztek megállítani, de a sebzett megunva a meddő társasjátékot, újból a partra menekült, egy rövid kör után ismét a tóba ugrott, majd rövidesen nyomtalanul elmerült az üldözői és a népes szurkolótábor szemei elől.

Amint kiderült, a horgásztó ezen a fenékrészén vagy négy méteres árok húzódik, így szinte semmi esélyük sem volt a bika megtalálására. A parton hirtelenjében összeseregleett „halász-vadász válságstáb" jobbnál jobb ötletekkel sziporkázott a bika kihalászását illetően, de végül az egyetlen mentőötletként a megyei katasztrófavédelmet hívták fel telefonon, és egy könnyűbúvár segítségét kérték.

A rendkívüli segély nem is késlekedett sokáig és hamarosan a helyszínre érkezett. A jeles békaember teljes harci díszben alámerült és mintegy jó félórai, igazán nem könnyű keresgélés után, a fenék mélyén megtalálta a Titanic módjára elsüllyedt bikát. Ehhez képest a partra vontatás már igazán gyerekjátéknak bizonyult.

A .30 R Blaser kaliberű lövedék a bika bal lábat törte el és a szegycsontnál távozott a bika testéből úgy, hogy életfontosságú szervet nem ért. A látványos, és a maga nemében igazán páratlannak mondható vérebmunka értékéből semmit nem von le az a tény, hogy a töretátadáshoz a katasztrófavédelem (béka)emberi segítségére is múlhatatlan szükség volt.

- Agyaki -

TÜSKE

Kit buktattak meg a vadásztársaságok?

Az ég világon senkit – s akár legyinthetnénk is erre egy nagyot - de kénytelenek vagyunk reflektálni a médiában majd mindenütt megjelent egetverő ökörségre, amely szerint Keller László közpénzügyi államtitkár a „vadásztársaságoknál" kezdett vizsgálatai miatt bukott. Mindezekben ugyanis nem az a baj, hogy mondogatják, hanem az, hogy ebből egy hang sem igaz. Az igazság ugyanis az, hogy a vadásztársaságoknál semmiféle közpénzügyi „vizsgálat" nem folyt, egyszerűen azért, mert nem kezelnek, és soha nem is kezeltek közpénzeket. Arról viszont nem tehetünk, hogy a sajtó képviselői egyszerűen képtelenek megérteni, hogy ha mondjuk egy részvénytársaságnak van vadászati ágazata, az attól még nem vadásztársaság, mert ez egyik társadalmi szervezet, a másik pedig gazdasági társaság. A körte az almával pedig még egy zöldségesnél sem keverhető össze azon a címen, hogy mind a kettő gyümölcs. Akinek pedig az informálás a dolga, és azért kapja fizetését, annak kutya kötelessége volna hírei valóságtartalmának utánajárni, mert valamiről tájékoztatni csak akkor tudhat, ha a tájékoztatottnál lényegesen tájékozottabb. E nélkül csak vak vezet világtalant.

hzs

Meg ne vedd!

A Goma Rt. jövő évi vadász-naptárát neves fotósok szép fotóiból állították össze, hihetetlenül dilettáns módon, pedig egy naptár-szerkesztőnek néhány aktualitást illene kötelezően figyelembe vennie. A februárt nyári szőrben tapicskoló vaddisznó, augusztust lőtt szalonkák, szeptembert téli kacsázás, októbert malacos koca illusztrálja ... hogy csak néhány bornírt bakit említsünk. A legelkeserítőbb, hogy ezt a falinaptárt – hülyeséget - a papír és nyomtatványboltok széles körben terjesztik, miközben számos, értékesebbnél-értékesebb, igényes, igazi vadásznaptárt csak nagy nehézségek árán lehet értékesíteni. Jó lenne eljutni végre odáig, hogy a vadászati témákban is a professzionizmus legyen a döntő.

-dor

Miniszteri elismerés

Október 6-án – 60. születésnapján és nyugdíjba vonulásának alkalmából – a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési miniszter elismerő oklevéllel ismerte el Csekő Sándor főszerkesztő, a VKE elnökének munkásságát, amelyet 1975-től a magyar vadászati kultúra érdekében, illetőleg a vadászati sajtóban kifejtett. Az elismerést – baráti beszélgetés keretében – Benedek Fülöp közigazgatási államtitkár (jobbra) adta át, Pintér István főosztályvezető jelenlétében.

Fél évtized diadala

Vadkár pert nyert másodfokon is a Pest megyei Rákospalotai Növényolaj Vadásztársaság. Mégpedig egyik saját „oszlopos" tagjával szemben, aki egy több mint harminchektáros, bekerített, fotócellával záródó kapuval ellátott gyümölcsösében a mezei nyúl kárának megtérítéséért perlekedett a saját vadásztársaságával szemben, ami – hála az Istennek – önmagában sem mondható túlságosan gyakori esetnek.

Az igazságtétel 1999. április 1-jén kezdődött és idén zárult a megyei bíróság jogerős ítéletével. A felek öt éven keresztül hadakoztak és bizonygatták igazukat. A vadásztársaság nem érezte magát felelősnek a csaknem kétmillió forintos kárért, mert a károsult a kár keletkezését időben nem jelezte, nem vett részt a kár megelőzésében, nem engedélyezte a gyümölcsösben a vadászatra jogosult kárelhárító vadászatát, nem ellenőrizte folyamatosan a kerítés állapotát és nem tett eleget a karbantartási kötelezettségének sem.

A városhoz közeli, jócskán beépült területű apróvadas vadásztársaságot egy ilyen összegű kártérítés minden valószínűség szerint padlóra küldte volna. A hosszadalmas eljárásban a társaság egy szakmailag és jogilag is jártas szakértőt kért fel a másodfokú megyei bírósághoz benyújtandó fellebbezés elkészítésére, amelyben a teljes eljárás megszüntetését és a kártérítés alóli fölmentését kérte.

A siker nem maradt el, ugyanis a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság vadásztársaságot elmarasztaló ítéletét megváltoztatta, a kárigénylő alperes keresetét elutasította és a vadásztársaságot még a perköltség fizetése alól is mentesítette.

Sőt, a bejelentő gyümölcsös tulajdonosát - a társaság tagját - kötelezte, hogy fizesse meg az immár kettőszázezer forintra rúgó perköltséget is.

Az ítélet teljes szövegét, terjedelmi okokból, valamint annak jogi bonyolultsága miatt nem közöljük, viszont - az ügy tanulságai miatt - az indoklással együtt elolvashatják www.vadaszlap.hu honlapunkon.

Dr. Balázs István

Baleset lapos lövéssel

Az öt tagú francia csoport egyik tagja kereső vadászaton fácánkakasra tett szabálytalan, lapos lövésével az egyik hajtót találta el október elején Jászárokszálláson (Jász-Nagykun-Szolnok megye). Az ágyék és hasfaltájon eltalált férfit a mentők szállították el a helyszínről, és a sörétszemeket műtét során távolították el, ezért szerencsére nagyobb baj nem történt. A szabálytalankodó külföldi ellen foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés címén rendőrségi eljárás indult. A megyei felügyelőség a balesetek megelőzése érdekében a hivatásos vadászok részére külön eligazítást tartott.

Véres tüntetés a rókavadászatért

A rendőrség és a civilek közötti véres összecsapás helyszíne volt a londoni parlament előtti tér szeptemberben. A vidéki élet hagyományainak megőrzésére alakult Countryside Alliance nevű civil szervezet békésnek indult demonstrációja súlyos erőszakba torkollott, a rendőrségi összecsapás során tizenhét sérültet szállítottak el, mindkét „oldalról". Közben több aktivista illegális úton bejutott a parlament üléstermébe, közülük hárman csak a folyosóig. A hagyományok szerint kardot viselő – és ezáltal akadályozott – ajtónálló fenékre esett a támadás során, s így próbálta megakadályozni a tüntetők rendzavarását. Megfigyelők szerint a bejutáshoz mindenképpen belső segítségre is szükség volt. A botrány miatt fel is kellett függeszteni az alsóház ülését, majd ezt követően a képviselők nagy többséggel elfogadták a hagyományos szigetországi rókavadászat betiltását. A döntés a felsőház szentesítésére vár. A betiltást 1997 óta szorgalmazza az angol Munkáspárt. A témával részletesen foglalkozó úgynevezett „Burns jelentés" egyebek között tartalmazza, hogy a „ kopókkal való hagyományos vadászati mód alaposan veszélyezteti a rókák jólétét". A lobbi csoportok közötti ellentét a rókák hasznosságának és kártételének, a vidéki életre való hatásának merőben különböző megítéléséből adódik. 7-800 ember megélhetése forog veszélyben, továbbá 12 000 kopó „feladatainak" megszűnésével, a tenyésztők gondjaival számolnak, és attól tartanak, hogy örökre megszűnik a vidéki közösségeket összetartó kohézió. Azzal mindenki egyetért, hogy a rókák számát korlátozni kell, de erre más módszerek is rendelkezésre állnak. A kétszáz bejegyzett kopófalka évente mintegy 25 000 rókát zsákmányol. Az sem tárgya a vitának, hogy elszaporodó rókák veszélyeztetik a farmok háziállatait, a védett állatokat, és a vadállományt, ráadásul humán egészségügyi gondokat is okoznak.

Öncélú dilettantizmus

Jobb a csúcsragadozó a vadásznál – állítják az állatvédők az Állatok Világnapja (október első vasárnapja) rendezvényein, illetve az azt követő „hálós" hozzászólásokban. Egyéb sületlenségek között például a vadászatot egyre többen nem tartják sportszerűnek.

Nézzük tehát a „konstruktív" javaslatokat: a nagyvadfajok túlszaporodását ivartalanítással, fogamzásgátlással szabályoznák. A prémes állatok tenyésztése – állítják - nem kíméletesebb, mint a náci munkatáborok. Vásárokon a disznókat a fülüknél, farkuknál, hátsó lábaiknál fogva „dobálják", 800 ezer bárányt szállítanak kamionokban az EU vágóhídjaira. A Krisna hívők szerint egészségesebb és erkölcsösebb, ha nem eszünk húst, mert az állatokkal rosszul bánó ember a következő életében állatként születik majd újjá. 50 millió háziállat él hazánkban és ez évente ugyanennyi gyilkosságot is jelent.

Ehelyütt – természetesen – papírpocsékolás volna mindenegyes egetverő ökörségre rámutatni, de talán nem árt, ha tudjuk, hogy mi mindenre képes az öncélú dilettantizmus, amely jobban terjed, mint bármelyik fertőző betegség.

Vigyázz a madárra

...címmel indított új, széleskörű madárvédelmi programot a WWF Magyarország a Kiskunsági Nemzeti Park fokozottan védett területén, a Böddi széken rendezett sajtótájékoztatója alkalmával. A madarakat tiltott módszerekkel lövik Magyarországon, Romániában, Bulgáriában, Szerbiában, Horvátországban, és hazánkon vagy Szlovénián keresztül szállítják kamionokban és személygépkocsikban. A program célja, hogy fellépjen a szervezett vadászattal és kereskedelemmel szemben, és kialakuljon a vadászat megfelelő szabályozása. Aki pedig nem tartja be ezeket a rendelkezéseket, természetkárosítás címén szigorú büntetésben részesüljön. Az illegális vadászatok legtöbbször védett és fokozottan védett madarakat érint, amelyeket gyakran a nemzeti parkok területein ejtenek el, kiirtva egy-egy terület madárállományának nagy részét, elriasztva őket a hagyományos vonulási útvonalaiktól. Igazgatási-, vám-, és rendőrhatóságok munkáját segítik, tájékoztatják a közvéleményt, szakmai anyagok, információk összegyűjtésével, terjesztésével, továbbképzések szervezésével és az érintett felek közötti kapcsolatok kiépítésével lépnek fel a védett madarak kegyetlen mészárosai ellen. A WWF nemzetközi és úniós szinten is lobbizni fog a vadászati és a kereskedelmi törvények betartásáért és további szigorításáért. A széles körű, társadalmi szintű kommuni-

Nem mindennapi!

Rekord nagyságú kan került terítékre szeptember 17-én az Ócsárd és Vidéke Vt. területén, Baranya megyében. Az öreg kan zsigerelt testsúlya 231 kg volt. A hosszabbik nagyagyar 22,7 cm, a kisagyar 17,4 cm. A szerencsés és boldog elejtő: Ádám István sportvadász.

kációs programot a MATÁV Rt. 15 millió forinttal támogatja

(Objektív Hírügynökség)

Kismadár – nagy bukás

Három táskába rejtett, 4100 különböző védett madárral bukott meg egy olasz állampolgár Battonyánál, Romániából átlépve a magyar határt. A vámosok kérdésére azt mondta, hogy nincs elvámolni valója. A madarak egy része kopasztott, más részük tollas volt. Tőkés récéken kívül fürjek, réti pityerek, mezei pacsirták, mezei poszáták, citromsármányok, kékcinkék, és sárga billegetők kerültek elő összesen 46 millió forintos összértékben.

A vádlott nem volt vadász, vallomása szerint a repülőgéppel hazautazó vadász ismerősei kérték meg, hogy mikrobuszával szívességből szállítsa haza zsákmányukat, a természetvédelmi, vadászati előírásokat, szabályokat pedig nem ismeri, ilyenekre a figyelmét senki föl nem hívta. A Battonyai Bíróság gyorsított eljárás során a madár tetemeket elkobozta, természetkárosítás címén pénzbírságra, két és félévi felfüggesztett börtönbüntetésre és az országból való kiutasításra ítélte. A vádlott az ítéletet elfogadta.

Felgyújtotta és elmenekült

Iván térségében (Győr-.Moson-Sopron megye) szeptember végén éjszakai ellenőrzésen vettek üldözőbe a rendőrök és vadászok egy gyanús – és mint később kiderült, azonosíthatatlan – Audit. Az utakat a menekülő elől sikerült lezárni, ezért a titokzatos sofőr a kocsit fölgyújtva, futva elmenekült. Miután a tüzet gyorsan el tudták oltani, kiderült, hogy a rabsicnak a pánikszerű menekülésre minden oka megvolt, mert az autóban két bikát, egy szarvastehenet, egy ünőt és két süldőt találtak. Az ügyben széles körű nyomozás indult.

Veszélyes vadorzók

Egy titokzatos autóra figyelt föl Pechtol Lajos, Fejér megyei fővadász iszkaszentgyörgyi vadásztársaságának területén. Miután régóta tapasztaltak már vadorzásra utaló jeleket, szeptemberben a figyelést megerősítették. (A fővadász egyébként vadásztársaságának hivatalosan regisztrált hivatásos vadásza is, ezért helyszíni intézkedésre jogosult.) Pechtol a kocsihoz érve megpróbálta a helyszín elhagyását megakadályozni – vagy ahogy a jogszabályban írva van : a gyanúsítottakat visszatartani – de az Opel Corsa utasai hirtelen bepattantak az autóba és nagy sebességgel elhajtottak. Közben

Tolnai bikák

A fotón látható két gímbikát a Sárszentlőrinci "Fekete István" Vadásztársaság területén, Tolna megyében ejtették el.
A baloldali gímbika (széles terpesztésű) adatai, méretei: elejtő: Norbert Feigelstorfer (osztrák), kísérő vadász: Sallai Tamás, időpont: 2004. szeptember 11. reggel 6,30. Méretek: 12,34 kg. Pontszám: 232,64.
A jobboldali bika elejtője Somogyvári András, kísérő vadász: Kérges József, időpont: 2004.szeptember 20. reggel 7,00. Méretek: 13,39 kg. Pontszám: 237,33 pont.

Sallai Tamás

Örömmel tudatjuk, hogy megalakult a Magyar Késmíves Céh, azzal a céllal, hogy a magyar közönség megismerje a saját késes mestereit és munkáit. Az első közös bemutatkozó kiállításunk és vásárunk, amelyre december 11-12-én Budapesten, a Hotel Stadionban (az Aréna mellett) kerül sor, délelőtt 10-től délután 17-ig látogatható. A kiállításra vendégként német és osztrák késeseket is meghívtunk, akiknél egzotikus fák, csontok, bőrök stb. is vásárolhatók. A céh alapító tagjai:
Debreczeni Sándor (Miskolc), Dorkó testvérek (Borsodnádasd), Fazekas József - Pyraster (Bonyhád), Hochstein Tamás (Budapest), Juhász József (Miskolc), Kocsis Ferenc (Debrecen), Kovács Zoltán (Budapest), Merkatz Ádám (Pusztavám), Nagy István (Érd), Tóth Árpád - Révész Késes Műhely, Tumpek Ferenc - DNC (Dunaújváros), Polyák Imre (Kecskemét) és Szabados Károly - Puli (Dunaújváros).

A tagi kisbak

A Jánoshalmi Vt. területén ejtettem el életem talán legcsodásabb és legkülönlegesebb trófeás nagyvadját. Egy úgynevezett tagi kisbakot már lőttem idén, de mivel még volt a keretben, bevállaltam még egyet. Nálunk ezek a „fül alatti" bakok egységesen 5.000 forintos tarifával ejthetők el. Szeptember 28-án, mivel a bakszezon végén jártunk ismételten kimentem vadászni. A Kisrátai erdő nyugati oldalán, egy vékony erdőcsíkban kb. 70 méterre egy vörös foltot vettem észre a csalános, gazos részen. Amikor szememhez vettem a puskatávcsövet azonnal láttam, hogy egy fül alatti agancsos áll előttem. A nyaka vékony hosszú volt, a feje rövid, így azt mutatta, hogy egy fiatal, torz agancsú bakról van szó, pontosan olyanról mint amilyenre nekem engedélyem volt.

Amikor a lövés után odamentem hozzá és az agancsát nézegettem, furcsa volt, hogy a szárak már enyhén mozogtak az agancstöveken. Fiatal baknál a szeptember végi agancshullatás még nem jellemző. Felemeltem az egyik hátsó lábát és uramfia mit látok, 4 teljesen kifejlett csecsbimbót. Zsigereléskor az emlőkből még folyt némi tej, ugyanakkor a hasüregben egészen a gerinc alatt megtaláltam egy teljesen ép és egészséges herét is.

Úgy néz ki tehát a dolog, hogy egy hermafrodita őzzel hozott össze a sors, amelynek voltak emlői, ugyanakkor rendelkezett egy herével, melynek „köszönhető" a torz és - sutáról lévén szó - szokatlanul „nagy" agancs. Az őz zsigerelten 13 kilogrammot nyomott a mérlegen.

Hát így történt a ritka őz elejtése és mivel ilyen különleges élményben volt részem, így a vad elejtését legkiválóbb és legőszintébb vadászbarátom Pintér Attila emlékének ajánlom. Nyugodjék békében!

Csernák Roland

autójukkal elsodorták a menekülést megakadályozni igyekvő fővadászt, aki ennek következtében könnyebb sérüléseket szenvedett. A rendőrség a rendszám alapján megállapította a gépjármű tulajdonosának személyazonosságát. Az 51 éves székesfehérvári férfit elfogták a nyomozók. Az iszkaszentgyörgyi hétvégi házában végzett házkutatás során a húsfeldolgozás egyértelműen látható jelei mellett, nagyobb mennyiségű húst is találtak, valamint a házban 45 darab kispuskatöltényt is lefoglaltak. Ezt követően az eljárás idejére lefoglalták az engedéllyel tartott lőfegyvereit is, őrizetbe vették és a tettestársainak az azonosítására is megindult a nyomozás. Az ügyben közfeladatot ellátó személy ellen elkövetett erőszak, jogosulatlan vadászat, valamint lőfegyverrel és lőszerrel való visszaélés alapos gyanúja miatt indítottak eljárást.

A „hosszú puskák" vetélkedője

Több olyan precíziós távlövész versenyen vettem már részt, amelyet kimondottan ilyen célú speciális puskákra, nagyobbrészt Dragunovokra szerveztek 300 méterre, sőt ennél nagyobb távolságra, akár 1000 yardra is. Ezek - természetesen - nem vadászias lőtávolságok és vadra senkinek nem is ajánlok ilyesmit. Ennek ellenére mindig kíváncsi voltam a fegyverek és a „hátuljuk" lehetséges teljesítőképességének minél pontosabb, szakszerűbb megismerésére. Egy kölcsön kapott Nightforce távcsővel szerelt Blaser LRS2 .308 Winchester kaliberű puska állt a rendelkezésemre.

Reakció

Olvastuk az októberi VADÁSZLAP-ban megjelent „Uncsi" című cikket. Ehhez lenne néhány hozzáfűznivalónk.

Egyesületünk idén immár ötödik alkalommal rendezte meg a Fóti Főzőversenyt és Vadásznapot. Minden évben nagyobb és színesebb lett a rendezvény. Idén már a főzés mellett (60 bográcsl) a következő programok várták a látogatóinkat: horgászverseny, környezetvédelmi bemutató és vetélkedő a szelektív hulladékgyűjtésről, KRESZ verseny, trófeabemutató, festménykiállítás és vásár (Muray Műhely, Kovrig Miklós), népzenei és könnyűzenei együttesek, néptáncosok.

A gyerekek szórakozásáról kis vidám park, légpuskalövészet és mászó-fal gondoskodott. Eljött hozzánk Marek Józsi is a műveivel és a Marttiini kések importőre is. Ezen az eseményen jelentették be, hogy Fót városi rangot kapott. Az estét tűzijáték zárta. Látogatóink döntően NEM vadászok voltak.

Reméljük ezen esemény után más szemlélettel viseltetnek a vadászok iránt azok is, akik nem szeretnek bennünket. Rendezvényünket döntően Fót Polgármesteri Hivatala, az OMVK Pest megyei szervezete és a helyi vállalkozók támogatták. Költségvetésünk nem volt túl magas, mégis sikerült - rengeteg energia-befektetéssel – egy jó napot teremtenünk sokaknak.

Fő célunk, hogy programjaink minél szélesebb körben legyenek népszerűek. Egyformán jól szórakozzanak a fiatalok és idősebbek, férfiak és nők és mindenféle érdeklődésű és műveltségű emberek. Eddig még csupa pozitív visszajelzést kaptunk. Nem tudunk olyan klasszikus vadásznapot tartani, amely szinte csak vadászoknak szól (himnusz, zászló, mise stb,), hiszen azon eddigi közönségünk töredéke lenne jelen.

Sokan segítettek érdemben népszerűsíteni és beharangozni a Fóti Vadásznapot és Főzőversenyt. Idén a Sláger Rádió, a „Jó vadászatot" hírlevél, a Nimród vadászújság és a helyi lapok voltak ebben segítségünkre. Sajnáljuk, hogy a VADÁSZLAP szinte teljes érdektelenséget mutatott irántunk. Pedig a elmúlt években Mészáros Iván barátunk többször is jelen volt, sőt még a zsűriben is jeleskedett. A kis cikkeinket minden alkalommal elküldjük neki, de ebből jó ha két-három sor jelenik meg a VADÁSZLAP-ban.

Egyesületünk céljai között szerepel a fiatalok természetszeretetre nevelése, az etikus mértéktartó vadászat megismerte-

A Debreceni HSE rendezésében idén augusztus 6-án, eddig nálunk még nem is hallott távú – 1000 méteres lövészet - lehetősége, megismerésének vágya végül csak levett a lábamról, és elfogadtam a baráti „kihívást".

A helyszínen kapott részletes információk szerint 300 és 1000 méterre lőhettünk nagyöbű puskával. A fegyverbelövésekre persze rámént barátaim délutánja és több tucat tölténye mire eltaláltam a kilométeres céltáblát. Annyit lőttem, hogy csak 12 darab 308-as töltény maradt a másnapi versenyre. Aki előzőleg nem lőtt ilyen távolságra, annak még véletlenül sincs esélye a találatra. 1000 yard (910 méter) távolságon a lövedék esése 12,5 méter. Mivel 1000 méterre kellett lőni, az eredetileg 100 méterre beállított céltávcső szálkeresztjét jelentősen meg kellett emelni, mivel csaknem 15 méter(!) volt a lövedék esése. Az érezhető erős oldalszél is nehezítette a belövést, ez is „elkerülte" a 2 métert, de a „mutatvány" végül sikerült.

A verseny napján fekvő helyzetből 13 lövést lehetett egy sorozatban leadni, s ezekből a legjobb tizet értékelték. (Így nem volt zavaró, hogy egy töltényem hiányzott.) Vagy két tucatnyi magyar mellett két osztrák „sógor" igyekezett nemzetközi színvonalra emelni a lövészetet, s bizony a magukkal hozott 338-as Winchester Magnum puskáikkal rögvest bizonyították, hogy ezek ilyen távolságra jobbak a mi 308-asainknál, de még a Dragunovoknál is. Számomra emlékezetes, sok új ismeretet nyújtó élmény volt a részvétel.

Visztricz Ottó

tése és elfogadtatása és a vadászati kultúra ápolása. Ezen irányelvek alapján igyekszünk dolgozni, reméljük nem hiába.

Kedves Főszerkesztő úr! Azt írta, senki ne sértődjön meg azon, hogy a véleményének hangot ad. Nos, mi nem is sértődtünk meg, ám szeretnénk, ha a VKE nem csak a saját rendezvényeit propagálná és főleg azt nem szeretnénk, ha olyan rendezvényeket bírálna, amelyen nem is volt ott.

Szárnyasi Mihály
a Fóti Vadászklub titkára

Örömmel tölti el szívem, hogy többen is reagáltak észrevételeimre, mert ez azt jelenti, érdemes rendezvényeink sorsával foglalkozni, mint ahogy annak is örülök, hogy a fóti vadásznap jó úton jár a programok megújításában, gazdagításában. Ha tovább lapozták októberi számunkat, nyilván feltűnt Olvasóink számára, hogy igazán bő terjedelemben tudósítottunk minden vadásznapi eseményről, olyanokról, melyek nem a VKE rendezvényei voltak. Talán a jövőben a VADÁSZLAP szerkesztőségének is küldjenek előzetest és meghívót, s – ígérem - nem maradnak ki a rendezvény-naptárunkból.

Csekő Sándor

Vadászat szőrmentén

(18 éven aluliak csak aggkorú barátnőik lélekjelenlétében olvashatják!)

Lakatos Károlytól, a múlt század egyik neves vadászírójától tudjuk, hogy a vadászok babonásak. Sokan meg is mosolyognak bennünket az évszázadok óta vallott és jól bevált, vadászat előtti – hogy is mondjam csak - a női öl simogatásába vetett, megingathatatlanul erős hitünk miatt. Persze akad, aki ezt az egész „ceremóniát" csak egy jófajta ürügynek tartja. Ám, hogy valami alapja mégis csak lehet ennek az évszázados hiedelemnek, arra legyen példa az alábbi, éppen az idei bőgés alatt a valóságban megtörtént eset.

A messziről jött vadászvendég már morgott, mint a tátrai talpas medve, mert hajnalban és este mindhiába lesték a bikákat, nem láttak semmit, még az ötödik kimenetelkor sem. Szívta is a fogát a vadőr, a vadászmester és a megfigyelésekben buzgón résztvevő vadászok, a vadászházban a sikertelenség gyászos hangulata semmiben sem különbözött a faluvégi ravatalozótól.

A harmadik sikertelen hajnali les után, az egyik közeli vendéglőben elköltött és a sikertelenség miatt igen nyomott hangulatú reggeli után hazafelé autóztak az országúton, amikor az útszélén egy napbarnított és a hímpor sűrűjére joggal számító „pillangó" buzgó integetésére az egyik kísérőnek a gutaütés helyett, egyszer csak isteni szikra pattant ki az egyre mélyebbre lógatott, busa fejéből:

– Taposs a fékre! – szólt a sofőrre és a vendéghez fordult. – Megér neked egy ezrest a vadászszerencséd? – kérdezte a már teljesen magába zuhant, harapós kedvű vadászvendégtől.

– Hülye kérdés, már hogy a fenébe ne érne meg, hiszen vadászni jöttem, nem magamat emészteni!

– Gyere csak ide – intett az ötletgazda a lánynak. – Ülj be a kocsiba és beszélgessünk egy kicsit. – toldotta meg.

– Négyet egyszerre soha nem vállalok! – riposztozott a magyarul beszélő, szélesvásznú vászoncseléd, s már kászálódott is be a luxusterepjáró megszokott és terebélyes hátsó ülésére.

– Nem erről van szó – nyugtatgatta a hamiskásan mosolygó zöld kalapos – Húzd le a bugyit és a vendégünk finoman megtépi a muffodat. Szed magának egy kis mintát. Tied az ezres, miénk a tépet, és már mehetsz is.

Így is történt, és szinte diadalmenetben vitték a különös szerzeményt a vadászházba, ahol aztán sebes hamarjában csinos kis kalapdísz készítésébe kezdtek, de ezúttal korántsem a bajor módi szerint, a zerge szakállából.

És, hogy megtörte a jég? Nos, olyannyira igen, hogy a vendég a következő két nap alatt négy golyóra érett bikát lőtt és a díszes teríték mellett egészen a magas égig hangzott fel a vadászkürtökből a „szarvasbika halála" és a diadalittas hallali.

„Persze egy kis segítséggel" – mondják a vadász-szerencsét hozó ősi módszer felkent apostolai, akik ügyet sem vetnek a sóhajtozókra, hogy már itt is és már megint: a vadászhölgyeknek könnyebb az anyaggyűjtés!

– H –

Az elismerés első fordulója

Lapunk márciusi, a Nimród áprilisi számában jelent meg felhívásunk, amelyben rövid indoklással az olvasóktól kértünk javaslatokat olyan hiteles vadász-személyiségekre, akiknek mindenféle tisztségeitől függetlenül szűkebb pátriájában, és azon kívül is, a véleményük meghatározó, társaik adnak a szavukra, és akár példaképnek is állíthatók volnának. Gondoltuk, a segítségül leírt főbb szempontok alapján bizonyára sokan tollat ragadnak és a kapott szavazatok alapján kialakul majd az egyfajta és kizárólag számunkra, vadászokra vonatkozó „top-lista", amely esetleg egy sajátos, de zsinórmértékként követhető értékrendet is jelölhet. A felhívást elküldtük több megyei hírlevél szerkesztőjének, de az ígéretek ellenére a közlésről nincs tudomásunk, sőt többen igyekeztek lebeszélni az egészről.

Sajnos még mindig létező valóság az a szemlélet, hogy „jobb, ha nem csinálunk semmit, mert abból baj nem lehet". Ha valakinek ugyanis névvel, rövid indoklással le kell írnia valamit, abból – gondolják - később csak baj lehet.

Hát igen, így „visszaraktunk", a Nagy Öregeink szép csöndesen magukban mosolyognak rajtunk odafenn az örök vadászmezőkön és a maguk módján bizonyára mélyen le is sajnálnak minket. A vadászat sokat emlegetett társadalmi elismertség hiányának okai között ugyanis – bőséggel az egyebek mellett – a közismert, karizmatikus egyéniségek hiánya is jelentős hangsúllyal szerepel.

Ellentmondani látszik ennek, hogy évente milyen sok vadászati kitüntetést osztanak szét. Ennyi kitüntetettnek talán még soha nem tapsolhattunk. Elvileg, ha jó a választás, ha megnyugtatók a javaslatok, akadhatna példakép a kitüntettek között is. Vajon miért mindig csak a temetésekkor, a halálhírekből, a nekrológokból derül ki, hogy éppen milyen kiválóságokat veszítettünk el? A megbecsülést és a tiszteletet ugyanis az arra érdemes élőknek is éppúgy meg kellene adni, mint azoknak, akik csak emlékeinkben élnek.

Az aktivitás, de legfőképpen maga a szavazás jócskán alulmúlta várakozásainkat, de kudarcnak mégsem mondható. A megszámlálható szavazatokon alapuló, valós „top-listát" ugyan még nem tudtuk elkészíteni, de azért érkeztek a top-listához javaslatok, amelyeket köszönettel vettünk.

S hogy a továbbiakban tudjunk együtt gondolkodni, a beküldött indoklások és ajánlások alapján a listát „abc" sorrendben közöljük:

Ádám Jenő (Budapest)
Ádámfi Tamás dr. (Budapest)
Agyag István (Darány)
Agyaki Gábor (Pécs)
Albert Béla dr. (Debrecen)
Árva Károly (Lenes)
Asztalos Zoltán (Csongrád)
Balázs István dr. (Budapest)
Bán György (Érd)
Bán István dr. (Budapest)
Bányai Ernő (Sarkadremete)
Bárándy Péter dr. (Budapest)
Barassó Péter (Komárom)
Baráth Béla (Gúth)
Barkóczi István (Kaposfüred)
Bartucz Péter (Gúth)
Békés Sándor (Pécs)
Bencze Lajos dr. (Sopron)
Benedek Fülöp (Szolnok)
Beödök Bertalan (Decs)
Berdár Béla dr. (Budapest)
Bilonka Béla dr. (Pécs)
Bíró Imre (Baktalórántháza)
Bírtó Ferenc (Nyírbogát)
Bod Lajos dr. (Kaposvár)
Bodorics Pál (Sárvár)
Bodrogi Gyula (Budapest)
Bozóki László (Balatonföldvár)
Bősz József (Decs)
Budaházi Zoltán (Tiszadob)
Budai András (Öcsöd)
Buzgó József (Kaposvár)
Büki László (Balatonfenyves)
Csányi Sándor dr. (Budapest)
Csányi Sándor dr. (Gödöllő)
Csekő Sándor (Szentendre)
Cserép János (Miskolc)
Csizmadia Ferenc (Herend)
Csonka Tibor (Baja)
Dabis Gábor (Sárvár)
Dúcz László (Pomáz)
Duszka János (Tótkomlós)
Egle Zoltán (Mecseknádasd)
Erdei Péter (Poroszló)
Fábián Gyula dr. (Budapest)
Faragó Sándor dr. (Sopron)
Farkas Ádám (Szentendre)
Farkas Dénes (Tengelic)
Fatalin Gyula dr. (Zalaegerszeg)
Fehér István (Gyulaj)
Fehér József id. (Hatvan)
Feiszt Ottó (Nagykanisza)
Fluck Dénes (Budapest)
Fonyó András (Gyulaj)
Fuchs Antal (Gödöllő)
Füle Szilveszter (Keszthely)
Galamb Gábor id. (Lábod)
Galamb Gábor ifj. (Lábod)
Gáspár Géza (Pécs)
Guzsik Alfréd (Királyrét)
Gyarmati Miklós (Nyírlugos)
Györffy Lajos dr. (Bácsalmás)
Hagymási László dr. (Hódmezővásárhely)
Handa György Zsolt (Nyékládháza)
Házas József dr. (Siófok)
Hegyesi Zoltán (Csongrád)
Hegyi János (Nagyszénás)
Heltay István dr. (Gödöllő)
Hercz András id. (Szentes)
Hevesi István (Nyíregyháza)
Hídvégi Béla (Budapest)
Holló György (Gyulaj)
Homonnay Zsombor (Budapest)
Hopp József (Nagykanizsa)
Horváth László (Veszprém)
Igaly Diána (Törökbálint)
Ignácz Magdolna dr. (Budapest)
Imre János (Budapest)
Jakabházy Miklós dr. (Tata)
Jung Jenő (Sellye)
Kaló László (Eger)
Kanizsay Gábor (Fonyód)
Karikó Róbert (Pacsa)
Kiss B. Zoltán (Vásárosnamény)
Kiss Gábor (Telki)
Kocsner Antal (Szekszárd)
Kolláth József (Dunakeszi)
Koncz István dr. (Kecskemét)
Kontsits Pál (Eger)
Korb Zoltán (Hetvehely)
Korita Mihály (Püspökhatvan)
Kovács Ferenc (Bernecebaráti)
Kölüs Gábor dr. (Keszthely)
Kőváry Ferenc (Szolnok)
Lénárt Lajos dr. (Budapest)
Magyar Ferenc (Budapest)
Magyar László (Siklós)
Marozsán Károly (Nyírbátor)
Mátyás Ferenc (Csorna)

Mesterházi Lajos (Kabhegy)
Miklós Károly (Kecskemét)
Monostori László dr. (Bóly)
Mosolygó József (Nyírmártonfalva)
Muray Róbert (Budapest)
Nagy Emil dr. (Budapest)
Nagy Endre (Kelebia)
Nagy István (Budapest)
Nagy József (Nagykanizsa)
Nagy Lajos dr. (Debrecen)
Nagy Sándor „Karátos" (Debrecen)
Nahlik András dr. (Sopron)
Nyúl András (Szentpéterfölde)
Palkovics György dr. (Budapest)
Páll Endre (Kaposvár)
Pálos Gábor dr. (Budapest)
Pap István (Gólyaszállás)
Pap Zoltán (Debrecen)
Papp Lajos (Szentendre)
Pataky Péter (Budapest)
Pechtol János (Vecsés)
Péterfay János (Varászló)
Péterváry Gábor (Baja)
Pintér István (Budapest)
Porubszky János dr. (Győr)
Prezenszky János (Parád)
Pusztai János (Kozármisleny)
Rácz Antal dr. (Budapest)
Rácz Gábor (Budapest)
Rácz Sándor (Filkeháza)
Rakiczky Béla id. (Tamási)
Rakk Tamás (Veszprém)
Rékasi Csaba (Pacsa)
Rottenhoffer Attila (Salgótarján)
Sándor András (Nyírábrány)
Sas Emil (Vécse)
Simon Károly (Abádszalók)
Somfalvi Ervin dr. (Telki)
Sterbetz István dr. (Budapest)
Szabadi István (Szekszárd)
Szabó András ifj. (Szeged)
Szalai Tibor (Nógrádsáp)
Székely István dr. (Budapest)
Szekeres István (Szolnok)
Szidnai László (Budapest)
Takács Viktor (Sárvár)
Támba Miklós (Napkor)
Tollner György (Budakeszi)
Tóth Istvánné (Gödöllő)
Tóth Sándor dr. (Budapest)
Török Antal (Solymár)
Törős István (Asszonyrész)
Tőzsér Zsolt (Hajdúböszörmény)
Vajai László (Veszprém)
Varga Ernő (Zalaegerszeg)
Varga Ferenc (Debrecen)
Varga György (Nyírlugos)
Varga István (Budapest)
Váry József (Budapest)
Vaszkó Imre (Gyomaendrőd)
Végh Endre dr. (Homok)
Videcz Ferencz (Hidas)
Wentzely Dénes (Keszthely)
Zán József (Lónya)

Tóparti vadásztábor

Hatodik éve szervezi nyaranta a „Bertóti István Kisvadász Tábort" a dunapataji Szelid Vadásztársaság a tó melletti vadászházában. A nagy nevű néhai szakírónk, az őzhívás nagymestere, annak idején sokszor vadászott ezen a tájon, ezért a névadás egyben az utókor hálás megemlékezése és tisztelgése is egyben. A több mint fél évtized során szervezett táborozásokon nagyobbrészt vadászszülők gyerekei vettek részt és szereztek feledhetetlen élményeket a neves előadók szakmai foglalkozásain. A vadfajok életmódja, a vadászat-vadgazdálkodás ismereteinek terjesztése és a természet szeretete volt a téma. Őzet hívtak, túzokot figyeltek, megismerkedtek a nemzeti park flórájával és faunájával, a természet és vadvédelemmel, a vadászat módjaival, eszközeivel. A szervezéshez és népszerűsítéshez a legnagyobb segítséget a Magyar VADÁSZLAP-tól és a Vadászati Kulturális Egyesülettől kaptuk, amelyet ezúton is köszönünk. Ennyi idő távlatából bízvást állíthatjuk, hogy sikerült az ifjúsági tábornak hagyományt teremtenünk, mert szent meggyőződésünk, hogy a szemléletformálást a felnövekvő generációnál kell elkezdeni.

Szigeti Sándor

Zilai János (Karapancsa)
Zoltán Attila dr. (Budapest)
Zoltán János dr. (Budapest)
Zsadon János (Öcsöd)
Zsernoviczky Károly (Pacsa)

Illő tisztelettel köszöntjük a jelölteket és bízunk abban, hogy bizonyára még sokan kimaradtak. Talán a vadászok még nem figyeltek fel a felhívásunkra, vagy nem érezték fontosnak a saját véleményüket? Ki tudja? Éppen ezért a keresést nem adjuk fel. Tekintsék a fenti listát csupán kedvcsináló „első félidőnek", és a játék menjen tovább. A beküldési határidőt ezért az év végéig meghosszabbítjuk. Nem akarjuk elhinni, hogy Önnek – Tisztelt Olvasónk – nincs véleménye, javaslata. Mint ahogy abban is bízunk, hogy a vadászok nem a „névtelen senkik" tábora.

Kérjük és várjuk továbbra is a telefonjaikat, faxaikat, leveleiket, e-mail-jeiket.
Címünk: 1031 Budapest, Pákász u.7.
Telefonunk: 06 /1 / 242 00 42.
E-mail címünk: vke@vadaszlap.hu

Mindig csak r(áfá)zunk?

Mióta – ha nem is megkülönböztetett tisztelettel, de – adózunk, arra jöttem rá, hogy az embereket két nagy csoportra lehet osztani. Az egyik önként beletörődik, hogy az egészhez tökhülye és szakemberhez fordul. A másik - az inkább ön- és közveszélyes fajta - sajátos gőgből azt hiszi, hogy ért hozzá, mint általában az égvilágon mindenhez. Ám, ha az utóbbiakat alaposan megvakargatják, az eredmény ugyanaz, mert hamar kiderül, hogy a földön eleve nem létezik olyan emberfia, aki például a vadászattal kapcsolatos adózási ügyekben eligazodni képes.

Több mint egy évtizede kísértet járja be a hazai vadászmezőket, az ÁFA kísértete és csak toljuk magunk előtt a bajt, mint a disznó a töretlen havat. Hol itt, hol ott tör ki éktelen nagy balhé a visszamenőlegesen követelt áfák miatt. Baranya megyében csaknem fél évtizede folyik az eszeveszett perlekedés, amely nemrég jogerős ítélettel ért véget. Ennek nyomán aztán sorra mentek ki a pénzbehajtó inkasszók, a vadkároktól amúgy is csődhelyzetben kötéltáncoló társaságoknak.

Emlékezetem szerint utoljára 2000-ben született egy – úgy tűnik mások számára korántsem világos – áfa-állásfoglalás, amelyben pontosították a vadász-trófeák áfa-tartalmát. De, mint az említett ítélet indoklásából kiderül, mára újabb utólagos „értelmezés" született, miközben a vadászatot érintő teljes áfa-rendszer az EU-s csatlakozással alapjaiban megváltozott. Persze korántsem a javunkra, s nyögjük is áldatlan hatásait. A csatlakozásig ugyanis a vadászati trófeák után fizetett díjakat mezőgazdasági termékexportnak – és ezzel 0 százalék áfásnak tekintették.

A Baranya megyei APEH vizsgálat, majd ennek nyomán a bírósági ítélet ennek homlokegyenest ellentmond. Azért – olvasható a jogerős ítéletben - mert az árjegyzékekben a vadászatra jogosultak tételesen szerepeltetik a sebzési díjat, amiért a becsült trófeaérték felét kívánják megfizettetni. Ez ugyanúgy áfa-köteles szolgáltatás, mint az, ha a bérvadászt három alkalommal a vad „látótávolságába" vagy „löhelyzetbe" hozzák, amelyért - ha nem is lő - akkor is fizetnie kellene a teljes díj 25 százalékát. Sarkítva: ha valaki valahol lát egy szarvast, az már egyfajta „szolgáltatás" (!), amelyre vonatkozik az áfa-törvény. (Pedig mi mindent láthatunk még áfa-mentesen?)

A teljesen „antivadász" okfejtés szerint a vadászatért kifizetett díj valójában az említett szolgáltatásokból és magából a hazavitt trófeából „gyúródik" össze. Tehát egy része „0 százalékos" termékexport, a másik része viszont „szolgáltatás", amelynek 25 százalékos áfa-tartalma van. Az így megítélt – elmaradt és visszamenőlegesen követelt áfa-összegek, a büntetésekkel együtt - az egyik cégnek csaknem százmillió forintjába került.

A bíróság - vadászati szakértő meghallgatásának gáláns mellőzésével – dönti el a vitás kérdéseket. Enyhítő körülmény lehetne, hogy „civil" bírónak nem kötelessége a vadászati ismeretek minimumával rendelkeznie és számára a vadásztrófea legalább olyan abrakadabra, mint számunkra a jogászok „bikkfa" nyelvtörő-játéka.

Amit nem értek, több mint egy évtized alatt miért nem lehetett már az áfa-köröket eredményesen megfutni? Miért van még mindig, például a nem létező „hullajtott agyarnak" termékjegyzék száma ... ami a szakértelmet illetően - enyhén szólva – kissé furcsának, de hivatalosnak tűnik.

Mivel az ítéletet példa értékűnek tekinthető, tarthatunk tőle, hogy APEH körökben a náthánál is gyorsabban terjed majd megyéről, megyére.

Látta, érzékelte ezt a vadászati érdekvédelem is, és (immáron sokadszor) az egyeztető tárgyalás lehetőségét kérte a pénz(ügyi) tárcától. Az audencián újfent ígéretet kaptak arra, hogy az utólagos értelmezésnek tekinthető jogi csürés- csavarásnak egyszer és mindenkorra véget vetnek és prevenciós célból pontos tájékoztatást küldenek ki az APEH megyei szerveinek.

Így fest most a „helyzet", amely a kristálytisztától még bizonyára olyan messze van, mint a szennycsatorna leve az üdítő forrás vizétől. A kincskeresések ugyanis eddig is, csaknem minden esetben hasonlóan végződtek, és az áfa „ügyek" hol itt, hol ott bukkantak föl, akár csak az unikum reklámban az a közismerten bandzsa, de annál unszimpatikusabb gyógynövényfüggő járóbeteg.

Homonnay Zsombor

Javaslataim

A közgazdasági és az érdekvédelmi tevékenység egymástól elválaszthatatlan, hiszen elanyagiasodott vadgazdálkodásunkat, ami miatt a magyar vadgazdálkodás a csőd szélén billeg, így lehet csak megerősíteni. Demokratikus légkörű vadásztársaságokkal, nagyobb és pozitív hozzáállású társadalmi bázissal, szakmai (agrárgazdálkodási – vad – erdő -környezetgazdálkodás –, közgazdasági, politikai) érvekkel(!) megvalósíthatjuk.

Ehhez a szakmának(!) nagyobb szerepet kell vállalnia, el kellene érnie, hogy az állam ne csak adóztasson bennünket, hanem vegyen részt az ágazat munkájában is; ne csak a vad tulajdonosa, hanem a kezelője is legyen.

Megreformálásra szorulnának a törvényeink, a rendeleteink, hogy a hivatásos vadászok állami alkalmazottak legyenek, hatósági jogkörrel rendezhessék a földtulajdonosok és vadászok ütközéseit, a vadászok és erdőgazdálkodók, természetvédelem és a vadkár kérdéseit.

Véleményem szerint a társasági tagonként 100 hektárnyi területet szükségszerű lenne csökkenteni. Ezáltal bővülhetne a vadásztársaságok taglétszáma. Miért jó ez? A vadásztársasági tagság felvételi rendszere természetesen nem változna, viszont a belépőknek szigorúbb etikai szabályoknak kellene megfelelniük. Ha nagyobb a tagság, többen tudnak részt vállalni a közösségi munkákban – vagy kiválthatják azt pénzért –, ezáltal a hivatásos vadász sem lesz időszűkében (erő), melynek köszönhetően el tudja majd végezni a sürgető, aktuális, valamint a tényleges munkáját. A taglétszám növekedésével, a tagdíj befizetésével – melyet elérhető áron kell tartani, csak így valósulhat meg, hogy nagyobb bevételre tegyen szert a vadásztársaság. A hatalmas összegű tagdíjakat le kell vinni, hogy a középosztály számára is elérhetővé váljon a vadászat. Ezáltal ebből a társadalmi rétegből nemcsak fizetőképes keresletre, hanem számos szimpatizánsra is szert tehetnénk, amelyre nagyon nagy szüksége van a vadgazdálkodásnak.

A vadászatnak integrálódnia kellene az ökoturizmus rendszerébe és az önkormányzatokhoz, régiókhoz kapcsolódva részt kellene vállalnia a vidék fejlesztésében. Az ökoturizmusnak Európa-és világszerte egyre nagyobb tábora van. Hazánkban ugyan gyerekcipőben jár, de elkezdeni soha sem késő. A borturizmus például nyereséges, a falusi turizmus folyamatosan fejlődik. Hazánk természeti adottságai lehetővé, sőt tökéletesen alkalmassá teszik a vadászturizmus fejlesztését. Vadállományunk kiváló, infrastrukturálisan – persze kell fejleszteni -, de a már meglévő vadászházak, vendéglők, fogadók jó kiindulási alapot adnak, melyekkel vissza tudjuk csábítani a vendégeket.

Meg kellene tanulnunk pályázni, csatlakozva az oktatási intézményekhez, a kutatóbázisokhoz és aktívabban kellene közreműködnünk az erdei iskolák, óvodák gyermek és ifjúságnevelő programjaihoz. (Ez minden bizonnyal jó hatással lenne a vadászati kultúránkra is.) Ismertessük meg a közvéleményt különböző fórumokon – elérhető és komoly pályázati lehetőségek adta feltételek alapján – vadászati kultúránkkal, a vadászat történelmi hátterével, vadászruháinkkal, fegyvereinkkel, nagyjaink írásaival, saját írásainkkal-gondolatainkkal. Ne csak a vadászújságok hasábjain, hanem különböző rádió- és televízióműsorokban, közéleti újságokban, rendezzünk nyilvános, egy család számára is érdekes, elérhető szabadidős tevékenységeket, zárt- és szabadtéri programokat.

A vadgazdálkodás jövőjének érdekében ki kellene harcolnunk néhány állami garanciát. Például a vadhús felvásárlásánál, a vadexport (élő nyúl) árainál. Jó lenne, ha 2007-ben az állam bizonyos értelemben garantálná, hogy ne csökkenjen a vadásztársasági kezelésű vadászterületek aránya és jogszabály határozná meg a vadgazdálkodásból történő bevételek visszaforgatását az ágazatba.

A tőkebevonás elkerülhetetlen, hogy a vadásztársaságok kilábaljanak a válságból, viszont ez az út nagy valószínűséggel a vadászat jogi helyzetének megreformálásán keresztül vezet.

Mindehhez határozott társadalmi bázisra és vele együtt a média támogatására lenne szükségünk. Itt lenne az ideje, hogy az érdekvédelmi szervezeteink összefogjanak és együttes „erővel" vegyenek részt a törvények és rendeletek módosítására irányuló vitákban.

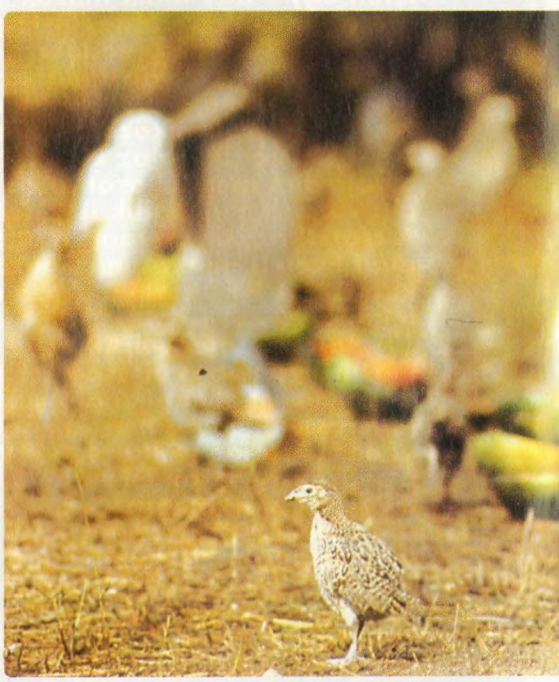
A végső cél, hogy továbbra is vadászhassunk, a vadásztársaságok baráti társaságok legyenek, melyek önállóan - vagy több társaság együttesen - képesek legyenek megszervezni vadászprogramjaikat, a lőtt vad kereskedelmét és feldolgozását.

Hosszú idő, nehéz munka, de ennek a sűrűszövésű és igen bonyolult problémahalmaznak az orvoslása nem tűr további halasztást. Cselekednünk kell, hogy utódainknak is kölcsönadhassuk, amit elődeink nagy szeretettel, szakmai hozzáértéssel, féltéssel és bölcs gazdálkodással világhírre vittek.

Nem mondom, hogy hibátlan a felvázolt program, de ugye hasonlóan látjuk a kérdést?!

Garai Gergely

(A szerkesztőség megjegyzése: a szerző jó szándékát nem vitatva – mintegy vitaindítóként – közöljük gondolatainak erősen rövidített változatát, hozzátéve, hogy a javaslatok nem mindegyikével értünk egyet.)

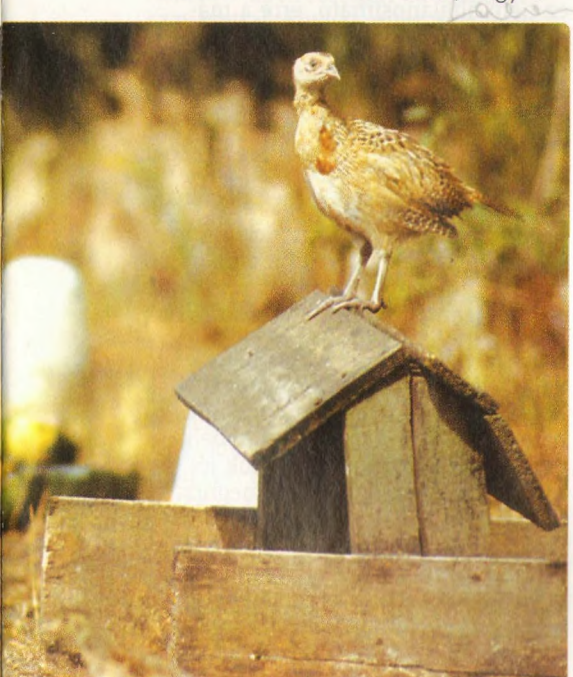

Vakrepülés

Amit mi vadgazdálkodásnak nevezünk, az esetek többségében vakrepülés, mert hihetetlenül elavult szemlélettel közelítjük meg a kérdéseket, nem tervezzük meg a gazdálkodásunkat, nincsenek üzleti terveink ... nem az asztallal, hanem külön-külön egy-egy „asztallábbal" foglalkozunk, pedig pontosan tudjuk, hogy a négylábú asztal csak akkor nem billeg, ha mind a négy lábán stabilan áll.

A fenti gondolatot a 20 éve vadász, 44 éves Máté Csaba, az Agribrands Europe Hungary Rt. Purina értékesítési igazgatója fogalmazta meg, akinek elhihetjük, hogy nem a levegőbe beszél, merthogy a világ 17. legnagyobb globális vállalatának, a Cargill Inc.-nek a magyarországi és kelet-közép-európai értékesítésért felelős vezetője, aki jól ismeri a hazai vadászati viszonyokat, mivel 1994-től az egyik legnagyobb takarmány gyártó és forgalmazó cégnél – a Purina márka színeiben – a többi között a fácán takarmányozásával is foglalkozik.

– A Kárpát medence, Magyarország jó adottságokkal, kedvező élőhelyekkel és kiváló vadállománnyal rendelkezik. A magyar vadászat is – tetszik, nem tetszik – egy különleges áru, amelyet valamilyen formában hasznosítani kell. A hasznosítás első lépése, hogy eldöntsük: eladható, piacképes termék vagy sem. Tudjuk, hogy eladható, évtizedek óta tesszük is ezt, csak éppen nem fordítunk kellő figyelmet a piaci viszonyokra. Szerintem minden vadászatra jogosultnak tisztában kellene lennie azzal, hogy a múlt elmúlt, a társadalom már nem hajlandó finanszírozni a szenvedélyünket, mindent meg kell vennünk vagy termelnünk, mindenért fizetnünk kell, hogy a vadgazdálkodás színvonalát fenntartsuk, illetőleg fejleszteni tudjuk. Azt is tudjuk, hogy a vadászat értékesítésének piacán verseny van, a vevő dönti el, hogy mit, mennyiért és kitől vásárol. Kérdezem, eleget törődünk a vevőkkel? Tudjuk, hogy kik a vevőink, a fizető vadászok? Tudjuk, hogy milyen igényeik vannak? Egyszerű a válasz azoknál a társaságoknál, akik nem akarnak semmit eladni, ők a tagsági díjukkal és egyéb hozzájárulásaikkal megfizetik a fenntartás, a fejlesztés költségeit. De akik rákényszerülnek a vadászati lehetőségeik eladására, azoknak illene pontosan feltérképezni a lehetséges vevők igényeit és ennek kiszolgálására berendezkedni. A vevő hozza a pénzt, csak a bevételekből lehet eredmény. Kiadásaink akkor is vannak, ha az őzeinket, bikáinkat, hajtásainkat, stb. és a szolgáltatásainkat nem tudjuk eladni... és a legdrágább, a legköltségesebb az a termék, amelyik nem talál gazdára a piacon.

– Néhány éven keresztül hivatalból foglalkoztam cégünk menedzsereinek kiválasztásával és a képzésével, dicsekvés nélkül mondhatom, a világ sok országából ide jönnek hozzánk tanulni a 69 Purina takarmányforgalmazó és az 1500 eladási pont disztribúciós rendszerét... így volt alkalmam megtapasztalni, hogy az új vevők megszerzése négyszer annyiba kerül, mint a régiek megtartása. Ez forintosítható, gondoljunk csak a kedvezményekre, a reklámra, a plusz szolgáltatásokra. És arról sem feledkezhetünk meg, vizsgálatok, kutatások bizonyítják, hogy a jó tapasztalatokról csak hárman-négyen beszélnek és legalább tízen a rosszakról. Tegyen egy próbát. Kinek beszél az autójáról, amikor nincs vele semmi baja és hány embernek mondja el, ha elromlik?

– A terméket – a vadászati lehetőséget – tehát el kell adni. De mielőtt eladnánk, valamilyen módon meg is kell „termelni." A vad már régóta nem a természet ajándéka, hogy legyen, azért tenni kell, gazdálkodni kell. Szűkítsük le a témát például a fácánnevelésre. Természetesen ez is egy négylábú asztal. A tartás technológiája (istálló, etető, itató, világítás), a szakmai tudás (divatosan a menedzsment), az állategészségügyi háttér és a takarmányozás alkotják a lábakat. Ha nem egyformán törődünk ezekkel a szegmensekkel, az asztalra fog borulni a levesünk.

– Van egy kedvenc grafikonom a fácán nevelésére, takarmányozására – az asztal egyik lába – amely rendkívül egyszerű, merthogy a madarak természetes táplálkozásának görbéit mutatja. Két szakaszból áll, a felkészülés és a fennmaradás 24 hetes periódusából. A fácáncsibe a megszületésekor szinte kizárólag állati eredetű táplálékot igényel, hiszen ekkor kezdi építeni a csontozatát, növekszik, izmosodik, tollasodik. Az első 12 hétben sok állati fehérjére: rovarokra, hangyatojásra, stb. és aminósavakra van szervezetének szüksége és csak fokozatosan kerül az étrendjébe növényi eredetű táplálék. 12-13 hét után megfordul a helyzet, mind kevesebb állati és mind több növényi eredetű táplálékot igényel. A takarmányozással ezt az igényét kell pontosan és tudatosan kielégítenünk, később – az őszi-téli hónapokban – már csak a létfenntartásához elegendő energiát kell biztosítanunk számára, hogy ne elhízott, de jó tollazatú, jól repülő madarakat ajánlhassunk a vadászoknak.

– Ha az egyéb kockázati tényezőktől (jégverés, elhullás, stb) eltekintünk, ki fog derülni, hogy csak akkor lehetünk sikeresek, akkor lesz nagy számban minőségi madarunk, ha az egész nevelés ideje alatt lelkiismeretesen mi is végig a minőségre ügyeltünk. Meg lehet spórolni pár dekát az indító tápból vagy a nevelő tápból, vehetünk olcsóbb, megbízhatatlan minőségű takarmányt, de kevesebb jó madarunk lesz. És itt kezdődik a számolás. Melyik a kifizetődőbb? Öt elpusztult helyett, öt felnevelt és terítékre került fácán ára bőven fedezi az oktalanul megspórolt takarmány árát!

– Érdemes megfontolni és szemléletet váltani, okos befektetés nélkül ugyanis nincs tartós eredmény. A vevők a silány „árut" csak egyszer fizetik meg, először és utoljára. Nem a költségeken kell tehát siránkozni, hanem előrelátóan a működésünket kell megszervezni, a kiváló minőségű, jó szolgáltatásokkal társuló vadászati lehetőségeinket kell a vevők igényeihez alkalmazkodva értékesíteni. Szerintem ez a magyar vadászat és vadgazdálkodás egyetlen választható útja ... és nem kell tovább rettegnünk a csődtől.

Diagnózis és terápia

A címben szereplő orvosi kifejezések a betegség milyenségének leírását, meghatározását, illetőleg a gyógymódot, a betegség gyógyítását jelentik. Korábbi két számunkban – tudósítóink segítségével – a vadásztársaságok körében alakulgató csődhelyzet diagnózisát próbáltuk megfogalmazni ... most már a terápiának kell következnie, amelyhez egy szeletkével – megvitathatóan – összeállításunkkal is hozzá kívánunk járulni.

Sem az álmoskönyv szerint, sem egyébként, nem jelent nagy örömöt - mondjuk - a borotvaélen táncolni. A vadásztársaságok költségvetéseinek készítői pedig évek óta ezt teszik, hiszen többnyire úgy készül, hogy összeírják a kötelező kiadásokat és ehhez próbálják igazítani az egyre szűkösebben csordogáló, de egyre több mindentől függő bevételeiket. A legtöbb esetben azonban ezek egyenlege sajnos még köszönő viszonyban sincs egymással. Márpedig, ha a kiadások oldala jelentősen meghaladja a bevételi oldalt, már joggal egyfajta csődközeli helyzet alakulhat ki. Két évvel a haszonbérleti szerződések lejárta előtti tagfelvételekkel (?), tagdíjemeléssel, tagi hozzájárulásokkal igyekeznek a „tervezők" a felbillent egyensúlyukat megtartani. A tagság a vezetőséget hibáztatja, azok pedig a tagok teljesítményeit bírálják, s végső soron mindegy, hogy maguktól mondanak le, vagy visszahívják őket. Csakhogy ... a megválasztott új vezetés számára is adottak a „pálya" legfontosabb paraméterei, és ezzel a kör már be is zárult.

Ahová a kutyát temették

A bajok okainak valós feltárásáért azonban ennél lényegesen mélyebbre kell ásni. Sokan ezért a teljes „konstrukcióban", a „rendszerben" vélik fölfedezni a bajok gyökereit. Lehet mindenen vitatkozni, de nem hagyható figyelmen kívül az a tény, hogy a költségeink mai szintjén, és a merőben átalakult piacgazdasági viszonyok között, a vadászat-vadgazdálkodás már régen elvesztette a valós jövedelemtermelő képességét. Vagyis: minden gazdálkodás alapvető értelme és jellemzője hiányzik, maga a haszon, a profit.

Sokan még ma sem veszik figyelembe, hogy a vadászati árakat nem a kínáló „képezi", hanem a fizetőképes piaci kereslet szabályozza. És már igen keményen szabályozza!

Az egyre jobban szoruló hurokban „nyúlsíró" vadászatra jogosultak kényszerűségből már akár 30-40 százalékos árengedményeket is kínálnak, aminek egyenes következménye, hogy sorra tovább csökkennek a bevételek, romlanak a túlélés esélyei. Csaknem két évtized óta „vágyálom" a szűkebben vett szakterület, a gazdálkodás és az egyesületi élet szétválasztása - amely nagyon szépen hangzik – csak éppen az ehhez szükséges anyagi fedezet hiányzik immáron egyre jobban. Tagdíjakból és a tagi hozzájárulásokból a „szétválasztás" során felvetődő újabb gondokat megoldó szakemberek munkája nem fedezhető, s hiányoznak ehhez a vadgazdálkodás elvesztett „profit termelő" lehetőségei és képességei is.

Derengő a végeken

Éppen az egyre erőteljesebben érezhető gazdasági válság okán lázasan keresik az elképzelhető megoldásokat a szakmai bizottságok, a különböző testületek, az avatottak és avatatlanok. Az elmúlt évek során a jó elképzelések, és a halvaszületett ötletek sora látott napvilágot, de átfogó, megvalósítható megoldási lehetőségeket kínáló „Nemzeti Vadgazdálkodási Terv", vagy valami más kidolgozott koncepció egyelőre mindeddig még váratott magára.

Mivel pénzbe nem kerül, más megoldásokon gondolkodni azonban talán addig is lehetne. Például „helyzetbe" lehetne hozni a települési önkormányzatokat, hiszen alapvető érdekük tudni, hogy mi történik a közigazgatási területeiken, az általuk képviselt helyi lakosság földterületein. Jelenleg ugyanis csupán a jegyzők kaptak egy mondvacsinált feladatot a távolmaradó földtulajdonosok helyetti nyilatkozatok megtételében.

Tegyük fel – és miért ne tehetnénk – a települési önkormányzatok gondoskodhatnának a vadászterületek bérbeadásáról. Ennél összehasonlíthatatlanul nagyobb feladatokat is képesek voltak megoldani. A lakosság által megválasztott képviselő testület újabb külön költségek nélkül ellenőrizhetné a bérleti rendszer jogszerűségét, a kifizetéseket, a felhasználást, és az elszámolásokat.

Tekintettel arra, hogy a vadászatban az alaptevékenységből származó mindennemű bevétel teljes visszaforgatása már régen nem elegendő a megnövekedett költségek viselésére, ezért a tagdíjakon, adományokon kívül szükség volna jelentősebb tőkebevonásra is. Csakhogy a tőkével rendelkezők egyik ismert sajátossága, hogy nem igen törik a kezüketlábukat olyan szférákba, amelyekben éppen a mindent „mozgató erő", a számítható és elvárható profit eleve hiányzik.

Ráadásul az a faramuci jogi helyzet, hogy csak a bekerített magántulajdonú vadaskertekben kerül tulajdonba a vad. Kerítés nélkül bármennyit költene is rá valaki, az „eredményt" azonnal „államosítják", mert a tevékenység alapvető célja – azaz maga a zsákmányolható vad - a törvény szerint, amíg kint él a vadászterületen, az állam tulajdona. A vadászatra jogosult „vadgondozó" tevékenységének fejében egyfajta „elismeréseként" jut a tulajdonába, ha azt kizárólag a törvények és a jogszabályok előírásai szerint ejti el. Lehet, hogy idővel akad majd néhány jótékonykodó „keresztapa", de ez nem általánosítható, erre a magyar vadállomány jövőjét alapozni nem lehet.

A piacgazdaságban is az élet számtalan és alapvetően fontosnak mondható szakterülete sem „termel" semmiféle nyereséget, mégis „működik", ha nálunk esetleg még döcögve is. Mindezek nélkül – természetesen - ugyan még lehet élni, de az emberi élet teljes értékűnek nem mondható. Lehetne persze a múltból is bőséggel meregetni, hiszen több száz éve, hullámhegyekkel, olykor völgyekkel, de az egész működött. Például egykoron az elöljáróságok döntöttek a határukban folyó minden „ügyben", s megtalálták azokat az általuk jól ismert személyeket, akikben megbíztak, és a feladatra a legalkalmasabbnak találták. Ha pedig helyben nem akadna ilyen, például pályázati úton a szakszerű kezeléssel meg lehetne bízni szakképzett vállalkozót, aki megfelelő jogi garanciákkal, számon kérhető módon, teljes felelősséggel

gondoskodhatna a terület vadállományáról, a vadgazdálkodásról és a vadászatról. Ilyen megoldás is életképes volna, mert a vadászni szándékozó, a vadászati kultúránkat ápoló helyi lakosok, és az általuk befogadott más támogatók is, az anyagi áldozatokat – ahogy tették eddig is – a vadászati lehetőségekért bizonyára továbbra is vállalnák.

Ez nem fadöntés

A jelenlegi működésünk – legalábbis elvileg és igen messziről nézve - alapvetően kétségkívül a demokratikusnak mondható egyesületi önkormányzatiság elveire építkezik. Minden fontos kérdésben a tagság „csúcsszerve", a közgyűlés dönt, kollektív bölcsességgel és többségi szavazattal. Elvileg, mert a valóság többnyire persze valami egészen más. Ez „történelmileg" így alakult ki, holott a vonatkozó egyesületi törvény ezt ilyen általunk ismert vaskalapossággal nem írja elő. Ráadásul a szakmai kérdésekben bármire is áldását adja a „csúcsszerv", senkit nem érdekel, mert a valóságban sokkal inkább a kőkemény, állami tervutasításos és örökletes módon ma is paternalista az egész irányítási rendszerünk. Azon kívül, hogy értelmetlenül a legköltségesebbnek bizonyult, ráadásul alapvető ellenérdekeltségekkel és ellenmondásokkal párosodik folyton, amely miatt önmagában hordozza, majd vég nélkül hozza is a világra a válság kisebb, nagyobb, de igen csak jól ismert gócocskáit. Többek között azért, mert a szakmai válságmenedzselés ismeretköreibe tartozna az a ma már nélkülözhetetlen tudásanyag, amelyre manapság senkit, sehol nem tanítanak, előre föl nem készítenek, mert a különböző szinteken jószerint csak a „békebeli" ideális állapotokat okítják. Később aztán a mélyvízbe dobott pályakezdő „vőlegény" ilyeneket kémiai nyomokban sem talál, s számára pályaelhagyásra sarkalló, iszonyúan keserű csalódásokat hoz, amikor kiderül, hogy nem az „állapot ideális", hanem rajta kívül álló okokból éppen az „ideál állapotos".

Óh, te drága...

Ki tudja, és ha tudja, merje már végre meg is mondani, hogy miért van az, hogy nálunk a lehető és elképzelhető legdrágább megoldások kapnak mindig zöld lámpát? Itt a legmagasabb az áfa, az éves vadászati engedély-, a vadászat és a szolgáltatások-, az üzemanyag ára, az autópálya díj, a cukor, a mosópor, a szülészorvosnak adott hálapénz... és egyáltalán az élet, de még a temetés, azaz maga a halál is. Hosszan lehetne sorolni, hogy még vajon miben vagyunk mi a vendégriogató „legek".

Jelenleg a hazai vadászok hátát húzó képzeletbeli „gazdasági" hátizsák elviselhetetlenül teletömött már a felesleges, vagy mondvacsinált szükségességű „költség -ballaszttal", az „eltartottak" kullancsként görcsösen belénk kapaszkodó serege ellen pedig nem hat már semmiféle védőoltás.

Ha pedig a bevételeket számottevő módon növelni az ismert okok miatt már nem lehet, akkor a felesleges kiadásoktól kellene mihamarabb és radikálisan megszabadulni. Le kellene végre ülni egy hűvös sarokba, és mélyen gondolkodóba esni minden értelmetlen, haszontalan, felesleges kiadásról, majd sebészi pontossággal, határozott kézzel megszabadulni tőlük. Nem csak a mi nadrágszíjunkon lehetne mindig egyet-egyet húzogatni, bőséggel lehetne más, kisebb-nagyobb „emberáldozatokat" is bemutatni, netán az előbbire bíztatók másik oldalán is. Maradna számunkra akkor is még annyi, amiért rengeteg - pénzt, időt, és fáradtságot – kell áldoznunk.

Más kérdés, hogy vajon akarják-e igazán mindezeket a felügyeleti szerveink, a szakmai szervezeteink, az érdekképviseleteink, a köztestületünk? Túl sokáig pedig nem volna szabad halogatni, egyfelől mert minden más út – úgy tűnik – járhatatlanná vált, másfelől pedig csak ezekkel kerülhető el a törvényszerűen közelgő, fenyegető csőd, és az egyáltalán nem lassú, de valóban teljes ellehetetlenülés.

Lapzártánk idején csaknem egy félév óta van már a szövetségünknek egy rátermett „jövőkép-kutató" bizottsági elnöke, csak éppen a bizottságának nincsenek tagjai, mert azokat még nem jelölték ki. Pedig a jövő – amint ezt annak idején olyan sokszor hallhattuk – már régen elkezdődött és remélhetőleg nem állt meg a „jövésben". Az EU-ban, a piacgazdasági versenyben azonban nem csak a dobogós örömünneplés várható a gazdálkodási munka végén, hanem a puszta létért folyó ádáz küzdelem során, útközben – immár teljesen szabadon – ki is lehet dőlni a sorból. És ha nem is sokat beszélnek róla, ahol lehetnek nyertesek, ott törvényszerűen, logikusan és lényegesen nagyobb számban veszteseknek is lenniük kell. Kire, mire, netán csodákra várunk? Vagy tényleg – ahogy Ady Endre látnoki erővel mondotta – nekünk Mohács kell?

Homonnay Zsombor

Ápriły Lajos

Vadludak

Az ablakom a szürkületbe tárom
s szemem kiáltó hang után kutat,
de pára-kendős égen nem találom
az éjszakába szálló vadludat.
A templom omló szürkeségbe ormol,
borzong az ákác, mint a nagybeteg,
s átrémlenek a szomszéd utcasorból
a lenge leplű ház-kísértetek.
Hogy visszatér a régi, bús igézet -
mindig ilyen volt erre a világ:
a Holt-Marosból puszta ködbe nézett
vadlúd szavára a tógás diák.
Tán látomás e felleg-szürke torlás
s mi álmodunk köd-óceán alatt,
s fejünk fölött egy félelmes vitorlás:
horgonytalan mulandóság halad.
S be jó a csöndes óceán-fenéken
e félálomba zsibbadt öntudat,
ha vágya fenn a láthatatlan égen
vadludat ríkat, újra vadludat.
Ó, hányszor hittem, szárnyamat kibontom,
ha hívó szél jön, messze tengeré,
és átrepülök túl a horizonton
távol derengő tengerek felé.
Késő. Meddő csatán a szárny kifáradt,
tél jön, fojtó, didergető homály.
S a pince torkán édes illat árad:
sötét mámort kínáló muskotály.

Fegyvertelen vadász dala

Völgyek felett hangos torokkal
üzenhet a vadásztülök.
Békét kötök az állatokkal,
az erdővel kibékülök.
Rejtőzve már többé nem állok
zsákmánnyal csábító lesen.
Márciusi szalonka-párok
suhanjanak szerelmesen.
Jöhet a bükkös karcsu vadja,
a lenge-lányos őz-alak,
nem puska-dörrenés fogadja,
csak egy szelíd "nem bántalak".
Völgyben, vadonban, rónaságon
a békesség bolyong velem.
Csak egy öröm van a világon
s ez az öröm fegyvertelen.
S a régi őz, ki annyi vérrel
pirosított havat, mohát,
s reám nézett rémült szemével,
a régi őz is megbocsát.

Vadászat a m

A társadalom felső rétege minden időben egyik fő szórakozásának tekintette a vadászatot. Így volt ez a XVI. században is. Mátyás király után II. Ulászló került a trónra, akit az utókor „Dobzse László"-nak nevezett el, mert könnyen ráhagyott mindent az alattvalóira. A gyenge kezű király nem adott sok reményre okot, különösen mivel tudták jól, hogy közeledik egy nagyhatalmú ellenséges török hadsereg, amely ellen alaposan fel kellett volna készülni. Nyugaton is egy nagy birodalom – a német-római császárság – bontakozott ki, és nagyon el volt foglalva birodalmának megszilárdításával.

Ilyen körülmények között jött létre egy találkozó még 1515-ben Miksa – német-római, Ulászló - magyar-cseh és Zsigmond – lengyel király között. A találkozón született megállapodás alapozta meg a Habsburg ház uralmi igényét a magyar trónra. A megegyezés értelmében, ha Ulászló fiának nem lennének utódai, akkor Miksa unokájának leszármazottai foglalhatják el a magyar trónt is. Ennek Miksa részéről azért volt jelentősége, mert fiának, Szép Fülöpnek (akinek Őrült Johanna volt a felesége) még nagyon fiatalok voltak a gyermekei (ezek között Ferdinánd és Mária), Fülöp pedig korán meghalt. Ugyanakkor viszont Ulászló leánya Anna, Miksa unokájának, Ferdinándnak lenne a felesége.

A találkozónak, amelyen az említett két lányon kívül Ulászló fia, a későbbi magyar király, Lajos is részt vett, érdekes eseménye egy vadászat. Ezt a vadászatot az akkor mindössze kilenc éves Lajosnak rendezték. A kor egyik neves történetírója beszéli el, hogy Lajos, Anna és Mária, mind a hárman ekkor még gyerekek, reggeli előtt bementek a vadaskertbe, ahol számtalan őzet, szarvast és dámot tartottak. Itt Lajos nyíllal dámot és szarvast lőtt, s ezeket, mint az ő zsákmányait, büszkén mutatta apjának, Ulászlónak. Reggeli után a lengyel király és Ulászló Bécsújhelyre ment a császárhoz, aki már várta őket és szarvasvadászatot rendezett számukra. Mindezek az említett év augusztus hónapjának elején történtek.

Az elhatározott házasságok később csakugyan létre is jöttek. Mária, Ferdinánd nővére, született Brüszszelben 1505-ben, mint Szép Fülöp és Őrült Johanna lánya, férjhez ment Lajoshoz, aki apja Ulászló halála után 1516-ban magyar király lett. Anna, született 1503-ban, Lajos nővére volt és az említett házassági szerződés értelmében, mint I. Ferdinánd felesége, 15 gyermeket szült és ezzel hozzájárult a Habsburg család sokasodásához.

A fiatal magyar király gyámjául apja végrendeletében Bakács Tamás bíbornokot, Bornemisza János várnagyot és Györgyöt, a brandenburgi őrgrófot rendelte. Az első kettő nem sokat tett e feladat ellátására, így Lajos teljesen György hatása alá került. Talán ennek következtében élt olyan könnyelmű életet, amely hozzájárult az ország akkori kritikus helyzetének további romlásához.

Lajos jól lovagolt, ügyesen használta az íjat. Mária – akárcsak Lajos – nagyon kedvelte a vadászatot. Gyakran jártak Nyéken, ahonnan késő este fáklyafénynél tértek haza.

Vadászatok és fegyverjátékok, víg lakomák és táncmulatságok sűrűn váltakoztak a királyi udvarban. Az egyháziak aggódva vették észre, hogy a király az ájtatossági gyakorlatait elhanyagolja, helyettük zajos szórakozásokban vesz részt. Az udvarnokok azon botránkoztak meg, hogy a vadászebek a király fogadó termeiben tanyáznak és asztalánál étkeztek. Volt egy majma, amelyet a palotában láncon tartott és nevelt.

Mikor Lajos Pozsonyban időzött, a tanácskozások alkalmával megemlítették, hogy a király gyakran meztelenül jelent meg udvarnokai előtt. Itt Máriával együtt egy dunai szigeten vadászgattak.

ohácsi vész korában

Feljegyezték Bakács mondását: „Ha felséged nem teljesíti kívánatainkat és nem hallgatja meg tanácsainkat, legyen elkészülve rá, hogy elűzzük országunkból és mást választunk királlyá."

Hasonló intelmeket találunk nagybátyjának, Zsigmond királynak dorgáló levelében: „Ritkábban menjen vadászni, ne étkeztesse kutyáit saját asztalánál és ne menjen olyan gyakran fürdőbe."

Ezek az intelmek 1520-ban hangzottak el, de aligha volt foganatjuk. György őrgróftól a királyi pár legfeljebb csak a vadászatot és a mulatságot tanulhatta meg, mivel a gróf nagy mulatozó és szenvedélyes vadász volt: Egy alkalommal egymaga 120 szarvast ejtett zsákmányul, írja róla az említett történetíró.

Szép, színes emléke II. Lajos király vadászatainak a Bicskey család címere, amelyet a király adományozott a nevezettnek, nemességgel együtt 1520. július 13.-án. A címeren, gazdagon felszerszámozott, fehér lovon ül maga a király, aranynyal áttört zöld ruhában. Mellette áll egy vadász, aki puskával egy repülő fehér hattyúra lő.

A király viselkedésére jellemző az alábbi történet, amelyet Balázsy Ferenc: Heves vármegye története c. munkájából idézünk:

„Hypolit halálával üresedésbe jött az egri püspöki szék s annak jószágait és jövedelmeit II. Lajos király egy oda rendelt felügyelő által kezeltette, kinek egy jól betanított soljom madara és egy igen ügyes madarásza volt, ki betanított madarával a vendégeket vagy nézőket szokta volt mulattatni. Történt, hogy mikor 1520-ban a fiatal király Egerben huzamosan mulatott, úgy megkedvelte a madarat és madarászt; hogy mind a kettőt magának kívánta adatni. Az ügyes vagy furfangos felügyelő felhasználván e kedvező alkalmat, úgy nyilatkozott, hogy nem örömest válik meg e kedves madarától, mondván: hogy a király nagy úr lévén, sok mindenféle örömet szerezhet magának, de ő minden gyönyörűségét e madarában leli: ha azonban a király őt az eddig bevett jövedelmek számadásától felmentené, örömmel odaajándékozná a királynak a madarat a madarászszal együtt. A fiatal király rá állott e képtelen kívánság teljesítésére s a felügyelőt azonnal pecsétes levéllel fölmentette a pénztárban heverő negyven ezer darab aranynak átadásától, ami a számadás szerint a királyt illette.

Gorové László, ki a király ezen pazarlását megemliti, azt azzal mentegeti, hogy fiatal lévén gondatlanul költötte mind pénzét, mind pedig becses idejét; kiki aszerint mulattatta vagy ámította a fiatal és tapasztalatlan királyt, amint annak hasznát látta, s a hizelkedők arra szoktatták őt, hogy ha valamit megszeretett, azt nagy áron és nagy királyi kegyek igérete mellett adták oda néki. Sőt annyira vitték, hogy ha a nagy urakon drága ruhákat látott, azokat

A királyi portré

Bicskey címer

sem pirult magának elkérni. A mit természetesen drága áron engedett néki át, és nem csoda, ha ily pazarlás mellett a királyi kincstár hamar kiürült."

Még akkor is, amikor 1526-ban Mohácsra indult a fiatal Lajos király – Szerémi János szerint – a következőket mondta: „Ebecskéimet jól gondozzátok! Hetenként kétszer fürösszétek őket." Ebből látható, hogy miközben az ország sorsát eldöntő harcra, a török megállítására készült, akkor is legnagyobb gondja kutyáira volt.

(A mohácsi csatáról, Lajos király haláláról, a megáradt Csele patakban történt vízbefulladásáról több történetíró beszámol. Ennek ellenére – éppen az ellentmondások miatt – ma sem tudjuk pontosan mi és hogyan történt, történhetett, amelynek elemzése nem témája ennek az írásnak).

A mohácsi csata elvesztésének hírére Mária királyné gyorsan Pozsonyba távozott. Bátyja, Ferdinánd helytartóvá nevezte ki ebben a tartományban. Ezt a tisztséget töltötte be 1556-ig, amikor Spanyolországba vonult vissza. Életrajzírói szerint száműzetésében is sokat vadászott. Lovait, vadászsólymait még az 1550-es években is Magyarországról hozatta a tournhouti otthonába. Feljegyezték róla, hogy képes volt tíz óra hosszat is nyeregben ülni, ha vadat űzött.

A korabeli vadászatokról meg kell jegyezni, hogy a históriások egyöntetűen nagy vadbőséggel jellemzik Magyarországot és környékét. Ennek híre mesze eljutott, még a török szultánt is ez vezette arra, hogy Buda környékén vadásszon.

A mohácsi csata után a Nagy Szulejmán szultán bevonult az elnéptelenedett Budára. Krónikása Kemal Pasa záde írja, hogy mivel a szultán is nagy vadász volt, már 1526. szeptember 15-16-án két napot töltött a budanyéki vadaskertben. Sólymokkal és párducokkal űzte itt a padisah néhai Lajos király féltett vadjait. (Meg kell azonban jegyezni, hogy a „párduc" alatt valószínűleg gepárdot kell érteni.)

A magyar történeti irodalom bőven foglalkozik ennek a kornak az eseményeivel, hiszen ezek évszázadokra döntő befolyást gyakoroltak hazánk sorsára.

Dr. Csóre Pál

Daganatos őzek

A képen látható terítékre került őzbak igen nagy vehemenciával, üzekedés idején, sípra ugrott be, augusztus 4-ikén, Cecén (Fejér megye). Szinte az egész testét borították a daganatok, hasi tájékon némelyik még a lúdtojás nagyságot is elérte. Viselkedésében azonban semmi eltérőt észrevenni nem lehetett.

FOTÓ: KARVALY GYULA

Amint arról múlt havi számunkban is beszámoltunk, az ország több vadászterületén is ejtettek el olyan őzeket, amelyeket testszerte különböző nagyságú csúf daganatok borítottak. Híreink szerint már néhány dámnál is tapasztaltak hasonló elváltozásokat. Milyen betegség ez, s mi a teendőnk, ha ilyet látunk – kérdeztük a vadegészségügy szakemberét.

Bizonyára a hírközlés felgyorsulása is okozza, hogy egyre több helyről hallunk az őzek titokzatos „daganatos" betegségéről, sőt az is előfordult, hogy az elváltozásokat már a környék környezetszennyezésével hozták összefüggésbe.

A vadon élő állatok körében – csakúgy, mint az embernél – előfordulnak a bőrön különböző növedékek, amelyek lehetnek daganatok, vagy úgynevezett specifikus növedékek. Az utóbbiak a gyakoribbak, amelyeket a szervezetbe jutott kórokozók idéznek elő.

Leggyakoribb megjelenésük az úgynevezett papillomatózis, mely az adataink szerint elsősorban az őzön és a mezei nyúlon fordul elő. Előidézője egy fajspecifikus vírus, amely csak a gazdaállatot betegíti meg, más fajokra nem jelent veszélyt. A vírusfertőzés a bőrön és a nyálkahártya sérülésein következik be, de ízeltlábúak is közvetíthetik, a bőr és nyálkahártya eseti érintkezéseivel is terjedhet. A fertőzés több hétig lappang, majd megjelennek – az eleinte sima felületű – kis növedékek, amelyek később dió, majd tojás nagyságot is elérhetnek. A megnövekedett képletek felülete elszarusodik, később elhal, berepedezik. Ezek a képletek a test bármely részén megjelenhetnek. Jellemzőjük, hogy a bőrrel együtt elmozdíthatóak, az állatot alapjában véve nem veszélyeztetik, jó indulatú elváltozások, amelyek csak akkor okozhatnak hátrányt, ha kiterjedt mértékben fordulnak elő. Egyes állományokban gyakrabban is előfordulhat, aminek oka az etetőkön, sózókon való fertőződés. A fajtársakat veszélyeztető fertőződés lehetősége miatt célszerű az ilyen egyedeket minél előbb elejteni. A látszat ellenére az állat húsa fogyasztható, mégis elsősorban esztétikai okokból javaslom, hogy ha a fertőzés a test nagyobb részén előfordul, legjobb az egész testet megsemmisíteni. Ismereteink szerint a papillomatózis emberre nem terjed át, bár egyes vélemények szerint a szarvasmarhákról történő emberi fertőzés előfordulhat.

Célirányos vizsgálatok alapján pedig bízvást kimondhatjuk, hogy a vadállományunk egészséges, nem fordul elő egyes állományokat veszélyeztető megbetegedés. A papillomatózis vírus okozta megbetegedés általában jóindulatúan zajlik le, tartós védettséget is okoz, amely az enyhébben megjelenő elváltozásoknál akár öngyógyulással is járhat. Természetesen a papillomatózison kívül előfordulhatnak a bőrön valódi daganatok is, amelyek a bőr különböző rétegeiből fejlődhetnek ki. Ezeknek a pontos azonosítása azonban csak szövettani vizsgálatokkal határozható meg.

Dr. Hőnich Miklós

Erdészház a domb alatt

Hovatovább olyan ritka lesz az erdőben, erdészházban lakó erdész, mint a fehér holló! A valamikori erdészházak vagy elhagyatottan, lepusztulva állnak, vagy eladták őket és új gazdáik új szerepkört találtak a számukra. Németh József 1978 óta él a Malom-hegy tövében, a Hőgyészről Szekszárd felé kanyargó 65-ös út mentén, közvetlenül az erdő szélén. A ház nem ódon falú és nem övezik égig nőtt fenyők. (Ilyen is van, közvetlenül a szomszédban, de az már évtizedek óta romos és lakatlan.)

Minden szerszám és munkaeszköz munkatárs...

Az első faragványait élete első bicskájával készítette

FOTÓ: KÖRTVÉLYESI LÁSZLÓ

Ez a két kis szobor életfilozófiáját fogalmazza meg

Az új erdészház harmincegynéhány évvel ezelőtt épült, az akkoriban oly divatos „modernizálás" jegyében. Egy „dolgozói típusház", egy mezőgazdasági nagyüzem közvetlen környezetéből. De itt szerencsére nyoma sincs nagyüzemnek. A tolnai Hegyhát – melyet állítólag hétszáz völgy szabdal –, erdőkkel borított központi vidéke ez, melynek arculatát és hangulatát a méltóságteljes cseres-tölgyesek határozzák meg. A már-már városias Hőgyésztől alig néhány kilométernyire még négyszemközt maradhat az ember a természettel.

Az erdészház bejárati ajtaja előtti kis teraszon ülünk, futómuskátlik és törpe dáliák színes virágai által körülvéve. Az asztalon aprócska faszobrok. Az egyik a szívből jövő gratuláció ünnepélyes, sőt már-már szertartásszerű pillanatát ábrázolja egy terítékre hozott vadkan felett, a másik azt az örömteli, túlcsorduló érzelmeket kifejező szituációt, amikor a hazatérő vadász felesége karjaiból átveszi és a magasba emeli a fiát...

Németh József kerületvezető erdész és vadász ötvenéves. 1973 óta áll eddigi egyetlen munkahelye, a Gyulaji Erdő- és Vadgazdaság szolgálatában, és ez a két kis szobor tulajdonképpen életfilozófiájának két alaptételét fogalmazza meg. Minden vadászat, a természettel való találkozás minden alkalma ünnep. Mint ahogy a hazaérkezés, a családdal való találkozás is az.

A hőgyészi erdészet több mint 8000 hektáros vadászterülete – melynek közel 70 százaléka erdő –, kiváló minőségű gímszarvas-állomány élőhelye. Igaz, az „örökség" se volt mindennapi. Az Aponyi grófok egykori birtokain, az 1800-as évek eleje óta tervszerű és szakszerű vadgazdálkodás folyt – az uradalom erdészeti és vadászati központja éppen Malomhegy (Mühlberg) volt -, amit egyebek mellett az a bika is bizonyít, melyet 1930-ban hoztak terítékre, s amelyet a szakmai emlékezet egyszerűen csak a „hőgyészi magyar ökör" néven emleget. A sajátos agancsforma miatt kapta a 10,6 kilogrammos, a berlini világkiállításon 1937-ben első díjjal kitüntetett trófea ezt a különös nevet. Ez a forma természetesen nem vált típusossá, de a hőgyészi bikákat a hozzáértő szem ma is felismeri. Vastag szár, tekintélyes súly, viszonylag kevés ág és szerény korona. Németh József lakásá-

ban azonban hiába keres az ember mindehhez illusztrációkat! A falat egyetlen, derék jelzővel illethető trófea díszíti, bár a helyiségben négy agancs van. Egy a falon, három a falhoz támasztva a földön. Ez utóbbiak elhullott szarvasok agancsai. Rövidesen elkészül számukra egy sajátos bútorzati tárgy, mely a földön áll majd, a falnak támaszkodva (mint egy fegyvertartó állvány), méltó és biztonságos helyet biztosítva a szomorú sorsú agancsoknak. A talált agancs nem trófea, nem a falra való – de ettől még a természet remekműve, tehát megbecsülést érdemel.

Németh József otthonának vadász-jellegét finom rajzolatú faragásai adják. A kisméretű használati tárgyaktól – mint amilyen a tolólapos, tokban elhelyezett tükör is –, az előszoba hangulatát meghatározó fogasig minden az erdőről, vadról és vadászról szól. És azokról a gyermekkori érzésekről és élményekről, melyeket árva gyerekként

A ház hangulatához a kennel is hozzátartozik.

Minden fában van egy sztori...

megélt. Hódmezővásárhelyen született. Szülei elváltak, apja korán meghalt, nevelőintézetbe adták, mígnem apai nagyszülei magukhoz vették, és általuk Hőgyész vidékére, Csurgó-pusztára került. Az erdők, a mezők, a fák és az állatok voltak a bizalmas barátai. Az első faragványait – élete első bicskájával – gyerekként készítette. Aki mindezt nem tudja, elámulhat a részletek gazdagsága, a kivitelezés pontossága láttán, az ábrázolás feszültségekkel teli líraiságára azonban aligha talál magyarázatot.

A „faragó erdész" különös szimbiózisban él szerszámaival, munkaeszközeivel. A puskák, kések, vésők és egyéb eszközök munkatársi megbecsülésben részesülnek. A vendégvadásztatás során oly sok segítséget nyújtó, saját készítésű háromlábú lőbot hasznosságát a terepen is meg kell tapasztalnunk. Szétnyitása, felállítása valóban csak egy pillanat műve. A két összecsavarozott láb szétnyílik, a harmadik (melyet csuklópánt köt az X-lábak egyikéhez) kitámaszt. A puska biztonságos és „rúgásmentes" feltámasztását a szétnyíló szárak közötti bőrszíj biztosítja.

Németh József meggyőződése, hogy nincs két teljesen azonos vadászfegyver. Minden puskának lelke, egyénisége van, amit a tus, az előagy faragásával, díszítésével kifejezésre lehet juttatni, felszínre lehet hozni. Pikkelyezett előagyak és markolatok, „történeteket" elmesélő, vadászjelenteket ábrázoló tus-faragások sokaságát készítette. Ezek a legkedvesebb munkái. Minden fában, minden tusban van egy „sztori", vagy egy alak, csak észre kell venni, fel kell ismerni, és a felesleges részek eltávolításával ki kell azt onnan szabadítani.

A malomhegyi erdészház hangulatához és lényegéhez a kutyák finom jelzései, nyüszítése, időnkénti ugatása, azaz a fák alatt megbúvó népes kennel is hozzátartozik. Az ebeket Németh József felesége, Erzsébet asszony gondozza és tenyészti. Egy szépséges kis labrador kölyök társaságában –

Az elhullott szarvas agancsa is megbecsülést érdemel...

mely harmóniát, derűt és életörömet áraszt maga körül -, valami olyasmiről beszélgetünk, amit a nagy szavak kedvelői az élet értelmének szoktak nevezni.

– Szerintem az a legfontosabb, hogy az ember felelősséget érezzen a tetteiért – mondja Németh József, mintegy a családról, a hivatásról és a vadászatról vallott nézetei összegzéseképpen. – Mert akármit csinálunk, az nyomot hagy. Éppen úgy, mint ahogy a fába mélyedő véső...

Békés Sándor

NOVEMBER

A hó napja	A hét napja	A Nap kelte	A Nap nyugta	A Hold kelte	A Hold nyugta	fázisa
1	Hétfő	6 28	16 27	18 44	11 9	
2	Kedd	6 30	16 25	19 37	12 2	
3	Szerda	6 31	16 24	20 39	12 44	
4	Csütörtök	6 33	16 22	21 46	13 17	
5	Péntek	6 34	16 21	22 55	13 43	C 6 53
6	Szombat	6 36	16 19	--	14 4	
7	Vasárnap	6 37	16 18	0 6	14 22	
8	Hétfő	6 39	16 16	1 18	14 39	
9	Kedd	6 40	16 15	2 31	14 55	
10	Szerda	6 42	16 14	3 46	15 12	
11	Csütörtök	6 43	16 13	5 5	15 31	
12	Péntek	6 45	16 11	6 28	15 55	• 15 27
13	Szombat	6 46	16 10	7 55	16 27	
14	Vasárnap	6 48	16 9	9 20	17 11	
15	Hétfő	6 49	16 8	10 36	18 10	
16	Kedd	6 51	16 7	11 37	19 23	
17	Szerda	6 52	16 6	12 22	20 45	
18	Csütörtök	6 54	16 5	12 54	22 8	
19	Péntek	6 55	16 4	13 18	23 28	D 6 50
20	Szombat	6 57	16 3	13 38	--	
21	Vasárnap	6 58	16 2	13 54	0 44	
22	Hétfő	6 59	16 1	14 10	1 58	
23	Kedd	7 1	16 0	14 26	3 10	
24	Szerda	7 2	15 59	14 43	4 21	
25	Csütörtök	7 3	15 59	15 3	5 33	
26	Péntek	7 5	15 58	15 28	6 44	O 21 07
27	Szombat	7 6	15 57	15 59	7 54	
28	Vasárnap	7 7	15 57	16 39	8 58	
29	Hétfő	7 9	15 56	17 29	9 55	
30	Kedd	7 10	15 56	18 28	10 41	

DECEMBER

A hó napja	A hét napja	A Nap kelte	A Nap nyugta	A Hold kelte	A Hold nyugta	fázisa
1	Szerda	7 11	15 55	19 33	11 17	
2	Csütörtök	7 12	15 55	20 41	11 45	
3	Péntek	7 14	15 54	21 50	12 8	
4	Szombat	7 15	15 54	22 59	12 27	
5	Vasárnap	7 16	15 54	--	12 43	C 1 53
6	Hétfő	7 17	15 53	0 9	12 58	
7	Kedd	7 18	15 53	1 21	13 14	
8	Szerda	7 19	15 53	2 36	13 32	
9	Csütörtök	7 20	15 53	3 56	13 53	
10	Péntek	7 21	15 53	5 20	14 20	
11	Szombat	7 22	15 53	6 48	14 58	
12	Vasárnap	7 23	15 53	8 11	15 51	• 2 29
13	Hétfő	7 24	15 53	9 22	17 0	
14	Kedd	7 25	15 53	10 15	18 22	
15	Szerda	7 25	15 53	10 54	19 49	
16	Csütörtök	7 26	15 54	11 22	21 13	
17	Péntek	7 27	15 54	11 43	22 33	
18	Szombat	7 27	15 54	12 1	23 48	D 17 40
19	Vasárnap	7 28	15 55	12 17	--	
20	Hétfő	7 29	15 55	12 33	1 1	
21	Kedd	7 29	15 56	12 49	2 12	
Tél: 13h 42m						
22	Szerda	7 30	15 56	13 8	3 23	
23	Csütörtök	7 30	15 57	13 31	4 34	
24	Péntek	7 31	15 57	14 0	5 44	
25	Szombat	7 31	15 58	14 37	6 50	
26	Vasárnap	7 31	15 59	15 24	7 49	O 16 06
27	Hétfő	7 31	15 59	16 20	8 38	
28	Kedd	7 32	16 0	17 23	9 17	
29	Szerda	7 32	16 1	18 31	9 48	
30	Csütörtök	7 32	16 2	19 39	10 12	
31	Péntek	7 32	16 3	20 48	10 32	

Mire szabad vadászni?

Novemberben: selejt gímszarvasbika, tehén, ünő, borjú - dámbika, tehén, ünő, borjú -őzsuta, gida – muflonkos, muflonjuh, jerke, bárány – vaddisznó – szikaszarvasbika, tehén, ünő, borjú - mezei nyúl – üregi nyúl - – fácánkakas - fogoly - vetési lúd – nagylilik - tőkés-, csörgő-, barát-, kerceréce, szárcsa – házi görény - nyest – borz – aranysakál – balkáni gerle – dolmányos varjú – szarka – szajkó.

Decemberben: selejt gímszarvasbika, tehén, ünő, borjú - dámbika, tehén, ünő, borjú – őzsuta, gida – muflonkos, muflonjuh, jerke, bárány – vaddisznó – szikaszarvas-bika, tehén, ünő, borjú – mezei nyúl – üregi nyúl – fácánkakas – fogoly – vetési lúd – nagylilik – tőkés-, csörgő-, barát-, kerceréce, szárcsa – házi görény –nyest – borz – aranysakál – balkáni gerle – dolmányos varjú – szarka – szajkó.

Külön engedéllyel: fácántyúk – fogoly.

Egész évben: vaddisznókan, süldő, malac – róka – pézsmapocok – nyestkutya – mosómedve.

Figyelem!

A vetési lúd és a nagylilik vadászati idénye Hajdú-Bihar, Békés és Csongrád megye teljes közigazgatási területén, valamint Jász-Nagykun-Szolnok megye tiszántúli területén december 1-jén kezdődik és január 31-éig tart. Naponta fajonként és személyenként összesen legfeljebb négy darab ejthető el.

magyar VADÁSZIAP

Később fizszetes a terméshozam

A csicsóka

Minden kicsit is képzettebb vadász hallott már róla. Sokan a gumóját, leveles növényét föl is ismerik, de valljuk meg – valójában keveset tudunk róla. Vannak, akik kiegészítő takarmánynak, túróföldek „kiirthatatlan" veteményének tekintik – anélkül, hogy valódi értékét ismernék. Pedig a csicsóka – miközben alulmaradt a burgonya és a közötte folyó versengésben – napjaink egyik legkeresettebb bioterméke lehetne.

A csicsóka Észak-Amerikából származik. Nem tudjuk pontosan, hogy a „természetgyógyászatban" jártas indiánok alapélelmiszerként, esetleg „életmentő" tápanyag-forrásként, vagy éppen ellenkezőleg - a feltételezhetően időnként jelentős húsfogyasztás hátrányait ellensúlyozandó – megelőző gyógyhatású táplálék-kiegészítőként fogyasztották.

Elsőként egy francia felfedező tesz róla említést, aki 1605-ben a huron indiánoknál találkozott vele és azonnal magával is hozta Európába. Nem véletlen, hogy a legnagyobb ültetvényei ma is Franciaországban találhatók. Történészek állítása szerint a csicsókának köszönhető, hogy a két világháború idején a lakosság nagy része nem halt éhen.

Ennek ellenére, népélelmezési növényként történő elterjesztése általában világszerte alábbhagyott. Több mint 300 éves hazai történetét is a burgonyával folytatott versengésének kedvezőtlenebb kilátásai árnyékolják be – termesztése szélesebb körben nálunk sem terjedt el.

Ha rendszeresen fogyasztanánk

A kutatási eredmények szerint a csicsóka reneszánszát és gyógyászati hasznosítását a mai – gyakran egészségtelen életünkből eredő – népbetegségeink (az elhízás, a cukorbetegség, az érrendszeri rendellenességek, stb.) megelőzésének igénye egyre aktuálisabbá teszi. A felkarolást sürgető megállapítások hátterében a csicsókagumó sajátos belső összetétele áll. A csicsóka gumójának a fő szénhidrátja ugyanis az inulin. Ez egy íztelen és az emberi szervezet által csak kis mértékben emészthető poliszaharid. Az emészthető rész főképp fruktózzá bomlik le, így nem emeli a vércukorszintet és nem igényel inzulint.

A jelenség oka, hogy az emberi szervezetben – ellentétben például a sertéssel - nincs az inulint bontó inulináz enzim. Az inulin – amíg az emberi emésztőcsatornán áthaladva főleg ballasztanyag marad – az embert fogyasztja, viszont a sertést hizlalja.

A ballasztanyag, valamint a csicsóka rosttartalma sietteti a jóllakottság érzését, akadályozza a túltáplálkozást és az elhízást, valamint az ebből adódó betegségek kialakulását, illetőleg elősegíti a rákkeltő anyagok megkötését és kiürítését.

A csicsókából előállítható fruktóz a legédesebb cukor. Az ezzel édesített élelmiszerek - azonos ízhatás mellett a szacharózzal készültekhez képest - 24 százalékkal kevesebb energiát visznek a szervezetbe.

A csicsókából készült ételek bizonyos határig inzulin nélkül is hasznosulnak, nem növelik a vércukor-, koleszterin- és triglicerid szintjét és normális mértékben fogyasztva nem hizlalnak.

Amit a csicsókáról tudni kell

A legfőképp gumójáért termesztett évelő, de fejlődés-élettanilag egyéves, nálunk kizárólag vegetatívan szaporított csicsóka (Helianthus tuberosus L.) a napraforgófélék nemzetségébe tartozik. Fajtái a földfeletti növényrészek tekintetében leginkább a virágzás koraiságában és intenzitásában, illetve a hajtások magasságában mutatnak különbségeket. Maga a csicsókagumó lehet fehér (sárga), piros, kék, lila és bronz vagy füst színű, illetve ezek átmenetei és árnyalatai. A gumó alakja – alapformáját tekintve - lehet körte, tojás, orsó, vagy szabálytalan, illetve ezek átmenetei, és szabálytalan.

A csicsókagumó 15-20 százalékos szénhidráttartalom mellett még 1,2-2,0 százalék fehérjét, 0,2 százalék zsiradékot és 2,0-2,5 százalék rostot tar-

Virágzó csicsókatábla

A gumó és méretei

talmaz. Ízanyagként változó mennyiségben alma-, citrom-, és fumársav, a vitaminok közül többek között karotin, B1, B2, és C-vitamin, valamint ásványi anyagként például kálium, kalcium, magnézium, vas és foszfor is jelentős mennyiségben van benne.

A csicsókánál a növénykörnyezeti körülményektől, valamint fajtától függően tövenként 0,5-10 kg gumóterméssel számolhatunk. Ez szerény viszonyok között 5-15 tonna hektáronként, közepes termésviszonyok esetében általában 20-30 t/ha, és nagy termések esetén 40-60 t/ha gumóhozamot jelent. A szártermés általában a gumóterméssel egyenlő vagy annak másfél-, kétszerese.

Ipari növényként a csicsóka az úgynevezett „energianövények" sorában is előkelő helyet foglal el, mert a gumótermés alkalmas etilalkohol előállítására is. Az elérhető szeszhozam 6,0-9,0 absz.liter 100 kg csicsókából.

Tovább fokozza a csicsóka pozitív megítélését, hogy kiválóan alkalmas ökológiai termesztésre, illetve úgynevezett „biotermékek" előállítására. Igénytelensége, életereje és anatómiai felépítése lehetővé teszi talajvédelmi céllal történő – defláció és erózióellenes - használatát is, alkalmas lehet az allergének forrásául „szolgáló" elhanyagolt mezőgazdasági területeink gyomflórájának leváltására is.

Teljes egészében takarmányozható

Ez a növény – és nem csak a gumója – szinte teljes egészében takarmányozható. A nyári csicsókaszéna – a növény levágott szára és levelei - 34,6 százalék keményítőt és benne 28,3 százalék emészthető nyersfehérjét tartalmaz. A csicsóka tápanyagigényét a kisebb nitrogén és a nagyobb kálium és foszforigény jellemzi. Szerény környezeti igényei, valamint kiváló fagy- és szárazságtűrő képessége révén – az egészen szélsőséges talajok kivételével – hazánk egész területén biztonságosan termeszthető. Ültethető ősszel vagy tavasszal, betakarítható ősztől tavaszig, sőt tenyészidőben is hasznosítható legeltetéssel vagy kaszálással.

Vadgazdálkodási jelentősége

A csicsóka vadtakarmányként történő sikeres hasznosítása már a múlt század elején megkezdődött. Sajnos a háború után a csicsókaállományok elsűrűsödtek, gumótermést nem hoztak, így termesztése visszaszorult. Újólagos felkarolását vadászati szakíróink a hatvanas évektől javasolták. A nyolcvanas évek kutatásai során átfogó vizsgálatok bizonyították, hogy a csicsóka gumóját nemcsak a vaddisznó, hanem a szarvas és az őz is szívesen fogyasztja, ha a lazább talajból ki tudja kaparni vagy a kiszántás révén hozzá tud jutni. (A csicsóka fogyasztására a vadat – épp úgy, mint a háziállatokat – szoktatni kell. Ezt a kiszántással tudjuk leginkább megoldani.)

Az apróvadas területeken - takarmányértéke mellett – mint takarónövény is kiválóan alkalmazható az élőhelyi körülmények javításában. Tovább fokozza az olcsó és igénytelen csicsóka vadmegtartó értékét az a körülmény, hogy a téli és kora tavaszi hónapokban, energiában és vitaminokban gazdag természetes tápanyagforrást biztosít a vad számára.

A vadgazdálkodásban a korán gumót képző típusok már szeptemberben túrathatók, gyengébb száruk addigra elfásodik. A késői fajták csak ekkor kezdik fejleszteni gumójukat és robosztusabb hajtásrendszerük a fagyok beálltáig zölden marad. A „vadföldi" csicsóka-ültetvény létesítésének sikerét szinte csak a vad akadályozhatja. Az ültetés utáni vadkárok mérséklését vagy elkerülését az ültetvény bekerítésével, a tavaszi ültetéssel, a tőszám növelésével és esetleg takarónövény (napraforgó) alkalmazásával érhetjük el. (Ez utóbbi esetben az állomány „beállása" egy évet késik.) A már beállt ültetvények korai pusztulásának okai lehetnek: a nagyon intenzív túratás vagy a túllegeltetés, illetve a csicsókás túlzott besűrűsödése. Ez utóbbit elkerülendő, a táblát minden évben érdemes megszántani, a nagyon sűrű árvakelés esetén sorkivágással lehet az állományt gyéríteni.

A vadföldek csicsókás termesztéstechnológiájának gyakorlati lépései a következők:

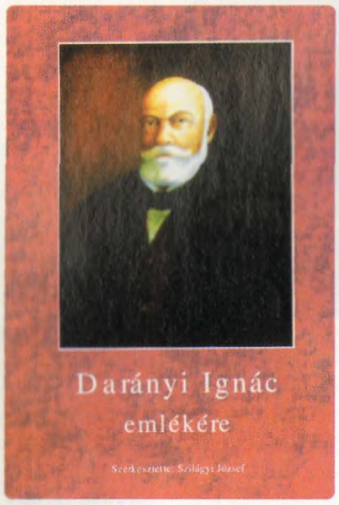
- az alaptrágya kijuttatása,
- őszi mélyszántás,
- tavaszi talaj-előkészítés,
- ültetés (április 10-éig, minimum 2 tő/m², eke vagy töltögető eke után, 8-12 cm mélyre) Az árnyékot nem szereti, erre a vadföldeken, szélesebb nyiladékokon, vagy erdőszegélyeken tervezett termesztésekor tekintettel kell lenni. A frissen ültetett csicsóka kihajtása meglehetősen vontatott, közel 1 hónapot vesz igénybe, így ebben az időszakban egyébként kitűnő gyomelnyomó képességére nem számíthatunk.
- vegyszeres vagy mechanikai gyomirtás,
- őszi vagy tavaszi szárzúzás, fejtrágya kijuttatás és szántás.

A későbbiekben csak az utóbbi műveletsort kell évenként megismételni ahhoz, hogy az ültetvényt a vadállomány a lehető leghosszabb ideig látogathassa.

Horváth Lajos
Agrobotanikai Intézet, Tápiószele

Darányi Ignác emlékére

Szokatlan könyvecske került kezembe a minap. Ma már kevesen tudják, hogy a tudatosan, de méltatlanul „elfelejtett" nevezetes államférfi 12 évig (ilyenre azóta sem volt példa!), a reformkor agrárminisztere volt. Nevéhez fűződik a Vajdahunyad-vár együttesének megépíttetése a Városligetben, a Földtani Intézet megalapítása és az országban közel kétezer ingyenes népkönyvtár létrehozása.

Bár nem volt vadász, munkássága mégis maradandó értékeket adott a hazai vadászatnak. 1906-ban szavazta meg a magyar parlament azt a törvényt, amely a vadgazdálkodás lehetőségét megteremtette, az addig szabad prédának számító vadat kiemelte az uratlan jószág (res nullius) sorából, s a vadászati jogot a földtulajdonhoz kötötte. Az első mezőgazdasági miniszter volt Európában, aki – nagy feltűnést keltve – kíméleti és tilalmi időt állapított meg a hasznos vadfajokra, nyugalmas szaporodási időszakot biztosítva számukra.

A kötet címlapja, amely Darányi festett portréját hordozza – még nem árul el semmi szokatlant, ám kinyitva a könyvet, ez az alcím tűnik szemünkbe: Vadászok a Darányiak földjén. S ez még mindig nem azt takarja, amit gondolna az ember, nem a nagynevű és számos híres rokonnal megáldott, kiterjedt család egykori vadászatairól szól e kis kiadvány, hanem a család Tass községhez tartozó egykori birtokán ma vadászó emberekről. A földtulajdonosi alapon létrehozott új vadásztársaság tagjai – még bérkilövő formációban – területessé válásuk előtt erkölcsi kötelességüknek érezték, hogy községük nemes szülöttjének szellemiségét vállalva, összegyűjtsék a vele kapcsolatos szellemi és tárgyi emlékeket, megkeressék a még élő leszármazottakat, s széles társadalmi támogatást elérve – nagy ünnepség keretében – felvegyék Darányi Ignác nevét. Ennek a gyűjtő és szervezőmunkának, az egész községet megmozgató összefogásnak és közös ünneplésnek szinte minden mozzanatát örökíti meg e helytörténeti értékű könyvecske. Mondhatnók, nem érdekes ez, csak a helyiek és a benne szereplők számra. Mégis példa értékű, amit egy vadásztársaság a helyi közösségért, az emlékezésre méltó múlt egy darabjának megőrzéséért önzetlenül tett – követendő példát mutatva másoknak.

-som

Pintér Károly: Magyarország halai

Herman Ottó, a nagy polihisztor tudós jó évszázada jelentette meg a magyar halászati szakirodalom máig is legnagyobb terjedelmű, legátfogóbb művét, '"A magyar halászat könyvé"-t, mely jól példázza halaink, halászatunk fontosságát. Száz év elteltével ennek jelentősége mit sem csökkent, sőt... Természetes vizeink emberi beavatkozás miatt megfogytak, átalakultak, elszennyeződtek, és mindörökre eltűnt az a hihetetlen halbőség, melyet a középkor utazói úgy jellemeztek, hogy Magyarországon nem lehet vizet meríteni egy folyóból anélkül, hogy az edénybe hal ne kerüljön. Sokkal fontosabbá vált a hallal való gazdálkodás, a természetes ívóhelyek megfogyatkozása miatt kényszerűen – s a piac számára szükségszerűen – a mesterséges módon történő szaporítás, állományrehabilitáció és dúsítás.

Hazai szakembereinket a világ élvonalában jegyzik ebben (is), s a kutatások eredményeit a gyakorlatban is hamar hasznosították – legalábbis eddig. Hogy mi lesz a jövő? Egy biztos: fizető igény van „áruhalra", a műanyag horgásztavak könnyű sikereire egyre több a vevő, ez jól fizető piac. Eddig rendben is lenne, de mi lesz a „mindenki halával", a természetes vizekbe szükséges utánpótlással? Ad-e fedezetet az egyre szűkmarkúbb állam, vagy a maradékra is az egyre gátlástalanabb – és komoly büntetés veszélye nélkül garázdálkodó - orvhalász-maffia feneketlen pénzéhsége ácsingózik?

A szakembereken - beleértve a szerzőt is - nem múlik. Tudásuk, tapasztalatuk ma még rendelkezésünkre áll. Jó példája ennek ez a míves kiállítású, elegáns megjelenésű monográfia, melynek átdolgozott második kiadása elsősorban a halászati szakmának íródott, de minden horgász vagy a téma iránt érdeklődő laikus számára is közérthetően, gazdag részletességgel mutatja be valamennyi hazai halfajunk biológiáját, táplálkozását, ökonómiai vonatkozásait.

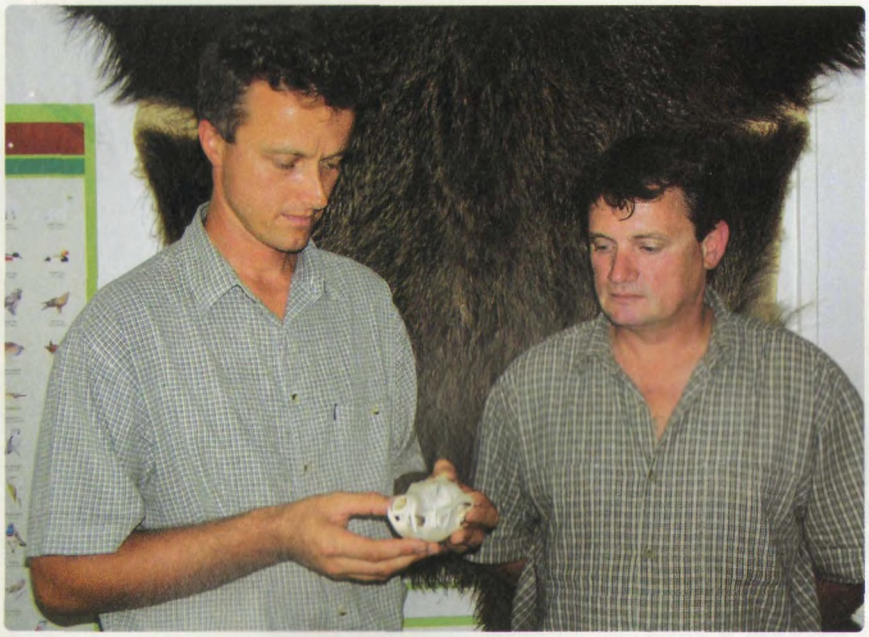
Külön erénye a könyvnek a honi halfaunában már bekövetkezett, a folyamatban lévő és a várható (!) változások elemzése, kitérve annak környezeti hatásaira is. Nagyon sokoldalú, nagyon alapos, rengeteg szakirodalmat feldolgozó és összehasonlító elemzést tartalmazó munka. Egy valami hiányzik belőle – igaz erre talán ma még senki sem tud válaszolni – milyen lesz a véletlenül vagy felelőtlen tudatossággal természetes vizeinkbe telepített agresszív jövevényfajok (busa, törpeharcsa, ezüstkárász, stb.) sorsa, s az általuk sokszor veszélyeztetett őshonos halaink jövője?

S. E.

A Hortobágyi Nemzeti Park

Hazánk első és máig is legnagyobb kiterjedésű nemzeti parkja 1973-ban jött létre 52 ezer hektáros területen és a folyamatos bővítések révén ma már 82 ezer hektár védett területet foglal magába. 1999-ben az UNESCO a Világörökség részének nyilvánította. A bizottság értékelése szerint a magyar puszta máig fennmaradt, kiemelkedő példája a több évezrede folyó tradicionális földhasználatnak, amely ember és természet tartós együttélését tette lehetővé.

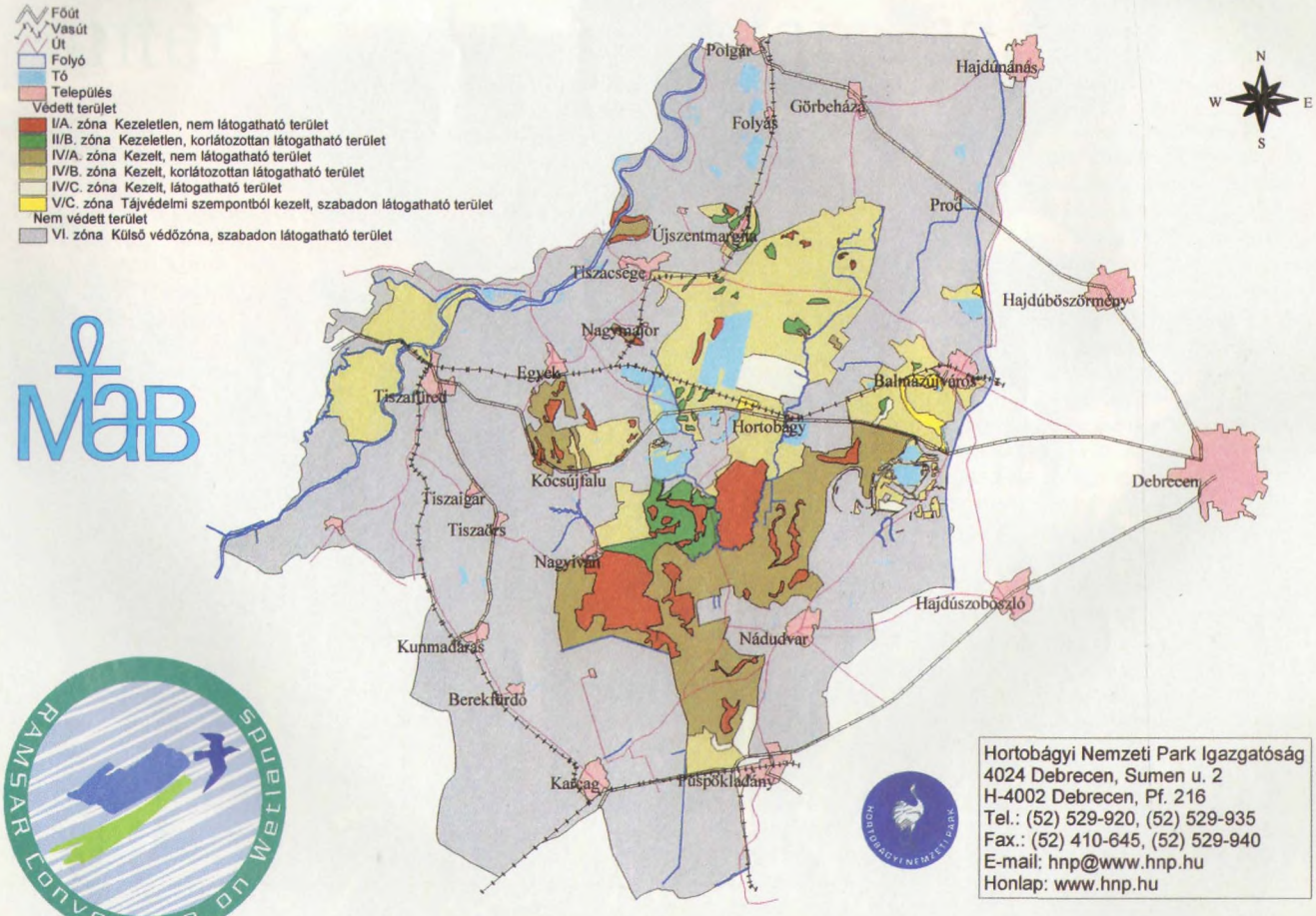
Csirmaz Imre és Borbély Péter

A hortobágyi puszták iránt már a kezdetektől fogva jelentős nemzetközi érdeklődés mutatkozott. Több évtizedes, Nobel-díjas tudósok által is támogatott előkészítő munka után kapta meg a nemzeti parki besorolást, az eredeti törzsterületet az UNESCO Man and Biosphere (MAB) programjának részeként bioszféra-rezervátummá minősítették, később felvételt nyert a nemzetközileg is elismert vízimadár-élőhelyek sorába (Ramsari egyezmény), valamint tagja az Európai Nemzeti Parkok Szövetségének (EUROPARC).

A Hortobágy területe teljes egészében az alföldi flóratartomány tiszántúli flórajárásához tartozik.

A flórajárás a homoktalajok gyér előfordulása, a lápok jóformán teljes hiánya, az előzőekből és a tagolatlan felszínből fakadóan szegényes mikroklíma-adottságok, a kontinentális éghajlat és az erős civilizációs hatás miatt fajszegény. A hazai flóra mintegy fele, kb. 1250 edényes növényfaj fordul itt elő. A Hortobágyi Nemzeti Parkban ezen belül is 800-850-re tehető az előforduló fajok száma. A kiemelendő fajok a mételyfű, a henye kunkor, a henye vasfű, a cseplesz látonya, a keskenylevelű lórom és a magas tarackbúza. A Hortobágy állatvilága a növényekhez hasonlóan fajszegény. A speciális élőhelyeken honos ritka és fokozottan védett állatfajok közül kiemelendő a túzok, a kék vércse, a szalakóta, a cigányréce, a kócsagok, az üstökösgém, a kanalasgém, a kis kárókatona, a kuvik, a gyöngybagoly, a réti fülesbagoly, a székicsér, a kerecsensólyom, a rétisas és a nagy tömegekben átvonuló daru. A természetvédelmi stratégia részeként tervezik elkészíteni a Hortobágy Vörös Könyvét és egyes veszélyeztetett növényfajok esetében szaporítási programot kezdeményeztek.

A Hortobágy hajdan a vadászok paradicsoma volt, elsősorban a vadliba-, illetve a túzokvadászoké. Ezek a hajdani vadászatok jelentős számú, hozzáértő pusztai embernek adtak

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
4024 Debrecen, Sumen u. 2
H-4002 Debrecen, Pf. 216
Tel.: (52) 529-920, (52) 529-935
Fax.: (52) 410-645, (52) 529-940
E-mail: hnp@www.hnp.hu
Honlap: www.hnp.hu

megélhetést, akik a vad mozgásának megfigyelésével, a libázó lesgödrök elkészítésével és ápolásával megalapozták a vendégek vadászatának sikerét. A korabeli vadászok között sok ismert vadász és természetvédővadász nevére bukkanhatunk, mint például Széchenyi Zsigmond, Sir Peter Scott, Bársony István, Studinka László, Sterbetz István és még sokáig folytatható a sor. Speciális módját folytatta a hortobágyi libázásnak Galántay Lelovich György, aki ragadozó madarakkal, sólyommal és sassal járt a hortobágyi halastón az 1950-es években. Mennyi is volt a liba hajdan? Szavahihető, fentebb említett vadászaink becsülte százezres libatömegek valóságosak voltak. Sir Peter Scott is írta 1936 márciusában, hogy nem kevesebb, mint százezerre tette a Hortobágy térségében egy napon látott vonuló libák számát, amelyek túlnyomó része nagylilik, kisebb része kislilik volt. Ez a mennyiség általános volt a 40-es évekig annak ellenére, hogy a hitelesnek tekinthető statisztika szerint 10-12 ezer libát lőttek a Hortobágyon évente.

Hová lett a tengernyi liba? Bizton állíthatjuk, hogy nem a vadászok rekordhajhászásának áldozatává vált. Átvonultak a Hortobágyon akkor is, és ott vonulnak át ma is. A háború után megindult gazdasági fejlődés és a vele járó intenzív mezőgazdasági művelés jobban okolható. Az északi költőhelyek csökkenése és az ember civilizációs térhódítása nyomán, a vegyszerek egyre intenzívebb használata nagyobb csapást mért rájuk, mint a lesgödrös vadászat.

Vadgazdálkodás és vadászati hatósági feladatok

A Hortobágy térségében ma tíz vadászterület érinti a nemzeti parkot, melyből nyolcnál vadásztársasági forma keretei között folyik a vadgazdálkodás – mondja Borbély Péter vadászati-halászati szakfelügyelő. A védett területek aránya 20-60 százalék, ami egyúttal a földtulajdoni arányokat is jelenti, azaz az igazgatóság, mint meghatározó földtulajdonos, fenntartja a jogot a vadászati tevékenység korlátozására. Tekintettel arra, hogy a nemzeti parkot az 1997-ben életbe lépett bérleti ciklus utáni évben sorolták be a ramsári területek közé, a vadásztársaságok vízivad vadászati lehetőségét ennek értelmében erősen csökkenteni kellett. Ezt a ciklus végéig érvényes szerződés keretében írásban is rögzítették, kompenzációként a területbérleti díjakat 70 százalékkal csökkentették. 2007-től a teljes védett területen életbe lép a vízivad egész éves vadászati tilalma.

Az illetékességi területen, amely Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye teljes területét, Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye területének töredékét foglalja magába, összesen 223 vadászatra jogosulttal vagyunk kapcsolatban a természetvédelmi hatósági és szakhatósági feladatok ellátása során. Vadászati jellegű hatósági feladatunk a károkatona-állomány gyérítésével kapcsolatos eljárások, ahol mi engedélyezzük határozatban a tevékenységet, és – mivel vadászati eszközzel hajtják végre – a vadászati hatóság működik szakhatóságként közre. A vadászati felügyelőségekkel való kapcsolatunk jónak nevezhető, külön kiemelendő, példa értékű a Heves és BAZ megyei FMH gyakorlata, ahol az érintett hatóságokon kívül a nagyobb vadgazdálkodókat is meghívják az éves tervszámok egyeztető tárgyalására.

– A vadászatra jogosultakkal is igyekszünk jó kapcsolatot ápolni, azonban ez nem mindig zökkenőmentes. Nem mindenhol értik meg, hogy a természetvédelmi hatóság a jogszabályokban előírtak betartatásáért felelős végrehajtó szerv, amely nem önszántából és önkényesen cselekszik, hanem a számára jogszabályokban előírt feladatokat teljesíti. Ismétlődő probléma a védett (néha a fokozottan védett cigányréce) fajok vadászaton történő véletlen (esetleg szándékos – pl. karvaly, héja) elejtése. Folyamatában meglévő probléma a nemzeti park egyes részein a túltartott vaddisznólétszám és a védett természeti területen tájidegen dámállomány. Sajátos probléma a nemzeti parki és a kapcsolódó területeken az orvvadászat, aminek oka részben történelmi tradíciókban gyökerezik. A törvényen kívül élt egykori pusztai betyárok és ivadékaik jószerint akkor ettek húst, ha vadat fogtak, a puszta minden zegét-zugát hasonlóan jól ismerő mai „örököseik" már üzleti szintre fejlesztett orv-bérvadásztatást is folytatnak...

55 ezer hektár saját vadászterület

– A Hortobágyi Nemzeti Park zömét magába foglaló két vadászterület esetében az igazgatóság a vadászatra jogosult – tájékoztat Csirmaz Imre fővadász. Az egyik, az 52 000 hektáros Hortobágy vadászterület Hajdú-Bihar megyében fekszik, jórészt azonos a volt Hortobágyi Állami Gazdaság által kezelt területtel. Két főállású és 19 kapcsolt munkakörű hivatásos vadász látja el a feladatokat. A természetvédelmi oltalom alatt álló régió vegyesvadas terület, kiterjedt és összefüggő gyepekkel, jelentős nádasokkal. A le-

Szalakóták

Réti fülesbagoly

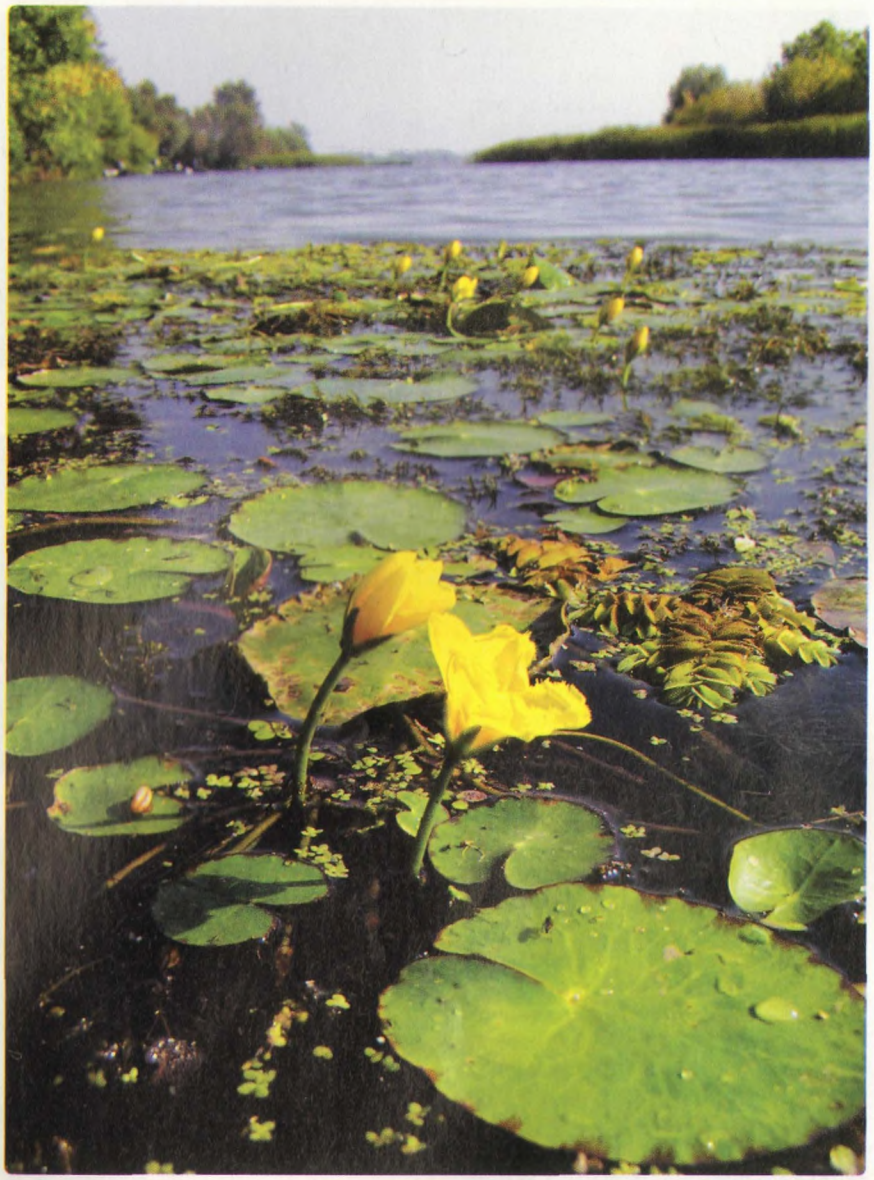

Fehérszárnyú szerkő

Cigányréce

geltetés és a kaszálás nem terjed ki az egész területre, így nagy kiterjedésűek az érintetlen magasfüvű térségek, a beékelődő szántók területe csekély, így vadeltartó képessége igen alacsony. E sajátosságokból kifolyólag – a vaddisznó kivételével – a vadlétszám a fenntartható maximum létszá-

Tündérfátyol

mot nem éri el. Az apróvadállomány létszáma szerény mértékű, ami a korábban említett gyenge vadeltartó képességnek tulajdonítható. Az őz létszáma szintén alacsony és a meglévő, mintegy 500 egyedre becsült állomány főként a szántók közelében koncentrálódik, az éves 80 körüli lelövéssel állománya évtizede stagnál. A vaddisznó és a róka jelentős számban fordul elő, ami lényeges természetvédelmi problémát okoz, hiszen mindkét faj komoly fészekkárosító. A fenntartható állomány elvileg nulla, ennek ellenére évente 100-110 disznót és mintegy 250 rókát hozunk terítékre. A létszámapasztás érdekében élve fogó csapdázást és egyéb vadászati módszereket alkalmazunk. A rókaállomány visszaszorításában nagy ígéret a tájsebek helyreállítási programja. A több ezer (!) kilométer hosszú régi rizsgátak, töltések, tógátak és műtárgyak folyamatos eltűntetésével a kotoréképítésre alkalmas szárazulatok területe jelentősen csökken. Bízunk benne, hogy ez önmagában beállítja az elviselhető szintre az állományt, melyhez ma még kényszerű módon használjuk a kotorékfüstölést is. Csak olyan fajok létszáma szabályozható, melyek jelenléte, túlszaporodása természetvédelmi problémát okoz. Jelenleg ezek a vaddisznó, a szarka, a dolmányos varjú és a róka. A fácán itt nem kívánatos, ezért állományának növelése nem cél, eseti vadászatokkal csökkentjük. Más vadfajok esetében is a vadgazdálkodás a természetvédelmi kezelés része, és a természetvédelmi érdekeknek alárendelt szakmai elvárások alapján történik. A Hortobágy-térségi halastavak, mocsarak, szikes tavak nagy számú és rendkívüli fajgazdagságú madárvilágnak nyújtanak pihenő-, vonuló-, táplálkozó- és költőhelyet. A védett és fokozottan védett fajok egyedeire nézve a vadászat a tényleges elejtés veszélyén túl jelentős mértékű zavaró hatással van. A HNP alapító okiratában lefektetett elvek szerint a vízivad vadászata tilos, állományuk a védelem ellenére csökken. A HNP területén a bérvadásztatás tilos. Tiszteletreméltó az a törekvés, amely a védett területtel rendelkező egyes vadászterületek vadászatra jogosultjainak célja, hogy vadászterületük egy részét vagy egészét természetvédelmi célból különleges rendeltetésűvé nyilváníttassák.

A másik, önálló kezelésben lévő, 3 200 hektáros Egyek-Pusztakócsi vadászterület Jász-Nagykun-Szolnok megyében található, elsősorban az egykoron híres fogolyállomány tervezett újjáélesztésének a színhelye. Két főállású hivatásos vadászunk fő feladata a több éven át kibocsátott foglyok állományának óvása. A négy éve tartó repatriációs kísérletet a hagyományos törzstartás, tojatás, csibenevelés módszerével kezdtük, ez azonban az alacsony felnevelési arány miatt nem vált be. Második évben Szlovákiából származó napos fogoly kibocsátásával próbálkoztunk, ebben az esetben is csak 30-40 százalékos eredményt tudtunk elérni. Harmadik évben új metodikát próbáltunk ki, amely – úgy tűnik – végre bevált. 3 méter átmérőjű, hálóval fedett „gyűrűkben" 20 darab napos madarat az ugyanott vásárolt 2 öreg madárral együtt helyeztük ki, összesen 550 darabot. Így a természetes viselkedést az öreg madaraktól tanulták a csibék, 3 hét után a gyűrűből kieresztve, szinte természetes „családként" kezdték meg szabad területi életüket. A vadgazdálkodási alapból pályázati úton nyert pénzből sávos vadföld-gazdálkodásba kezdtünk, itt egymás mellett található a kukorica, cirok, köles és lucerna, biztosítva a változatos búvó és táplálkozóhelyet a gyorsan elvaduló madaraknak. A területen csak vegyszermentes termelés engedélyezett, téli búvóhelyként az igazgatóság munkatársai nádkéve-kúpokat helyeztek ki. Két év tapasztalata azt mutatja, hogy e módszerrel a felnőtt korig az elhullás 5 százalék alatt maradt, de a nem befolyásolható külső tényezők (magas hóval párosult kemény tél, stb.) így is komoly veszélyt jelentenek az állományra... Jó jel, hogy a kibocsátóhelytől 15 kilométerre is találkoztunk már párba állt, jelölt foglyokkal. Még 1-2 évig folytatjuk ezt a munkát, remélve, hogy addigra egy önfenntartásra képes sűrűségű állományt sikerül kialakítanunk.

Somfalvi Ervin

Hibakereső

A rajzon Boros Zoltán grafikusunk – szándékosan – minimum öt hibát követett el, amelyek novemberben nem jellemzőek az ábrázolt vadfajokra, természeti környezetre. Tessék a hibákat megtalálni. A legtöbb hibát felfedezők között minden hónapban kisorsolunk egy-egy jövő évi előfizetést a Magyar VADÁSZLAP-ra… és aki legalább három alkalommal eredményesen pályázott, azok között kisorsolunk egy eredeti Boros Zoltán akvarellt.

Címünk: 1031 Budapest, Pákász u. 7. A borítékra kérjük ráírni: Hibakereső.
Beküldési határidő: 2004. november 10.

Ha kíváncsi a rajzon fellelhető hibákra, a következő számunkból megtudhatja.

Az októberi számban megjelent rajzon felfedezhető biztos hibák:

1. A nyírfajd nem fordul elő Magyarországon, egyébként csak a földön dürög, s napközben nem ül a faágakon.
2. Októberben nem nyílik a hóvirág.
3. Még nem veti le agancsát az őzbak, és ritkán fekszik napközben a nyílt mező közepén.
4. Még nincs itt nálunk a kerceréce, de ha itt van, akkor sem repül párban a cigányrécével.
5. És nem érkeztek meg a darvak, főleg nem a pártás daru.

Októberi számunk nyertese:
Ferenczy Ferenc (Tatabánya)

Bérces János

Karvaly szikráim

Szedem a lábam, hogy a látóhatár fiatal juharosát, melyet az átbukó Nap aranysárgára izzít, még a sötétedés beállta előtt elérjem. Ez az utolsó lehetőségem, hogy ma még szarkát fogassak. Panaszra nem lehet okom, hiszen már egy örvös és egy tarlózó parlagi galamb pihen a tarisznyámban. A patakpart békés csendjéből zajosan kelő örvösre fordulásból dobtam a madarat, bár a karvaly magától is rugaszkodott. A dupla testsúlyú, szép tavaszi búgóst még a fűzfák koronaszintjén levágta, utána a beszántott szotyi-tarlóról csapatban felkelő parlagiak közül is villámgyorsan fogott egy kékkovácsolt hímet.

Szép napot tudhatok ma is magam mögött, de mégis... a szarkapedzés hiányzik, ami olyan nekem, mint a tavaszt köszöntő vadászoknak a szalonka szerény, de királyi terítéke. Karvalyomon nem látszik a fáradságnak még a morzsája sem, sietősen kapkodom a lábam, hogy a hanyatló koraestbe még egy eresztés beleférjen.

Minden rendben, a szarkák magasan, minden égtáj felől érkeznek ebbe a juharosba, hosszúfarkú bombaként zuhanva éjszakázó helyükre. Csak jönnek és zuhannak folyamatosan, majd hangos perlekedéssel, csörögve követelik ki a kívánt alvó-ágacskát maguknak.

Itt mindig biztosra mehetek alkonyatkor, de csak egy lehetőségem van, mint az orosz rulettben. Feketébe hajlók már a sárga, szépen szabott juharlevelek mire a kiserdőbe lépek és már lendítem is a hangorkán közepe felé a készülődő karvalyt, majd hangos hej-hej-jezéssel, tapsolva futok a sötétbeváltó fasorok között mohó madaram nyomában.

Felrobban az erdőcske, megannyi tarka madarat pöccintve ki magából. Teljes a káosz, a békés perlekedés emelthangú riasztásba és ócsárlásunkba fordul. Futok, csörtetek, egyre több és több nyugodni vágyót lökve riadtan az égre, majd megtorpanok, mert csak egy jajgatás van már, csak egyetlen egy, az egész nap vágyott szarkasírás, mely minden zsivajt és átkot elnyom bennem, kárpótol minden munkámért, fáradságomért, mindenért, amit ebbe a kis karvalyba beléplántáltam. És most itt térdepelek alázatos atyai örömmel mellettük, megtisztelve csodálatos madaramat és nemes vadját.

*

Az elmúlást hozó november gyenge szele huncutul játszik karvalyom szívmintás melltollain. Öklömön ülő

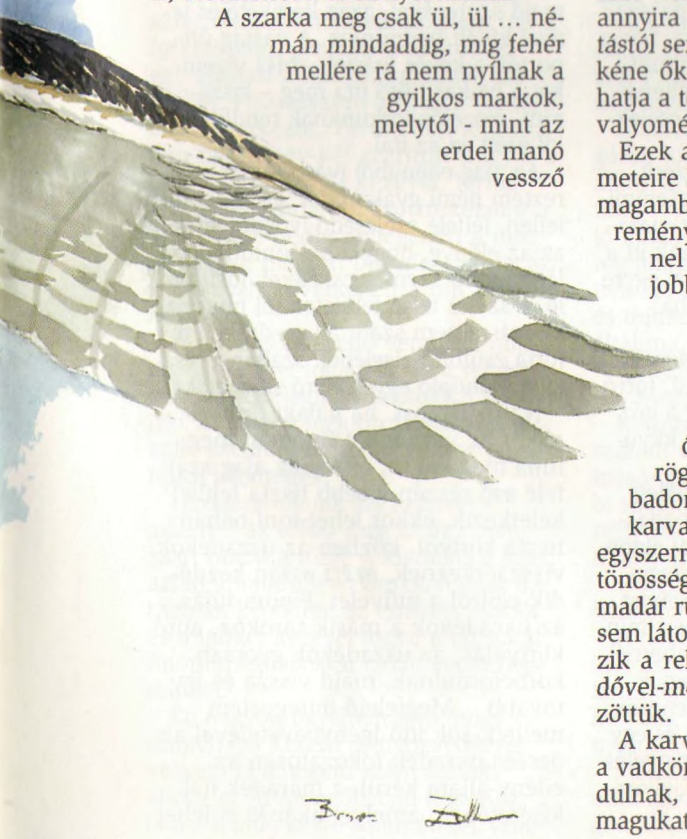
BOROS ZOLTÁN RAJZA

madaram mozdulatlanul tűri a természet fricskázó ujjait, sárga szemeit az előttünk húzódó öreg nyárfaliget ágai közé fúrja. A levetkezett fák szégyenérzet nélkül fordítják arcukat a kék égre, ahol a telet váró tisztaságban úszó bárányfelhők, már a fagyos északról mesélnek.

A karvaly tollait lefeszítve, gyilkos fókuszálással - mindenre felkészülten - egy jegenyecsúcsra összpontosít. A szarka hosszú farkával billegi ki a fa nemtetszését, önzésében csörögve hirdeti késői napfürdőjének pompás páholyát. Vadászlázban égő madaram nem tudja tovább szemlélni a szemtelen, magassági mámorban úszó tarkakabátost, előredőlve ráfekszik az incselkedő szélre, és egyre sebesebb ütemet diktálva szárnyainak, gyorsan megteszi a 200 méteres távot. Apró bronz csörgői, mint a végítélet harangjai, elnémítják a liftnélküli magasság biztonságában csacsogót. Az áldozat vászonra festett mozdulatlanságba merevedve ül, talán nem hisz a saját szemeinek, a halálra ítélt nyugalmával szemléli a rohamozó karvalyt.

Az idő megállt, míg madaram sebesen repült. A karvaly, nem törődve a csodálkozó jegenyével, függőlegesen fölfelé kanyarodva, előre vágja cérnalábait, erőszakosan és könyörtelenül.

A szarka meg csak ül, ül ... némán mindaddig, míg fehér mellére rá nem nyílnak a gyilkos markok, melytől - mint az erdei manó vessző

jének érintésétől - magához tér, a váltófutás pontos ütemével hanyatt vágódik a karmok elől, és zuhanva keresi a levelei hagyott ágak szerény menedékét.

A párosan markolt üresség, az első rávágás sikertelensége nem vonja el madaram nyomkövető éhes szemeit a prédájáról, hibátlan hátra szaltóból cseppet formálva testéből, szabályos dugóhúzó pályán gyorsítva magát, ismét beéri a hangját már hangosan megtaláló, kétségbeesett fészekrablót. A több évet megélt szarka még két csellel ki tudja védeni rutinos madaram támadását, de utoléri a végső elmúlás szorítása.

*

Két hét múlva karácsony! – ötlik fel bennem. A téli csendben még egy cinkét sem hallok, mintha repítő területemről minden madár vándorbotot fogott volna. Pedig az öt hónap alatt akár e kis terület biomasszájába is bekerülhettem volna a napi repítéseimmel.

Óvatosan cserkelem le karvalyommal a legjobb helyeket, vigyázva a lépést, mert a téliesített pocsolyák is hangosan árulkodnak. A szürke téli égbolt homogén felhői, mint opálos nejlonzacskók fojtják el az erőszakoskodó, ki-kibukkanó Nap korongját. Talán ez az alvásra bágyasztó téli hangulat bújtatta el előlem a természet tarkakabátos madarait. Ők annyira hangosak és a magamutogatástól sem mentesek, hogy észlelnünk kéne őket. Az én szememet becsaphatja a természet mimikrije, de a karvalyomét aligha.

Ezek a szarkák a lakott terület szemeteire húzódhattak –morfondírozok magamban. Bosszant a dolog, de „a remény hal meg utoljára" szlogennel bujkálom a terület jobbnál jobb vadtartóit. A kiserdei ösvény ide-oda ringatva viszi az utunkat, betekintést enged a fasorai, bokrosai közé, melyek titkot rejtő leveleit lefésülte már az őszi szél. A nyiladékra lépve rögtön nyitom az ujjaimat, szabadon libben ki közülük ez elugró karvaly béklyója. A mozdulatban egyszerre ötvöződik a rutin és az ösztönösség, mert nem volt véletlen a madár rugaszkodása. Én még semmit sem látok a prédából, amikor felhangzik a rekedtes vészhang, tudatva erdővel-mezővel, hogy idegen jár közöttük.

A karvaly erősen szorítja a szajkót a vadkörtesövénybe, ki-be, föl-le, fordulnak, bujkálnak, törik az ágakat és magukat. Ez nem játék, nem sport, hiszen életre-halálra megy. A menekülő és üldözője közötti egyenrangú küzdelem nap mint nap megtörténik, ilyenkor a természet az igazi arcát mutatja meg, amelynek élményéért válik az ember solymásszá.

A karvaly a bokor alján reked, gyors lihegése közben valószínűleg mérlegeli a helyzetet. A mátyásmadár kihasználva pillanatnyi előnyét, a bokros legsűrűbb, felső régióiba szökdécsel, s bár erősen liheg ő is, tovább jár a szája. Már nem riaszt, bátorságot szívva tüdejébe, hangos és változatos ócsárlásba kezd. Karvalyom minden mozdulására okos fejét forgatva megtévesztő stratégiába kezd, elvégre ő az erdő hangutánzója, sokakat megtévesztő huncut mókamestere. Kék szemét le nem véve támadójáról, erős kutyaugatással próbálkozik, de karvalyom a tövisekkel dacolva rendíthetetlenül létrázik irányába. A „mátyás" most már mérgesen héja-ölyv keverékével hijáppol, csak úgy berzenkedik kobakján a toll. Még egy utolsó macskanyávogást is bevet, de már csak úgy „futtában", mert hirtelen a levegőbe röppenve, a bokrok takarásában, csöndben kereket old.

Hoppon maradt madaramat kézre hívom, megbeszéljük, hogy ez a „matyizás" bizony nem egyszerű dolog. Éppen csak rendbe szedi finom tollazatát, már ugrik is, ismét a vadkörtesorral párhuzamosan. Csak a szárnytükör kékes villanásán látom, hogy a szajkó, valószínűleg hangutánzó mesterünk társa vagy a párja lehet, aki az előbbi akciót szép csöndben, a szomszédos bokorsorban kibekkelte. Nem számított rá, hogy felé indulunk, így ő is laposan és csöndben akart társa után repülni. De elkésett, mert karvalyom első rohamával parádésan kapta el a bokrok felett.

*

Hát igen, ez a karvaly! Nekem mindig azt az ősi kapcsolatot és vonzódást jelenti, melyet már elődeinknek, a honfoglaló Karuly-nemzetségnek adott, és hűen megőrzött napjainkig. Egy felépítésében kicsi, de annál bátrabb és vakmerőbb szárnyas vadász, mely nem mérlegel, nem kíméli magát, hogy a célját elérje. Nem véletlen lett belőle szimbólum, élő legenda és kapocs a múlt és a jelen között.

Az első, kezemen ülő karvalyom emléke immár két évtizede kísér, ösztönözve, hogy újabb és újabb fajtársait idomítsam és vadásszam velük. Igen, ez egy örök szerelem ... elég csak rájuk gondolnom és tolulnak szemeim elé az átélt kedves pillanatok.

A Góbi és a rendszer

Rövid mongol útjaim tapasztalatai után egyre hangosabban dobolt bennem a végtelen együttérzés és annak fájdalma, hogy hiába láttam, hiába éltem át személyesen az itteni nehézségeket, segíteni ezeken nem tudok.

Csak a miértek szaporodtak: ezt a tiszteletreméltó, szívós, kitartó, elpusztíthatatlan népet miért felejtették Isten bugyrainak rosszabbikjában? Miért nincs ebben a pusztaságban állandó kibírhatatlan hideg vagy mindent elpusztító forróság? Nem értem, miért kell felélesztení minden júliusban a hitet, miért jönnek a bíztató, buja zöldek, hogy ismét szárba szökkenjen a remény, hogy most talán egy jobb év következik!? Aztán talán egy még jobb... Ha nem lenne ez a pár hónapos gyönyörűséges megújhodás, biztos rég más hazát keres ez a nép is, akinek csodálható a mérhetetlen hite, ereje, a kifejezhetetlen szorgalma és kitartása.

Nézem az asszonyok ráncos, inas kezét, amellyel a jurta számukra kijelölt felében bőrt hasítanak, hogy cipőt, ruhát készítsenek családtagjaiknak. Nézem a barázdált arcok mélyén ülő kicsit ferde, sötét szemeket. Vajon sugárzik-e belőlük megelégedettség?

Ha távoli országokból ideutazó vendég tűnik fel a pusztában, vagy a jurta bejáratában, akkor melegséggel, mosollyal, szeretettel, kíváncsisággal és kutató érdeklődéssel telnek meg ezek a tekintetek. Bizonyára a máshonnan jött ember egy más, könnyebb világ érzetét jelenti, rövid időre reményt, bíztatást ad, hogy lehet másként, könnyebben élni. Ezeket a tekinteteket láthattam én is.

Nézem a fedetlen fenekű gyerekeket a jurta előtt: megilletődöttek, jól tápláltak, szutykosan szépek. A nagyobbacskák már szőrén ülik a lovat és versenyezve nyargalásznak, apákat, ükapákat utánozva, idézve. Apró kis Dzsingisz kánok, akiknek nem sok az esélyük arra, hogy eljussanak Európa kapujába.

Nézem a nagyobbacska lányokat: ők fonott kosárral a hátukon poroszkálnak a pusztaságban. Szárított trágyára „vadásznak". Ha találnak egyet-egyet, gyakorlott mozdulattal, spéci-pálcával hajítják hátra a kosárba. Bizony-bizony, ha nincs fa, de van hosszú tél, ételt is főzni kell, akkor kikerülhetetlen kötelesség a száraz trágya folyamatos gyűjtése és a telelőhelyek közelében a trágyahalmok folyamatos növelése.

Nézem őket és szidom a nagy vezérüket, Dzsingisz kánt, aki harcolni, világot hódítani megtanította őket, de elfelejtette letelepíteni, elfelejtette földet művelni megtanítani őket és elmulasztotta az új korok elvárásaihoz idomítani népét.

Itt felejtette őket ebben a zord világban a sok állattal, a vándorlás ösztönével és kényszerével. Itt felejtette őket a sok állattal, amely az évszázadok folyamán szétlegelte élőhelyét, lerágott füvet, tönkretett fát, erdőt és az időjárási szélsőségek segítségével csontvázakkal dekorált pusztasággá alakította ezt a vidéket.

Érdekes, kalandos, élményt adó időutazás eljönni ide, de itt élni, itt boldogulni számomra a nehéznél is nehezebbnek látszik.

István király kellett volna ennek a népnek is, hogy suhogó korbáccsal, tűzzel-vassal a lóról a földre kényszerítse őket, hogy földhöz ragassza, kaszával-kapával bánni tanítsa, házat építeni, falut-várost alapítani tanítsa őket. Hogy fölnégyeltesse az ellenállókat és jutalmazza az együtt cselekvőket.

Ha annak idején nem kényszerít minket jó királyunk, talán megsemmisülünk vagy néhányan magyar-maradékok mi is együtt jurtázhatnánk itt a végtelen pusztaságban, ahonnét egyre kevesebb út vezet a nagyvilágba.

...

Közben felforrt a hűtővíz. Megálltunk, felnyitottuk a motorházat, forró gőz öntött el mindent, amikor a gőz elszállt, megállapítottuk, hogy kilyukadt a hűtő.

A féltett, tartalék vizünket kellett felhasználni, hogy tovább autózhassunk. Eddig csak a Töpsin által elgondolt vadászterületet, a kölcsönfegyvert adó ismerőst kerestük, de most már vizet is keresni kellett, ezért minden utunkba került pusztai embernél és jurtánál érdeklődtünk. Az egyik jurtánál kedvesen invitáltak bennünket. Jól esett a helyváltoztatás és egy kevés szünet a folyamatos por nyelésben, amelyet az autózás alatt „élvezhettünk".

A belépés előtt gyorsan felidéztem magamban a jurtai viselkedés alapszabályait, nehogy magyar bunkónak nézzenek vagy akaratomon kívül megbántsam a vendéglátóinkat. Tehát meghajolva, először a fejemet dugtam be az ajtón, majd jobb lábbal léptem a jurtába. A küszöböt nem szabad megérinteni belépéskor!

A szabályoknak megfelelően én a férfiakat illető nyugati oldalra igyekeztem. Ám hamar kiderült, hogy az etikett a mongoloknál is változik, mert minket, vendégeket, férfit, nőt vegyesen ültettek a „férfi" oldalra.

A jurta – mongolul „ger" – belseje tiszta, jó levegőjű, talán egy kicsit zsúfolt volt. A legkisebb helyet is kihasználták.

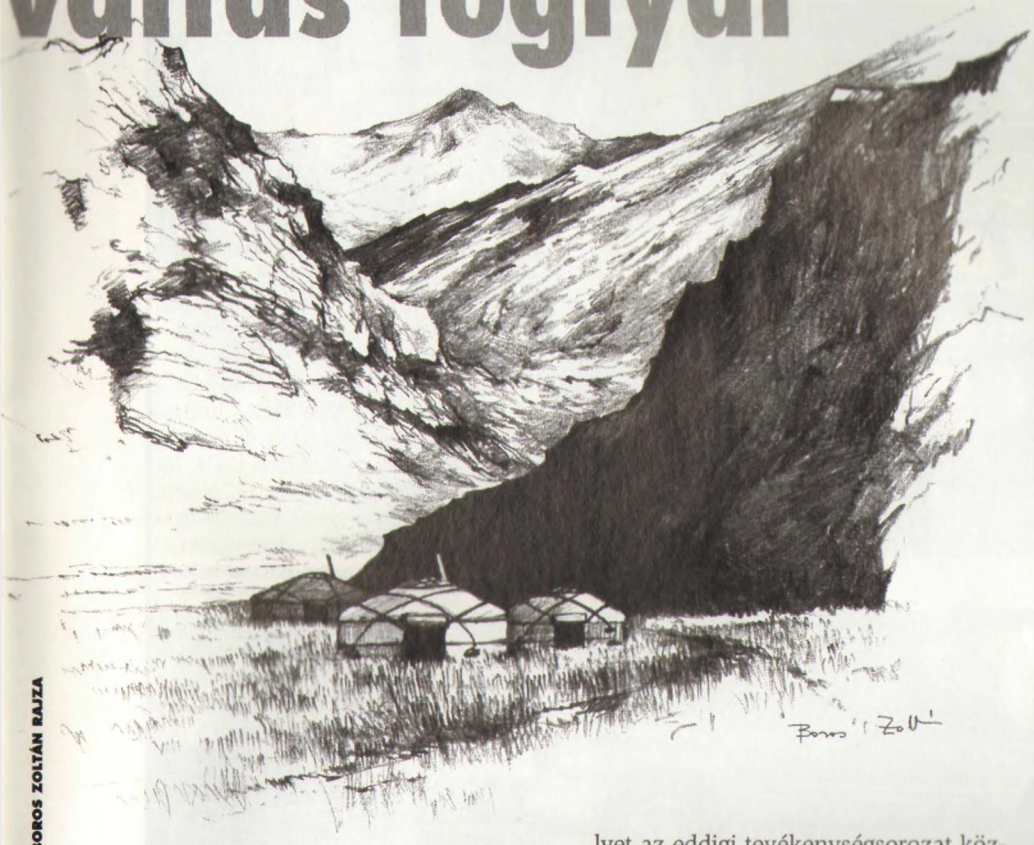
Költői összevisszaságban sorakoztak a lószerszámok, zsákok, nyergek, szíjak, ostorok, fegyverek, takarók, konyhai felszerelések, a sok használattól ütött-kopott pléhedények, szőnyegek, emléktárgyak, fényképek... Fejünk felett szárított húsok lógtak.

A jurta közepén állt a dobkályha, mellette, előtte felhalmozott, kiszáradt tehén, ló, teve trágya ugrásra készen, ha forralni, melegíteni kell. Elhelyezkedésünk után a ház asszonya ugrásra késztette a szárított „tüzelőt", majd szutecájjal, azaz kecsketejes teával kínált bennünket. A vastag úti portól, a kevés ivástól – hisz vizeinket a lyukas hűtő itta meg – kiszáradt, reszelős torkunknak rendkívül jól esett ez az ital.

Az ajag-edényből ivásból már szereztem némi gyakorlatot. Ennek a fületlen, felfelé szélesedő ivóedénynek az az előnye, hogy a beléöntött, általában apró szemetecskékkel dúsított lé, a széles felső felületen jól mutatja az ivásra nem szánt állatszőröket, a jurta zsúfolt belsejében szállongó és lében landoló egyéb apró szemeteket.

Na már most, ha valaki finnyás, akkor az uszadékot finoman megfújja maga előtt, ekkor az ajag száj felé eső részén kisebb tiszta felület keletkezik, ekkor lehet inni néhány tiszta kortyot, közben az uszadékok visszaérkeznek, ezért aztán kezdődik elölről a művelet. Finom fújás, az uszadékok a másik sarokba, apró kortyolás, az uszadékok gyorsan körbefordulnak, majd vissza és így tovább... Megfelelő önfegyelem mellett, sok idő igénybevételével az összes uszadék fokozatosan az edény aljára kerül, a maradék ital kíséretében, amelyet akár ki is lehet

váltás foglyai

BOROS ZOLTÁN RAJZA

löttyinteni, emiatt a háziak nem sértődnek meg.

Szomjúságom már a követelőző szintre jutott, nem vacakoltam hát a fujkodással, gyorsan felhajtottam egy ajaggal a hűsítő, kellemes ízű italból. Háziasszonyunk már töltötte is a következőt. Térültében-fordultában rakott egy-két szárított trágyát a tűzre, csak úgy, a kezével, természetes mozdulattal. Forrni kezdett a víz, benne pedig melegedett a már korábban megfőtt birkafej. Szutecájozás után következett a főtt birkafej kóstoló.

A jurtába betévedő vendéget mindig szeretettel fogadják, és a rendelkezésre álló legjobb falatokkal kínálják. Itt most a legjobb falatokat a birkafej szemtáji és pofacsonthoz tapadó húsai jelentették.

Háziasszonyunk kis kezével – amellyel az előbb még száraz teveszart rakott a tűzre -, kiemelte a fejet, aztán a földön lévő deszkán apró darabokat kerekített az említett húsból és mindkét kezével fogva a falatokat, finom meghajlással kínált sorba bennünket.

Én nagyon ügyeltem arra, hogy szintén két kezem igénybevételével vegyem el a nekem szánt falatot, ahogy ez itt Mongóliában illik. Közben a kináló kézre sandítottam, amelyet az eddigi tevékenységsorozat közben egyszer sem mosott meg gazdája. Érdekes, nem látszott piszkosnak. Igaz, szemüvegem a zsebemben volt!

Hogy is mosott volna kezet, erre nincs mód, ehhez nincs elég víz és erre itt nincs igény. A birkafejhús fűszertelen volt, de ízlett.

A szíves vendéglátást nagy hajlongások kíséretében megköszöntük, átadtuk apró ajándékainkat és indultunk tovább. Reméltem, hogy végre jó útbaigazítást kaptunk és elérjük a rég óhajtott táborhelyünket, amelynek környékén állítólag nyüzsögnek és minket várnak Mongólia vadjainak általunk igen kívánt példányai.

Fékezés.

– Megérkeztünk! – így Töpsin.

Körülnéztem, egy réges-régen kiszáradt vízmosásnál álltunk. A vízmosás partjain két vénséges vén Góbi-szilfa állt, kettő az összesen tizennégy fa közül, amelyet eddig láttunk a hosszú út alatt.

– Megérkeztünk, tábort verünk. – hangzottak a rövid utasítások.

A hatszáz kilométeres út után, a lassú sötétedéstől kísérve nyújtózkodtam nagyokat és nem akartam táborhelyünk kényelmének elemzésébe bonyolódni.

Kísérőink sátrakat állítottak, tüzet csiholtak, hamarosan vidáman pattogott a tűz, forrt a teavíz. Közben, hogy a hosszú nap fáradtságát felejtsük, apró csalódásait mulasszuk, felváltva kínálgattuk egymást a hazai pálinkákkal. Az ital hamar hatott, a nehezen kezdődő beszélgetés, egy idő után kellemes hangzavarrá erősödött, amelybe egyre több orosz szó és kifejezés keveredett.

Furcsa ez a világ és a történelem. Itt, tényleg távol mindentől pár száz évet visszaröppenve időben, a Góbi mélyén, a valamikori felszabadítónk-elnyomónk által ránk kényszerített orosz nyelvvel tudtunk közvetlenebb kapcsolatot teremteni mi, az egymástól nagyon különböző nyelvet beszélők. A pálinka gátlást oldó, egyelőre még élénkítő hatása egyre több orosz szót hozott a felszínre.

Aztán egy-egy dal is szárnyra kelt a fényesen, tisztán ragyogó csillagzat alatt. A tűz imbolygó, ráncokat mélyítő, furcsa fényeket táncoltatott a körülötte heverésző, üldögélő emberek arcán és ismeretlen érzéseket, felszabadult baráti meleget mozdított meg szívükben-értelmükben... A hazát keresők ősi közös szorongása, a vándorlások összekovácsoló élménye és izgalma, az Ismeretlen várakozó, borzongató szelleme telepedett a tűz köré és lobbantotta fel az együvé tartozás furcsa, édes érzetét.

Valamikor sok száz évvel ezelőtt a tüzektől indultunk el különböző irányokba és lám, néha-néha sok száz év után, a tüzeknél találkozunk. Szállt a dal és indult a tánc. Követ és port rúgva jártuk a meghatározhatatlan stílusú táncot. Mongol állatorvos barátommal még a kalinkát is eljártuk, a körülöttünk állók ütemes tapsától kísérve.

Ismét egy ma már semleges eszköz a tánc, a közös kényszerű múltból, amelynek segítségével páratlan hangulatot kapott ez a vadnomád, tűztánccal is tarkított sivatagi mulatság.

A millió csillag díszítette különös mámorban senki nem sejtette, hogy másnap fej- és gyomorfájással ébredünk, hogy a vendéglátó jurtánál kapott kevéske vizünk elfogy, hogy vadászati esélyünk minimálisra zsugorodik, hogy egyik autónk lyukas hűtőjével fogunk kínlódni, a másiknak kitörik a kereke és végleg mozgásképtelenné válik, mi pedig ismét a Góbi foglyai leszünk.

Rakk Tamás

Részlet a szerző most megjelent „Göröngyös égi és földi utakon Mongóliában" című útikönyvéből, mely 3.850 forintos áron (+ utánvét) a VKE-nél megrendelhető.

A cserkelő horgász

Tardosi József esztergomi horgász és vadászboltos cimborám lakásában jól megférnek egymás mellett a vadász és horgász trófeák. Jóska pályafutása elején többet vadászott, manapság inkább horgászik. A vadászat szenvedélye családi hagyomány, hiszen még az ükapja is erdész volt, és az erdőt járó ember válláról nem hiányozhatott a vadászfegyver.

– Anyai és apai ágon egyaránt mindenki erdész és vadászember volt – kezd bele a mesélésbe a Gyermelyi-tó partján, ahol már nem először találkozunk, hiszen a tógazda megbízásából alkalmanként harcsákat „szelektálunk." Kora gyerekorom óta járom a természetet, és az évek során mind a vadászatban, mind a horgászatban a cserkelést szeretem. A horgászatban a pergetés a halfogás csúcsa, a vadászatban a vaddisznóra, szarvasra, őzbakra való cserkelés jelenti ugyanazt.

– A hazai vadászatok mellett sikerült néhány különleges helyre is eljutnod és nem is akármilyen vadat elejteni.

– Szerencsés voltam, hogy eljutottam Erdélybe, vaddisznóra, szarvasra vadásztunk. Medvét is lőhettem volna, de nem éreztem kellőképpen sportosnak a medvevadászat ottani módját.

1998-ban jártam Dél-Afrikában. Tíz napot tölthettem ott egy barátommal, hatféle antilopot és néhány varacskos disznót sikerült elejtenem. A terület, ahol vadásztunk, körülbelül ötvenezer hektáros volt, régebben marhákat tenyésztettek arrafelé, de aztán átálltak a vadgazdálkodásra. Nehéz vadászat volt, egy magyarországi disznós sűrűnek tudnám leírni. Száraz időszakban jártunk ott, recsegett-ropogott minden a lábunk alatt, nagyon meg kellett dolgozni a vadért.

– Manapság a vadászösvények helyett a Dunát járod, számos remek harcsát, kapitális süllőt sikerült fognod. Tudom, hogy pergetve horgászol, a szürkület és az éjszaka óráiban többnyire egyedül.

– Legutóbb a neszmélyi Dunán sikerült egy kilenckilós süllőt és egy harmincnyolc kilós harcsát megakasztanom. Egyedül meg azért járok, mert mániás vagyok, hozzászoktam még vadászkoromban az erdő csendjéhez, a magányhoz. Taszít, ha valaki nem megfelelően viselkedik az erdőben, vagy a vízparton. De ettől még a horgászat társas szórakozás, hiszen aki fülel az éjszakában, az

A siker pillanata

meghallja a loccsanásokat, a süllő veretését, a harcsa buffanását.

– A gyermelyi tóra hogy találtál rá?

– A tógazda, Németh István is vadász, akihez régi barátság fűz, a harcsákat meg szívességből most már veled együtt igyekszem megritkítani, ami sikerülhet ma este is, ha kevesebbet dumálunk, és a szemünk a kutytyogató boton lesz!

Így aztán elölről kezdtük a csorgást, Jóska verte a vizet, én meg a kuttyogató botot is lesve, a tájban gyönyörködtem.

A Pilis és a Vértes között húzódik ez a húsz kilométer hosszú gyűretlen röghegység, amelyben szelíd völgyek, meredek sziklafalak váltják egymást. Természetvédelmi területen járunk, ahol nem ritka a kerecsensólyom, a kékes-vörhelyes kövirigó, a parlagi sas, a fekete gólya és a gyöngybagoly. Szépséges, hangulatos völgyben, szépen megművelt dombok ölelésében terül el a tó, amelynek északi oldalán, a repcétől sárgálló dombokon szarvasok járnak. 16 hektáros a tározó, amelynek túlsó végén négyhektáros tilalmi területet nevezett ki a tógazda, ennek köszönhetően szépen gazdagodik a halállomány. Köztük persze a harcsák is, amelyek megfogása nem egyszerű tudomány, hiszen vagy a tilalmi terület zsombékos akadós részeiben lapulnak, vagy azokban a gödrökben, amelyeket a hajdani patak vájt ki magának.

Ahogy lebukik a Nap a elsimuló vízen, meglátjuk az első, majd a többi pörsenést, és a csónaktól nem is olyan messze egy látványos fordulás jelzi, jó helyen járunk! A nadályokkal megtűzdelt úszós felszerelést Jóska túldobja, aztán lassan behúzza a fordulás helyére. Az első kísérletek nem sikerülnek, a tározóban rengeteg a harcsának való eleség, ezüstkárász, bodorkák, pontyok adják a kínálatot. A lusta harcsának majdnem a szájába kell dobni a csalit, hogy rámozduljon. A sokadik bedobásra aztán megmozdul egy méltatlankodó harcsa, az úszó lustán megbillen, azután villámgyorsan eltűnik. Egy-kettő-három, számolok magamban, én már bevágnék, de Jóska még vár. Aztán hirtelen kemény mozdulattal indít és felrobban a víz. Ez a harcsahorgászat egyik szép momentuma, még nem tudni, mekkora a hal, de a kirohanások jó zsákmányt sejtetnek. A harcsa egyre kisebb köröket ír le, bemutat egy látványos fordulást, a farkával rácsap a zsinórra, de nagy gond nem lesz, mert már látjuk, hogy remekül akadt a horog a szája szegletében. Néhány perc, aztán az elfárasztott hal felfekszik, Jóska benyúl a szájába, és egy erőteljes mozdulattal bebillenti a csónakba. A parton mérlegelünk. A jó hírre megérkezik a tógazda, aki csak annyit mond: Van még a tóban ilyenből legalább száz darab. Holnap is újra várlak benneteket!

Zákonyi Botond

A Királykúti VT gím bika és tarvad elejtésére vadászati lehetőséget biztosít Zirc környéki vadászterületén:

Bika	3 kg-ig	80.000 Ft
	3,01 kg - 5 kg-ig	150.000 Ft
	5,01 kg - 6 kg-ig	250.000 Ft
	6,01 kg - 7 kg-ig	450.000 Ft

Sebzés esetén a kísérővadász által becsült trófeasúlynak megfelelő összeg 50%-a fizetendő

Tehén: 25.000 Ft sebzés: 12.500 Ft

Borjú: 12.500 Ft sebzés: 6.250 Ft

Jelentkezés:
06-30/297-2630 vagy
06-30/300-7022

A korongvadászatról

Már a XI. századból is maradtak ránk lövészettel kapcsolatos tudósítások, de a mai értelemben vett lövészsport kezdete a XIX. századra tehető. A sportág alapjait egy Bogardus nevű erdész találta ki, aki az 1800-as évek végén – a század utolsó, vadszegény évtizedeiben - kitalált egy olyan katapultszerű gépet, amely almaméretű üvegből készült golyókat dobott. Ezeket kellett sörétes fegyverrel eltalálni.

Az újkori sportlövészet kialakulásának megindítója - Albert Preuss fegyvermester nagyszerű ötlete, a Preussgép néven ismert korongdobó szerkezet megalkotása volt. Ez a gép már agyag és aszfalt anyagú, lapos korongot – agyaggalambot – dobott, amely bármilyen irányban akár 60-80 méterre is elrepült és „kiváltotta" az élő galambokra tett versenyzést.

Az első újkori olimpián, 1896-ban, Athénban a kilenc alapsportág között a lövészet is szerepelt, sőt akkor a legnagyobb létszámú versenyzői csoportot adta. Az első világbajnokságra 1897-ben, Franciaországban került sor, majd a sportlövészet fejlődése 1907-ben szükségessé tette, hogy Zürichben nyolc nemzeti szövetség létrehozza a Nemzeti Lövészszövetségek és Szervezetek Nemzetközi Egyesületét.

Ezt az egyesületet, melynek első szabálykönyvét a franciák alkották meg 1915-ben, az I. világháború miatt feloszlatták. A háború befejeztével, 1921-ben újraszerveződtek a nemzeti lövészszövetségek, azonban az elmúlt évtizedek tapasztalatait felhasználva, már ekkor két ágra osztódott a világ lövészsportja, az olimpiai és a nem olimpiai (vadász) számokra.

Az olimpiai számok – a skeet, a trap, a dupla trap – világszövetsége UIT rövidítéssel, valamint a nem olimpiai számok, vagyis vadászszámok világszövetsége FITASC néven folytatta munkáját.

Az olimpiai számok tekintetében megemlíthető, hogy 1947-ben – a II. világháború alatti felfüggesztést követően – ISU (International Shooting Union) néven ismét újjáalakult a szövetség, majd hosszú évtizedek finomításai után 1998. július 15-étől a ma is használt ISSF (International Shooting Sport Federation) elnevezést vette fel.

Az olimpiai versenyszámokkal ebben a cikkben nem foglalkoznék, sokkal inkább a napjainkra egyre népszerűbb és világviszonylatban is egyre nagyobb érdeklődést és sportolói létszámot megmozgató korongvadász sportról szeretnék további információkat közzétenni, hiszen ez az a sportág, amely a legközelebb áll a vadászathoz és mind a művelőinek túlnyomó része, mint az utánpótlás is a vadászok közül kerül ki.

A korongvadász sport kezdetben a vadászatot helyettesítő szórakozásként indult el világhódító útjára. A vadászembert leginkább inspiráló ösztön, a zsákmányszerzés ösztöne alakult át egy olyan sajátos és megfoghatatlan belső késztetéssé, mely a vadászterületekhez hasonlító lőterekre csábította a természetet kedvelő, a sörétes puskával való lövést magas szinten művelő sportvadászokat. A kezdeti időkben egy-két géppel dobott egytípusú korong lelövése volt a cél, melyet jól körbe lehetett járni és különböző irányokból kellett eltalálni.

Az első korongdobó gépek kézi működtetésűek voltak, és emberi erővel kellett felhúzni, elsütni. A gépek tökéletesítése, az igény növekedése hozta, hogy a gyakorolni vágyók már olyan pályákra jártak szívesen, ahol a terepalakulatok lehetővé tették az akkor még kisteljesítményű gépekkel is a különleges röppályájú korongok lövését. Ezeknek a tradicionális lőtereknek jó része a mai napig is működik.

Magyarországon - a kor gazdasági és politikai helyzetének ismeretében – csak az 1970-es évek végén, a '80-as évek elején kezdett tért hódítani a korongvadászat. Néhány „világlátott" lövő hozta az ámulatba ejtő híreket egy-egy „kinti" versenyről, elsősorban Ausztriából és (Nyugat) Németországból, a „parkúr"-ról, a 40-60 méteres korongokról, a „spéci" gépekről, a szuperpatronokról és az álompuskákról, amelyek „megérintették" a magyar vadászlövőket. Az 1980-as években egyre többen jártak a külföldi versenyekre, mind többen káprázták el lőtudományukkal a „mezei" vadászokat, nyerték a hazai – díjazás szempontjából néha igen rangos – versenyeket, és vonzották a lőterekre a fiatalokat.

A rendszerváltás idejére már komoly tábora alakult ki ennek a sportnak, és a gazdasági-társadalmi átalakulás természetes velejárójaként 1995-ben ennek a sportnak – a korongvadász sportnak – megszületett az önálló országos szövetsége is. Azt gondolom, ettől az időszaktól érdemes részletesebben foglalkozni e sporttal, mivel innen kezdve robbanásszerűen változott a versenyzők és a pályák száma, felszereltségük színvonala, a versenyek nehézségi foka, mely egyértelműen a külföldi megmérettetés felé hajtotta a lövőket.

A világban erre az időszakra lecsengett az a fejlődés, amelynek mi szinte csak haszonélvezői lettünk. Eljutottak hozzánk a korongdobó gépek legtökéletesebb típusai, többféle - jobbnál jobb minőségű - koronghoz lehetett hozzájutni, elérhetővé váltak a világ legjobb lőszerei, és már megjelentek a hazai piacon is a különleges és drága fegyverek.

A külföldi versenyeken való részvétel egyben a tapasztalatszerzés lehetősége is volt, és rövidesen 5-6 hazai jó pálya is bekapcsolódott a versenyrendszerbe.

Véleményem szerint ennek az időszaknak az egyik legfontosabb, de kevésbé jelentősnek értékelt eredménye volt, hogy az anyagilag jobb kondícióban lévő, az újra fogékony és kellő affinitással bíró lövők és gyermekeik SPORT-ként kezdték kezelni ezt a nemes szenvedélyt, mint ahogyan ez a világban születése óta az is. Egyre többen látták be, hogy a korhoz, nemhez nem kötött, életre szóló kötődés a puskához és puskadurranáshoz milyen kemény munkát igénylő és sok áldozatot, gyakorlást, időt és anyagiakat emésztő szenvedély, mennyire embert próbáló, jellemformáló és közösségalakító hatású. Számos szülő tudott (végre) olyan sportot „ajánlani" csemetéjének, melybe önmaga is élvezettel belekóstolhatott, és gyermeke is megtalálta mindazt az örömet, melyet más sportban csak óriási áldozatok, lemondás és önsanyargatás árán lehetett volna elérni.

A későbbiekben a VADÁSZLAP hasábjain erről fogok (megpróbálok) minél több információt nyújtani mindazoknak, akik talán egyszer-egyszer már egy villanásnyi képet kaptak a korongvadászatról és szeretnének valamivel többet megtudni erről a szenvedélyről.

Hegyes Zoltán

Két **gróf**, két **recept**

A magyar grófot Széchenyi Istvánnak hívták. Magyarország egyik leggazdagabb földbirtokosa volt, akinek nevét sok-sok jótéteménye mellett több remek étel is őrzi. A Szibéria kincseinek feltárásában végzett úttörő munkájáért grófi címet elnyert novgorodi kereskedő, Stroganoff nevét jobban ismerjük az étlapról, mint áldozatos szibériai tevékenységéről. Stroganoff módra azt jelenti: a ceruzavastagságúra vágott bélszínt vajon félangolosra sütik, tejfölös gombamártással leöntik, csíkokra vágott csemegeuborkával keverve tálalják. Ezt Európa valamennyi szakácsiskolájában tudják. Piri István olimpiai aranyérmes mesterszakács megfőzte, Budaházi László fotóművész lefényképezte nekünk, erdőjáró vadászoknak a két grófi ínyencséget.

FÁCÁNMELL SZÉCHENYI MÓDON

HOZZÁVALÓK

4 db fiatal csontos fácánmell
10 dkg vaj
20 dkg libamáj
15 dkg szeletelt, főtt szalonna
só, pástétomfűszer
4 db gombafej
1 dl olaj
3 dl tokaji aszú
3 cl brandy
2 db narancs
12 dkg körtebefőtt
4 evőkanál kékáfonya dzsem
4 karika ananász befőtt

A mártáshoz:
fácáncsont
10 dkg gombaszár
1 fej vöröshagyma
2 gerezd fokhagyma
20 dkg vegyes zöldség
só, kakukkfű, őrölt bors, babérlevél
1 evőkanál paradicsompüré

A fácánmelleket bőrözzük, kicsontozzuk, bepácoljuk. A szeletelt libamáját pástétomfűszerrel megszórjuk, tokaji aszúval és brandyvel 1 napig érleljük. Tokaji mártást készítünk. A fácáncsontokat a sütőben barnára pirítjuk, majd felöntjük vízzel és borral. 2 órát főzzük, liszttel sűrítjük. Kiforraljuk, átszűrjük.
A fácánmelleket vajban elősütjük, rátesszük a pácolt libamájszeleket és az egészet baconszalonnába csomagoljuk. Sütőbe téve 190°C-on 15 percig sütjük. Közben vajban megsütjük a gombafejeket, mellétesszük az ananászkarikákat és a narancsgerezdeket is. A körtebefőttet kékáfonya dzsemmel megtöltjük. Tálaláskor a fácánmelleket felszeleteljük, körbeöntjük a tokaji mártással, mellé tesszük a gombafejeket, az ananászt és a narancsgerezdeket, a körtebefőttet. Szalmaburgonyával körítjük.

- **Elkészítési idő:** 90 perc + 2 óra
- **Egy adag:** 2520 kJ/600 kcal
- **Ajánlott ital:** Villányi Merlot 1999. György Villa

SZARVASBÉLSZÍN À LA STROGANOFF

HOZZÁVALÓK

56 dkg szarvasbélszín
5 dkg vöröshagyma
só, bors, cukor
1 dl száraz fehérbor
8 dkg füstölt angolszalonna
8 dkg csemege uborka
10 dkg laska gomba
4 dkg sertészsír
4 dkg liszt
1 dl tejszín
2 dkg mustár
4 adag párolt rizs
4 adag főtt brokkoli

A szarvasbélszínt 5 cm hosszú és 1 cm széles csíkokra vágjuk, félretesszük. A finommetéltre vágott angolszalonnát zsírban üvegesre sütjük, és benne a finomra vágott vöröshagymát világosra pirítjuk. A metéltre vágott és a lisztben megforgatott bélszínt hozzátéve angolosra pirítjuk. Ezután beletesszük a finommetéltre vágott laskagombát, a sűrített paradicsomot, és még pár percig pirítjuk. Ezután a finommetéltre vágott csemege uborkát adjuk hozzá. Összerázzuk, és tejszínnel, borral felöntjük. Sóval, borssal, mustárral, kevés cukorral ízesítjük. Összeforraljuk, forrón rizskoszorúban tálaljuk. Főtt brokkolirózsákkal körítjük.

- **Elkészítési idő:** 80 perc
- **Egy adag:** 1970 kJ/470 kcal
- **Ajánlott ital:** Egri Rosé Barrique 2003.

A LEGRÉGEBBI RECEPTLAP, A 28 ÉVES MAGYAR KONYHA MEGRENDELHETŐ: 06-1-239-2511

Étvágy-gerjesztő

Szerkesztőségünk - fölbuzdulva a Magyar Konyha sikeres rovatán és látván a helyi és országos főzőversenyeket – régi és új – vadhúsból készíthető – étkek (levesek, sültek, pácok, mártások, desszertek, stb.) receptjeinek összegyűjtését hirdeti meg. Az étkekhez tartozó körítések és saláták receptjei, egyéni elkészítési módozatai is érdekesek lehetnek.

Kérjük, hogy a hagyományos vagy saját kreációjú receptek leírásánál négy személyre szóljon a nyersanyagok, fűszerek, stb. mennyisége. Az elkészítési módoknál lényeges, hogy szabad tűzön vagy a konyhában kell-e sütni-főzni... és azt sem tartjuk mellékesnek, hogy milyen tálalást javasol a recept beküldője.
Terveink szerint a beküldött recepteket csoportosítva, a profi vagy amatőr, magánszemély vagy étterem beküldőjének nevével „márkázottan" - és fotóval illusztrálva (!!!) jelentetjük meg hasábjainkon.
A recepteket és a fotókat levélben vagy e-mailben kérjük eljuttatni a szerkesztőség címére:

1031 Budapest, Pákász u. 7.
e-mail: vke@vadaszlap.hu

MIKOR – MI – MENNYIÉRT?

Gyakran kapunk olyan észrevételt Olvasóink részéről, hogy az árak mellett miért nem közöljük rögtön a vadászatra jogosítottak: erdőgazdaságok, vadászati irodák, vadásztársaságok, stb. nevét, címét, utolérhetőségét? Örömmel megtennénk, ha ez nem merítené ki a hirdetés kategóriáját, melynek szerény bevételéről sajnos nem áll módunkban lemondani. A vadászatra jogosultak ugyanakkor nem szívesen fizetnek még a rendkívül kedvezményes közlésért sem. Remélhetően ez csak egy átmeneti patt-helyzet... keressük a megoldását.

Átnézve a vadászható vadfajok listáját, megállapíthatjuk, hogy novemberben – az őzbak és a szalonka kivételével – valamennyi, szám szerint harminc vadfaj vadászható.

Fácánhajtás

Két erdőgazdaság kínál napi 100 EUR/fő részvételi díjért, illetőleg 15 EUR/fő szervezési díjért fácánhajtást, a részvevők száma minimum 4-6, maximum 12 vadász lehet. A meglőtt madarak elviteli díja egységesen 3 EUR darabonként.

A nagy terítékű vadászaton fegyvertöltőket biztosítanak, akik a meglőtt madarakat számolják. A lőjegyzékre kerülő darabszám a töltők által számolt és a vadászvendégekkel hajtásonként egyeztetett mennyiség. Amennyiben a vendégcsoport nem igényel fegyvertöltőket, úgy lőjegyzékre a nap végéig összegyűjtött és terítékre kerülő madarak 10 százalékkal növelt darabszám kerül.

A fácán kereső-vadászatok tarifáit előző (októberi) számunkban közöltük.

Vaddisznó-hajtás

Ha az árakat és szolgáltatásokat tekintjük, egyértelműen a legkomplikáltabb vadászati mód a vaddisznóhajtás. Tapasztalatunk szerint: ahány ház, annyi ár és szabályozás van érvényben, amelyet a szerződés – lehetőleg minden részletre kiterjedő írásos megállapodás - megkötése előtt mindenképpen részletesen tisztázni kell.

Amire a szerződést kötő vadászoknak figyelniük kell:

– hogy kertben vagy szabad területen rendezik-e a vadászatot,

– hogy forintban vagy EUR-ban kell fizetniük,

– hogy az árlista tartalmazza vagy sem az áfát,

FÁCÁNHAJTÁS

Napi teríték(db)	Elejtési díj (db)	
	November-decemberben	Januárban
50–299	15	15
300–400	140	14
400–1000	16,5	17,5
1000–1500	15	16,5
1501-	14	15

Az árak az áfát tartalmazzák.

– hogy a vadászok számától függően változik a részvételi díj,

– hogy milyen konstrukciójú az elejtési árak tarifája,

– hogyan számolják majd el az elejtett vadkan agyarak nagyságát,

– hogy a teríték nagysága után is lehetségesek az árváltozások,

– hogyan számolják el a sebzést és a hibázást,

– hogy más az ár, ha a vadásztató hibájából nincs vagy kevesebb vad van a terítéken és más, ha a vadászok hibájából van kevesebb vad a terítéken,

– milyen egyéb szolgáltatásokat számítanak fel (hajtók díja, terepjárók díja, nyúzás, agyarkikészítés, bíráltatás, stb.)

- és végül, hogy a kiajánlott árakból milyen kedvezmények érhetőek el.

Tippjeink és tanácsaink a vadászat lekötéséhez:

Az árlisták tanúsága szerint a szabad területen történő vadászat olcsóbb, mint a vaddisznós kertben zajló vadászat, általában 10 százalékkal.

Az eddigi árlisták szerint – és ez jó hír – még előnyösebb a forintban megadott árlistákat forintban fizetni, az átszámítások nem adnak azonos eredményeket.

Kérjük és ma már ez rendjén is van, hogy a vadászatra jogosultak számoljanak mindent áfásan.

A csoport nagysága – mint ez az árlistákból kiderül – a legideálisabb, ha 10 puskással veszünk részt a vaddisznó-hajtáson. A részvételi díjak naponta és személyenként a 60 ezer forinttól kezdődnek és a csoport nagyságától függően 360-400 ezer forintos tarifáig tartanak. Ugyanez EURO-ban 150-től a 3000-ig mutat szórást. Az átlag általában 250-280 EUR között mozog. Kertben 200 EUR/ nap/ fő, vagy 500-3500 EUR/ csoport/nap – terítéktől/naptól függően. Forintban is van ajánlat: 70 000.-Ft/nap/fő.

Elkerülhetjük a vitákat, ha a csoport tagjai nem egyenként számolnak el az elejtett vaddal a vadásztatóval, hanem egyben. Ez az előnyösebb fizetési mód. Természetesen a csoport tagjai egymással már külön-külön is elszámolhatnak.

Úgy kössünk szerződést, hogy a vadkan agyarakat centiméterben és ne milliméterben számolják. Ehhez van egy kis táblázatunk:

VADKAN AGYAR CM-BEN	EZER FT	EUR
10-11,99 cm	35-70	200-360
12-14 cm	65-75	400-500
16-17,99 cm	80-150	350-500
18-19,99 cm	140-260	450-800
20-21,99 cm	330-520	1220-1740
22-23,99 cm	450-	2430

Az árlisták „sugalmazta" ideális teríték nagysága 30 db vaddisznó körül van, lévén hogy szabad területen 3-50 vaddisznót ajánlanak, kertben ez a szám 100 darabig is megemelkedik.

A legtöbb helyen nem számolnak fel díjat a sebzésért, hibázásért, viszont majdnem minden + szolgáltatásnak adott a tarifája, amelyet érdemes előre megismerni.

A teríték szabályozásokról: ha a napi teríték az 5 darabot nem éri el a vadászvendég a részvételi díj 50 százalékát, vagy 0 darab esetén 0-10 százalékát, 1-2 darab esetén 30 százalékát, 3-4 darab esetén 50-60 százalékát, 5 darab felett a teljes árat köteles fizetni. Ha a vadászat során a szervezők hibájából a vendégek vadra lövést nem tudnak tenni, akkor a szervezési díj 10 százalékát kell megfizetni. Ha a hajtóvadászaton a vendégek hibájából nem kerül terítékre vaddisznó, akkor a teljes részvételi díjat kötelesek a vendégek megfizetni.

Kertben: amennyiben a vadászat napján kevesebb, mint három vaddisznó kerül terítékre, akkor a vadászvendég csak az alapár 50 %-át köteles fizetni. Amennyiben a vadászaton a vendég nem tesz lövést a vadásztató hibájából, akkor az alapár 10 százaléka kerül számlázásra.

Dr.Balázs István